

Abbas

Incipit Summa casuū vtilissima p̄ venerandum patrem fr̄em Baptista de salis ordinis minorū de obseruantia. Prouincie Janue: nouit cōpilata. que Baptistiniana nuncupat̄.

*Canonica Dupelano
Can. Reg. Ord. S. Crucis*

Abbas. Tres ordines minores. s. tonsuraz. hostiarum.

riatum. et lectoratum in suo monasterio tñ p̄ferre potest. dūmodo sit sacerdos et manus imposita sit ei s̄m morem p̄ficiendoz. extra de eta. et qua. c. cū p̄tingat. et lxx. distin. qm̄. nisi habeat p̄uilegium q̄ omnes ordines possit p̄ferre. hoc idem p̄t abbas. siue electus in abbatem. si ep̄us differat eum benedicere. extra de sup. ne. p̄. c. j. et confert abbas clericatum seu clericalem ordinem. qm̄ facit tonsuram cū corona. d. c. cū p̄tingat. iuncta glo. Abbas at̄ exorcistatus et acholitatus p̄ferre nō p̄t. d. c. qm̄ iuncta glo. Non est tñ licitū abbatibz alijs q̄ monasterioz suoz p̄uersis. et qui ad illa puolauerint. s. vt ibi p̄uertant et fiant monachi: et in quos ecclesiasticam et quasi ep̄alem iurisdictionē obtinet primam clericalem p̄ferre tonsuraz. nisi eis p̄petat ex pleno aplice sedis indulto. extra de p̄uileg. Abbas. li. vi. iuncta glo. que sup̄ v̄bo. q̄si ep̄alem. dicit q̄ vere ep̄alē h̄re nō p̄t: vt posse crismare et alia q̄ sunt ep̄alis ordinis. Si igit̄ abbas in parochia. vel alio loco h̄z iurisdictionē in sp̄ialibz. quam al̄s de iure debet h̄re. ep̄us etiāz puros laicos nec p̄uersos nec p̄uertendos poterit clericare al̄s non hec glo. Alijs aut̄. vel in alio loco p̄ferre non licet. ar. lxx. di. c. j. Si tñ p̄ferat. characterem p̄fert licet nō executionem. Sicut enim ep̄us laicum nō sue iurisdictionis ordinare non p̄t absq̄ licentia sui episcopi. vt de tē. ordi. c. vlti. li. vi. sic nec iste abbas talem poterit ordinare. vt no. glo. in. d. c. abbates.

Sed nun qd̄ inuitat? ab alio poterit abbas ordinare monachos alterius monasterij: R. dir. li. j. n. xxiii. dicit s̄m Laur. et Jo. lxx. di. qm̄. q̄ sic. qd̄ intelligit̄ Ho. si monasteriū aliud ad qd̄ inuitat. sit exemptum. Et dato q̄ nō sit inuitatus. characterē imp̄mit s̄ ordinat. ar. ix. q. ij. lugdunē.

licet non executionem conferat. s̄m archi. in. d. c. quoniam.

Abbas et quilibet cōuentualis p̄latus req̄rere d̄z monachos fugitiuos. et ad claustr̄ reducere: salua ordinis disciplina. extra de reg. ne religiosi. alioq̄n si redire volētē recipe noluerit. et monach⁹ sic remanēs in seculo acq̄sierit aliqua et postea monē extra monasteriū nō receptus. nihil de bonis eius petere p̄t abbas. q̄ impie monacho suo alimenta negauit ar. extra de lang. expo. c. vno. vbi de hoc in glo. et hoc v̄z si totus p̄uentus vel maior ps deliq̄t. al̄s delictū p̄sone non d̄z redundare in damnū eccleie p̄ regulam delictū. de re. iu. li. vi. Et d̄z fugitiuus s̄m Jo. an. et panoz. in. d. c. ne religiosi. q̄ morat̄ extra monasteria. et celat se suo abbati. Et eo ipso q̄ religiosus recedit a monasterio. et non est sub obedientia p̄latis est apostata. vt no. Anno. in. c. fi. de renūcia. Eiectus aut̄ d̄z q̄ a sup̄iore suo fuit eiect⁹ culpa sua forte erigente.

monachus fugitiuus

Quoniam abbas possit dare licentiam monacho transeundi ad laxiorem religionē. R. n. panoz. in. j. c. non est de reg. colligendo dicta doc. dicit q̄ aut religiosus vult transire ad artiozem religionem. et tunc sufficit licentiam sui p̄latis req̄rere: etiāz si nō obtineat. vt extra de reg. c. licet. Aut vult transire ad religionem parēz si sine cā: tunc putat q̄ nō possit etiam cū licentia ep̄i. Si ex causa: tunc de licentia abbatis poterit transire s̄m glo. in. d. c. nō est. Aut vult transire ad laxiorem et si sine causa: solus papa dispensat. cū sit p̄ iura. vt de p̄c. p̄. c. p̄o. fuit. vide de hoc glo. singularē in. c. cum singula. d̄ p̄ben. li. vi. Sed panoz. putat q̄ quo ad deum non sufficeret licentia pape: causa cessante. ar. eius qd̄ norat glo. in. c. non est. extra de voto. q̄ dicit q̄ non est securus quo ad deum cū quo papa disp̄sat: nisi subsit causa dispensandi. Et nota hanc regulam q̄ singularis: et facit ad multa. Si v̄o subsit causa. Anno. tenet ep̄m posse dispensare. q̄ opi. placet panoz. licet glo. in. d. c. nō est. de re. et glo. in. d. c. cum singula videant̄ tenere q̄ sufficiat licentia abbatis.

An aut̄ in translatione monachi ad parem religionem. vel laxiorem vltra cōsensum abbatis vel p̄latis requirat̄ etiam p̄sensus capituli. vel p̄uent⁹. R. n. glo. in. d. c. cuz singula. videt̄ dicere q̄ sic. Et ratio p̄t esse. quia si in alienatione rei ecclesiastice temporalis requirit̄ p̄sensus capituli: vel cōuentus multo forti⁹ in alienatione p̄sonaz.

Abbas libertati et exemptioni renunciare non potest sine licentia pape. extra de arbi. cuz tpe. vbi de hoc in glo.

Abbas sine p̄sensu capituli: nec capitulum sine p̄sensu abbatis conuenire p̄t aliquem in iudicio. nec ab aliquo p̄ueniri: quia vnus sine alio res seu p̄sonas sibi subiectas alienare non p̄t. xij. q. ij. si ne exceptōe. et extra d̄ dona. pastoral. Nec mona.

Abbas vnus non p̄t presidere in diuersis monasterijs. extra de reli. do. c. fi.

Abbas in collatione alicuius prioratus non potest aliqd̄ nouum onus imponere. extra vt ecclesiastica bene. vt n̄m. et in de. quia regulares. d̄ sup.

ne. pre.

¶ Utrum abbas possit dare licentiam monacho aliqua retinere: **Rñ.** panor. in. c. monachi. de sta. mona. per illum tex. dicit qd nullus religiosus cuiuscumq; ordinis potest habere peculium. et capitur peculium hic pro patrimonio seu proprietate. Et intellige de religiosis stricte sumptis qui profitentur tria substantialia regule. s. obedientiam paupertatem. et castitatem. vt in. c. cum ad monasterium. de sta. mona. nam illi dicuntur pprie et stricte religiosi. ex licentia tamē prelati: religiosi possunt habere administrationem peculij. quod intellige p utilitate monasterij. vel p alendo seipos. vt in ca. insinuante. qui de. vel vo. Secus autem si velent habere vt disponerent ad libitum. quia tunc abbas hoc non posset ipsis pcedere. quinimo nec papa per no. per eundem panor. in dic. c. cum ad monasterium.

¶ Quid autem de eo qui ingreditur monasterium religiosorum. et ex pacto refuat sibi aliqua bona: an valeat talis reseruatō et vicietur ingressus vel econuerso valeat ingressus et vicietur reseruatō: **Rñ.** Bar. in autentica ingressi. c. de sa. san. eccle. dicit presupponendo. qd verba que apponuntur in aliquo contractu debent intelligi sm naturam contractus. vt. l. si vno. ff. loca. ad ppositum dicit qd monachus non potest habere pprium vere: potest tamen habere quo ad administrationes de permissione abbatis. vt in di. c. monachi. sicut seruus potest habere contuentibus oculis domini. Vnde quando ista reseruatō sit simpliciter. reseruatō mibi talib⁹ bonis. debet intelligi quo ad administrationem. et qd abbas patiat eum habere: sicut dominus seruum: et ita obseruat consuetudo. Sed si expresse verba resonarent. qd dominium remaneat apud eum. tunc aut ponitur per modum conditionis ad ipsam oblationem. Verbi gratia. Dedico me: et mea: si mihi talis rei dominium remaneat. et ista conditio viciaret ingressum. ita loquitur glo. in di. c. monachi. Sed si nō apponitur per modum conditionis. sed per modum cuiusdā modi vel pacti. tunc viciat modus seu pactum. et ita intelligat glo. in di. aut. ingressi p leges quas allegat.

¶ Quid autem si relinquatur monacho sub conditione hac. vt nihil queratur monasterio. Bar. in auten. excipitur. c. de bo. que li. dicit qd illud videtur continere impossibile et repugnantiam. nam monachus non potest aliquid habere: sed totum est monasterij. vt in dicta auten. ingressi. Vnde dicere qd sit monachi et non queratur monasterio est quedam contradictio que habet viciare contractum et legatum. vt. l. vbi repugnantia. ff. de regu. in. Putat tamen illa verba sic debere intelligi relinquo monacho sub hac conditione ne queratur monasterio. hoc est qd monasterium illius patiatu habere eo modo quo potest. s. contuentibus oculis abbatis: illum habere administrationem relictī. et sic vt nihil acquiratur monasterio. scilicet respectu utilitatis: non autem respectu iure. Et panor. in dict. c. monachi. dicit qd vt salua sit au-

toritas Bar. intelligeret hoc dictum: quando religiosus haberet administrationem illius relictī in casu licito: puta vt dispenseret i pios vsus: quod est licitum: etiā ipsi religioso. vel vt conuertat ad vsu vestimentorum vel librorum. Indirecte tamen his casibus vltimis. aliqua vtilitas acquirē monasterio. quia releuat ab illis oneribus. non aut debet intelligi vt ad libitum illa bona religiosus administret tanq; ppria.

¶ Sed qd si expresse dicat qd nihil iuris querat monasterio: **Rñ.** Bar. in di. aut. excipit qd dicitur intelligi eo modo. s. afferente vtilitatem sibi. et vt patiat monachum illud ius exequi.

¶ Quid si abbas non vult consentire: vt iste habeat administrationem: Panor. in di. c. monachi credit qd relictum non valeat ex defectu conditionis. et sic remanebit penes grauatum. vt. l. vnica. c. de cadu. tol.

¶ Quid de maleficio pmissio per monachum vel abbatem: **Rñ.** Inno. et Do. dicunt qd monasterium non tenetur. quia delictum persone et. nisi in quantum ad monasterium peruenisset. et in eius vtilitatem verum fuisset. De contractibus monachi: et multis alijs vide. i. c. Monachus. An autem reseruatō vsufructus faciat pprietariū. vide i. Impedimentum quarto.

Abbatissa statim post cōfirmationem potest conferre ecclesiis et beneficia et instituire clericos in ecclesijs ad suum monasterium pertinentibus: sicut faciunt alij confirmati. extra de elec. nostri. et de his que fi. a prela. ea noscitur. et extra de ma. et ob. dilecta. iuncta glo. vbi panor. ex dicta glo. elicit duo. Primo qd abbatissa est capax collationis beneficiorum. Potest ergo habere ius conferendi et instituēdi. Ista enim sunt iurisdictionis spūalis et nō ordinis. Sic ergo abbatissa potest habere sub se clericos seculares. Quod intellige de iure speciali. vt puta si habet capellas ex pūuilegio. vel prescriptione: pleno iure subiectas. nam tunc clerici illarum capellarum sibi subiiciuntur. et dicitur pleno iure. fm glo. in. c. abbates. d. pūuile. li. vj. scilicet in spūtalibus et temporalibus. Et quod dictum est. qd abbatissa potest instituere clericos et. aliqui limitāt hoc verum de institutione que dat possessionem et titulum. non autem de institutione auctorizabili: per quam dat potestas exercendi curam animarum: ligandi atq; soluen di. sedm quod notat panor. est. qd ea que dependent a potestate clauium non cadunt in mulierem etiam als habentem iurisdictionem spūtalem. vnde abbatissa nō potest absoluerē moniales a peccatis earum. vt in. c. noua. de pe. et re. nec excommunicare. vt in di. c. dilecta. Ex quo nota. qd non habens ordinem non potest excommunicare. licet sit psona religiosa. Et quo inferē qd si esset aliquod collegium religiosorum non habentium ordinem. superior non posset qd non habet ordinem excommunicare subiectos: Idem dicit glo. in suspensione ab officio et in potestate interdicens ab ingressu ecclesie. et diuinis

Religiōsi qd hē

Absolutio. 1. Folium .II.

officijs. Et hanc opinionem sequuntur communi-
ter docto. in di. c. dilecta. dicentes qd licet abbatissa
suspendere possit ab officio et beneficio subtra-
here prebendas et lato modo interdiceret et suspen-
dere ab ordine. vt puta. precipiendo subiectis ne ce-
lebrent donec satisfecerint. tamen stricte et ppe in-
terdicere vel suspendere non potest ab ordine. ea. s.
suspensione et interdictione que inducit irregula-
ritatem contrarium facientibus. hoc pbat et eo qd
excommunicatio et suspensio et interdictionum con-
tinentur appellatione censure. vt in. c. querenti.
de ver. sig. Cui ergo interdicitur vnum ratione inca-
pacitatis videtur interdici reliqua: cum omnia de-
pendeant ab ordine. **Hec** panor. in di. c. dilecta.
Adde etiam predictis vnum singulare. quod no-
tat **Rod.** put recitat assem. li. vi. ti. xvij. qd abba-
tissa potest precipere presbyteris de sua congrega-
tione qd excommunicent vel absoluant moniales
delinquentes. et illi tenent obedire. si tamen hoc ha-
beant ex concessione generali vel speciali episcopi
vel pape si sint exempti: aut si habeant hoc ex an-
tiqua et approbata consuetudine. **Hec** **Rod.** Ad-
dit etiam archi. flo. qd abbatissa per eius officiales
excommunicet. qd p seipsam facere non potest. no est
auctoritas ipsi? h pape.

Utruz abbatissa possit moniales. pprias bene-
dicere. confessiones audire. aut publice predicare.
Rñ. nullum horum exercere potest. extra de pe.
et re. noua. potest tamen subditas suas exortari et
informare. Item non potest aquam benedicere.
Item non potest moniales velare. xx. q. ij. statui-
mus. Item euangelium publice legere non potest in
missa. secus in matutinis. Vide tñ tex. cum glo.
xvi. q. j. c. Ad dicimus que dicit mulieres et laicos
viros posse predicare de inia sacerdotis.

Absolutio. 1. commu-
niter. De absolute ab excommunicatio-
ne. Sciendum qd ab omni excommuni-
catione siue maior: siue minor. lata a iure regula-
riter episcopus potest suos subditos absolvere. et
exempti prelati sibi subditos. nisi conditor cano-
nis sibi reseruasset absolutionem. vt extra de sen.
ex. nuper. idem potest capitulum seu ille ad quem
episcopalis iurisdictio pertinet sede vacante. extra
de ma. et ob. c. vnico. li. vi. Potest etiam. pprius sa-
cerdos absolvere a minori. vt di. c. nuper. non aut
a maiori. vt dicit infra. Confessor primo. intellige
nisi. pprius sacerdos presit ecclesie collegiate. vt ab
bas. archipresbyter et huiusmodi. tales enim pos-
sunt excommunicare. et similiter inferiores. quibus
hoc prebet consuetudo. et sicut possunt maiori ex-
communicatione excommunicare: ita et ab illa ab-
solvere. A sententia vero iudicis non potest absolui
quis: nisi a ferente ipsa. vel successore eius. vbi
ille esset mortuus. vel amotus. xj. q. ij. Si episco-
pus. vel a superiore eius. si tamen habet omnem
iurisditionem. et plenam potestatem super ipsum
excommunicatum. sicut et ipse qui tulit. Sicut si

sacerdos parochialis et consuetudine loci excom-
municat parochianum suum. Quis non deceat
episcopum absolvere illum. sacerdote irreposito:
tamen potest. et si absoluit absolutus est. vt. c. cum
ab ecclesia. de offi. or. Et sic: si absoluit provincia-
lis ordinis mendicantium. quem ligauerit prior co-
uentualis. Secus autem si absolueret archiepisco-
pus: quem excommunicauit suffraganeus eius.
non enim hoc potest nisi in casu. vt si fuerit appellatus
ad eum: vel si excommunicator negligenter. vel ma-
liciose differat absolutionem et in alijs casibus in
quibus archiepiscopus potest iudicare de subdi-
tis suorum suffraganeorum. quos habes infra Ar-
chiepiscopus.

An autem solus pprius sacerdos possit absolue-
re a minore excommunicatione. an vero quilibet sa-
cerdos: **Rñ.** **Ri.** in. iij. di. xvij. ar. ix. dicit qd ab
excommunicatione que infligitur ab homine no
potest absolvere: nisi excommunicans: vel eius su-
perior: nisi in casu necessitatis. Ab illa vero que est a
iure non potest quis absolui: nisi a pprio sacerdote
Et ratio est fm eum. quia licet **Chastus** potesta-
tem absolendi contulerit apostolis et alijs disci-
pulis per seipsum immediate. tamen potestatem
iurisditionis contulit eis accipiendam mediante
Petro quem vicarium suum in ecclesia militanti
constituit. Et ideo nullus sacerdos habet aliqua
iurisditionem super aliquem in foro interiori: seu
exteriori. nisi sit sibi commissa a successore **Petri**
mediate: vel immediate. Multi autem sunt sacer-
dotes quibus nulla penitus iurisdictio est commissa.
ergo tales nec a venialibus. nec a minori excom-
municatione absolvere possunt. Et p hac opinio-
ne videtur facere qd dicit. extra de sen. ex. nuper. S.
In secundo. vbi dicit de illo qui contraxit mino-
rem excommunicationem a iure. qd a suo episco-
po. vel a pprio sacerdote poterit absolui. videtur
enim qd dicens a pprio sacerdote: negare intendit
qd non ab alio. **Hec** **Ri.** Idem dir. li. iij. t. iij. di-
cens qd imo nec archiepiscopus: nisi dum visitat
prouinciam potest tales subditos suorum suffraga-
neorum restituere sacramentis. absolendo a vir-
tulo excommunicationis contracte ex participa-
tione. qd plene colligit ex d. c. nuper. **Ma**z ibi fuit
quesitum. an tales possent absolui a simplici sacer-
dote vel episcopo. vel archiepiscopo. Et dicit qd
absolui possunt a suo episcopo: vel a pprio sacerdo-
te. vnde ex tali solutione visus est tacite archiepi-
scopum excludere. ar. de deci. ad audientias. Et a
contrario sensu. extra de cen. perpetuo li. vi. ergo
nun? videtur de alijs qd possint. ex quo archiepi-
scopus non potest. nisi quando visitat etc. **Hec** ob.
qd conditor canonis eam absolutionem non reti-
nuerit ergo alijs concessisse videtur. Dico qd facul-
tas concessa alijs relaxandi. refertur ad suum epi-
scopum vel proprium sacerdotem. vt ibi apparet.
vel ad eum cui alter eorum duxerit committen-
dum.

¶ Absolvere potest qui et ligare seu excommuni-
care potest. xj. di. inferior. **fallit** hec regula in. vij.

Absolutio. 1.

casibus. Primo in delegato pape qui inobedientes sue sententie excommunicare potest. sed post annum a sententia diffinitiva absoluere non potest extra de offi. dele. querent. iuncta glo. Secundo quando iudex esset excommunicatus maior excommunicatioe. q. tunc nec excoicare. nec absoluere potest xxiii. q. j. audiuimus.

Sed p declaratione predictorum queritur de notabili. q. 7 quotidiana. An excommunicatus maior excommunicatione possit absoluere vel ligare. 7 an per eum gesta valeant. **R**ñ. **R**i. in. iiii. distin. xvii. ar. vii. q. j. notanter distinguit. q. aut est excommunicatus publice aut occulte. Si publice tunc gesta per eum non valent. Si occulte tunc valent eius gesta preteriti publici officij. q. uis eius excommunicatio postea fuerit detecta. hanc etiam opinionem tenet **I**nno. quam sequitur **P**anor. in. c. veritatis de dolo 7 contu. dicens q. quedam geruntur ratione publici officij. 7 illa valent si excommunicatus erat toleratus. Ita q. communi opinione habebatur p non excommunicato. l. barbarius. ff. de offi. p. iero. iij. q. vii. §. verum. Et ex hoc dicto infert **P**anor. in di. c. veritatis. q. alienatio rei ecclesiastice facta per excommunicatum toleratum valet. Item q. instrumenta confecta ab excommunicato qui communi opinione habebatur p absoluto valent. Si autem communi opinione non habebatur p absoluto. tunc talia gesta non tenent. vt patet in dicto. c. veritatis. vbi non valet alienatio rei ecclesiastice facta a prelado excommunicato 7 non tolerato. Excommunicatus enim suspensus est ab administratione rerum ecclesie 7 a quolibet publico officio. Idē dico de actibus publicis. seu civilibus. seu p. m. n. b. Non enim tenet auctoritas interposita p tutorem notorie excommunicatus. quia tutela est actus publicus. Idem si tanq. arbiter laudum. p. tulit quia est actus civilis. Idem si erat excommunicatus quando suscepit pcuratoris officium. Est enim actus communis. vt in. c. post cessionem. de p. b. Excommunicatus enim ab omnibus predictis repellitur. vt in. c. pia. de excep. li. vi. vbi h. q. excommunicatus est p. uat. omnib. actib. legitimis intellige vt dictum est. in notorie excommunicato non tolerato.

Quedam vō sunt que gerunt non ratione publici officij. sed p. uati. vt quia enut. vendidit. deposuit. locauit. 7 aliter nomine p. prio. p. traxit. **I**nno. in di. c. veritatis. concludit omnia talia valere. Et idem dic de similibus. p hoc etiam dic excommunicatum pcuratorem constituere posse ad negocia. Et ppter predicta **P**anor. ibi dicit q. iura q. distinguit inter excommunicatum publice 7 occulte. pcedunt in his que geruntur ratione publici officij. 7 hoc ratione publice utilitatis. Sed in his que geruntur ratione officij p. uati. cessat illa distinctio. ita notat **I**nno. in. c. cum dilectus. de consue. Et concludit **P**anor. in di. c. veritatis. q. gesta ab excommunicato tolerato realiter tenent fauore iuris publici 7 publice utilitatis. quia digni

tas videtur exercere que excommunicata nō est. 7 non persona per di. l. barbarius. 7 hoc communiter tenetur per doc. immo fortius dicit **P**anor. in. c. ad pbandum. de re iudi. de mente **I**nno. in. c. j. de scisma. q. spiritualia etiam sacramenta ab excommunicatis. scismaticis. hereticis. 7 similibus in forma ecclesie illa conferentibus. vim suam omnimodam habent. ex quo ab ecclesia tolerantur. 7 sic ordinati ab istis recipiunt nedum sacramenta s. etiam executionem sacramenti absq. alia dispensatione. glo. tamen. ix. q. j. in summa respectu executionis tenet cōtrarium. 7 similiter **J**o. cal. quia cum tales non habeant executionem nō possunt alijs tradere. Sed si vis tenere opinionem **I**nno. que est valde equa. potes dicere q. ex quo isti sunt tolerati. executionem conferunt. quia p. s. byteri solum dicunt verba. 7 ppter dignitatem ordinis deus confert gratias. Et ad iura que innuunt cōtrarium. potest dici q. loquunt de non toleratis. Et **P**anor. in dict. c. veritatis addit q. in his que sunt facti. gesta per excommunicatum tenent etiam in istis spiritualibus. vt ponere p. uisum vel electum confirmatum in possessionem corporale 7 huiusmodi. Quo vō ad ea que fiunt ratione p. uati iuris vel officij. vt eligere. 7 illa non tenent si ne sint gesta a publice excommunicato siue tolerato s. in **I**nno. **J**o. an. 7 cal. Et licz ad capitulum p. tineat electio ratione officij publici. ad canonicos tamen singulares pertinet electio ratione canonicatus. Non enim quilibet canonicus habet officium publicum. Idem dic in impetrante rescriptum publice vel occulte excommunicato 7 hoc si impetrat ad comodum p. uium. **P**anor. etiam limitat predicta dicens q. gesta ab excommunicato tolerato 7 huiusmodi valēt. nisi illi inter quos lata est sententia scirent illum communem errorem esse falsum. quia tunc opinio cedit veritati. Excommunicatus autem minor habet potestatem absoluendi habitu 7 actu. quia per hoc nō immiscet se sacramentis passiuē. s. exercet iurisdictionem qua p. uatus non est. vt in. c. si celebrat. de de. ex. m. Et ideo si sunt duo excommunicati minor. alter alterum absoluere potest. **N**ec **P**anor. in. c. duob. de sen. ex.

Tercio fallit in incendiario quem ordinarius potest excommunicare. sed post denunciationem non potest absolui nisi a papa. extra de sen. ex. tua. §. de hoc infra.

Quarto fallit in clericis exhibentibus hereticz ecclesiastica sacramenta. 7 eos sepeliētibus. quos ordinarius potest suo p. uare officio. sed restituere non potest absq. indulto apostolice sedis special. extra de here. c. excommunicamus. el pmo. §. sane.

Quinto fallit in suspensis p. p. uia a beneficijs p. ferendis. p. eo q. indignis scienter p. scdam admonitōem p. uerunt ecclesiastica beneficia. Hanc etiam sententiam nullus excepto summo p. tifice vel vno ex quatuor patriarchis p. n. cipalib. poterit relaxare. extra de p. ben. §. que. **S**exto fallit in degradato

qui et si degradet ab ordinarijs. ipsum tamen restituere non potest. si papa tamen. extra de cle. non re. ex tue. Circa tamen hoc est distinguendum. put. no. panoz. ibi concordando opiniones. quod aut illa depositio seu degradatio fuit verbalis. et poterit episcopus dispensare. secundum no. p. cum in. c. at si clerici. §. de adulterijs. extra de indi. Si vero degradatio fuit actualis. aut aliter causa legitima. ut quod per falsos testes facta. et tunc poterit episcopus restituere. et ita proprie loquitur textus in. c. episcopus. xi. q. iij. Aut non aliter talis causa. vel similis. Sed poterit restitutio ex sola gratia. et tunc non poterit episcopus dispensare. quod iste degradatus actualiter est excommunicatus. ut in. c. degradatio de penis. li. vi. Que autem sit deinde inter suspensionem. depositum. et degradatum. stricte sumendo vocabula. Vide. j. Suspendus. Septimo fallit si excommunicatus non fuerit sacerdos. quod quis possit excommunicare. et etiam absolvi a sententia iudiciali. tamen debet dicere absolvi. ut ostendat se sacerdoti. quod ratione clavium ipsum absolvat quantum ad solennem reconciliationem ecclesie. Si enim minoris excommunicationis absolutio requirit sacerdotem. de. c. nup. multo magis requiritur in maiori. Et pro hoc facit quod notat panoz. in di. c. nup. quod excommunicatio minor non relaxat sine reconciliatione solenni. licet non exigat iuramentum. Pro maiori tamen evidentia notandum quod duplex est absolutio. una a peccatis. et ista solis sacerdotibus est concessa. Alia est absolutio ab excommunicatione. Et hec adhuc est duplex. una pertinens ad forum iudiciale. et hec potest permitti clericis qui non sunt presbyteri secundum Rod. et aliter. etiam secundum Du. posset a papa delegari laicis ac etiam excommunicato. quod est potius iurisdictio ordinis. Alia est pertinens ad forum penitentiale. et quantum ad solennem reconciliationem ecclesie que fit cum presbitero. et oratione et introductione in ecclesiam. ut extra de sen. ex. a nobis. el. ij. Et hec pertinet ad ordinem sacerdotalem. et ideo non debet nec potest permitti nisi presbytero. nisi forte a papa. Idem tenet panoz. in. c. si. de exco. p. di. quod tempe interdici. non est irregularis alium excommunicans vel absolvens. dum non absolvat tanquam sacerdos. et cum solennitate. ut in di. c. a nobis.

A Absolutio excommunicatorum in certis casibus ad solum papam pertinet. Primus est de eo qui vberat clericum. xvij. q. iij. si quis suadente. hic tamen casus habet multas exceptiones. quas vide. j. Absolutio scilicet per totum. Secundus est de eo qui incendit. vel frangit ecclesiam. vel locum religiosum. aut cimiterium quod antequam denunciaretur. potest absolvi a suo episcopo. postea vero non nisi a papa. Et idem est de quocumque alio incendiario. si forte excommunicet et publice. extra de sen. ex. tua. et c. p. questi. Et panoz. ibi p. cludendo mentem glo. dicit quod aut quis incendit ecclesiam. aut locum religiosum. et tunc est excommunicatus ipso facto. et ante publicationem huiusmodi excommunicationis poterit absolvi ab episcopo loci. sed post publicationem non nisi a papa. Aut incendit alium locum. et tunc non est excommunicatus ipso facto. sed excommunicandus. et post publicationem absolutio refuat

pape. et hec publicatio potest fieri secundum archiepiscopum flo. a quocumque iudice. intellige ecclesiastico. puta ordinario. vel alio de eius mandato. vel parochiali presbytero. vel de eius mandato. Et secundum hunc. intelligitur de denunciatione siue in generali siue in speciali fiat. No. tamen dicit. quod episcopus potest absolvere incendiarium a sententia sua etiam post denunciations non tamen a sententia canonis. Idem Rod. Sed Hoff. et Ber. et multi alij in di. c. tua. tenent quod a solo papa possit absolvi. et hoc innuit. d. c. tua. loquens indistincte de incendiarijs.

7 Quis autem dicatur effractor? Dic secundum hunc. et archi. f. quod effractor ecclesie iudicandus est qui dolo malo. aut per iniuriam violenter pietatem fodit. aut suffodit. aut vitream fenestram frangit. aut serraturam. aut ostia. aut cardines. aut neces. dum tenet ostia firmata. aut ipsum tectum ecclesie quod antem aliter faceret enormia in ecclesia. ut frangendo crucem. vel diripiendo corpus christi vel huiusmodi. vel diripiendo bona ecclesiarum secundum Hof. No. et Jo. de lig. tales non sunt excommunicati ipso facto.

7 An autem legatus possit absolvere istos incendiarios post publicationem? R. pan. in di. c. tua. secundum communiter doct. p. cludit quod non. et legati possunt absolvere ab iniectione manuum violenta in clericum. non tamen sequitur quod possint absolvere ab ista. maxime quia in istis exorbitantibus non procedit ab uno casu ad alium. etiam non fit extensio per maiorem rationem. ut in regula. In argumentum de re. in. li. vi.

7 Quis autem dicatur locus religiosus? R. de hoc est textus clarus in. c. ad hec. de rel. do. Vbi habetur quod locus auctore episcopi etiam ad usum hospitalitatis deputatus est religiosus. et ad mundanos usus redire non potest. Si ergo huiusmodi hospitalia dicuntur religiosa. si sunt auctoritate episcopi edificata. multo fortius ecclesie capelle auctore episcopi vel pape ad divinum cultum deputate dicentur religiose. Et ibi panoz. a suo sensu dicit quod hospitale non efficit religiosum. nisi fuerit edificatum vel deputatum ad hospitalitatem auctore pontificis. Ex quo inferitur secundum eum quod priuata persona non potest facere locum priuatum esse religiosum. et sic hospitale edificatum sine auctore pontificis potest redire ad humanos usus. quod intellige eo vivente quod hospitale edificavit. nam licitum est civibus secundum Inno. in domo sua erigere hospitale. ar. in. c. vni cuius. de pse. di. j. secus ubi decessit is qui hospitale ordinavit per aut. de ec. ti. §. si quis edificationem. Addit tamen panoz. in. c. inter dilectos. de dona. quod si longo tempe ibi fuerunt celebrata divina publice. et quod omnes admittebant indifferenter. et eleuata campana. signum esset quod locus esset publicus. Et predicta faciunt ad multa. Et primo. an basilica seu ecclesia nondum consecrata gaudeat privilegio immunitatis. licet divina ministeria ibi non fuerint celebrata. glo. in. c. ecclesia. d. immu. ec. dicit quod non. et mox per textum in principio. ibi. in qua divina ministeria celebrantur. a contrario sensu. Idem tenet abbas. sed Hoff. tenet contrarium. Sufficit enim secundum eum quod locus sit dedicatus deo

effractor ecclesie

quod longum dicit religiosus

Absolutio. 1.

anctioritate pontificis primum lapidem imponen-
tis. cum postea non possit ad humanos vsus re-
dire. vt in dicto. c. ad bec. 7 ad tex. in eo qd dicit. ce-
lebrantur. exponit. i. celebrari possunt. **H**ost. ta-
men fatetur. qd **Clemens** qui fuit egregius iuri-
sta sentiebat cum opinione glo. **Dominus** tamen
cardina. sentiebat cum opinione **H**ost. quia cum
ista materia sit favorabilis non est restringenda;
sed relaxanda. **A**lij vō doct. vt recitat **P**anormi.
in dicto. c. ecclesia. transeunt simpliciter. p opinio-
ne **H**ost. facit multum tex. non enim se fundat
super celebratione. licet de ea fiat mentio in narra-
tione. sed super deputatione. quia est deputata di-
uino obsequio. que ratio vendicat sibi locum. licet
nondum fuerit celebratum. **E**t hanc partem tenet
Panor. adducens vltra predicta. l. omnia privile-
gia. c. de episco. 7 cleri. vbi probatur qd omnia p-
uilegia concessa ecclesijs extenduntur ad hospita-
lia. multo ergo fortius ad ecclesiam nondum con-
secratam: de primo consecrandam. **S**ed **P**anor.
finaliter concludit qd hodie standum esset consue-
tudin. vt notat **I**uno. in. c. inter. de immu. eccle.
Hec **P**anormi. cessante tamen consuetudine. vi-
detur qd sequenda sit opinio **H**ost. que videtur
p̄mūior.

Quid autem si ecclesia sit interdicta: an gaudeat
immunitate: **G**of. 7 **V**in. dicunt qd sic. **I**dem
Ho. **I**dem panor.

Morum incendiarij vel effractoires domorum
sitaram infra ambitum privilegiatum ecclesia-
rum. de quo habes. xvij. q. iij. sicut antiquus. sint
ipso iure excommunicati. **R**ū. archi. flo. dicit sup
hoc consuluisse cum quibusdam iuristis. 7 habu-
isse qd tales non sunt excommunicati. licet viola-
tores sint immunitatis ecclesiastice. 7 vt sacrilegi
puniendi. 7 hoc per. c. quia nonnulli. de immu. ec-
cle. li. vi. 7 per. c. conquesti. de sen. ex. aliqui tamen
tenent. qd tales sunt excommunicati. sed primum
verius. **D**e materia hmoi incendiariorum vide
aliquos puleros casus. 7. incendiarius. **T**ercius
est quando papa aliquem nominatim excommu-
nicat quem solus papa absoluit. extra de sen. ex. si
gnificauit. **C**irca tamē hanc excommunicationē sunt
multe opiniones. naz aliqui intelligunt. quando
papa excommunicat aliquos 7 participantes euz
eis. **A**lij quando participant in crimine. ppter qd
dicunt tales p̄cipantes eadem sententia inuolui
Sed iste opiniones sū **P**anor. ibi parum deser-
uient. **E**t ideo ponit aliam opinionem: que vide-
tur p̄mūior. quam sequit̄ **H**o. 7 **G**of. l. qd loquit̄
de participantibz excommunicato etiam non in
crimine. s. ad hoc vt quis incurrat hanc excommu-
nicationem ex hoc participio. requirunt quin qz
que enumerant̄ in tex. **P**rimo qd isti participan-
tes sint clerici. **S**ecundo qd scienter participant.
Tercio qd sponte. **Q**uarto qd excommunicato a
papa. **Q**uinto qd in diuinis officijs participant.
nam cum hec decretalis contineat nouam exco-
municationis speciem. debet intelligi p̄prie. put
iacet. interuenientibus omnibus. de quibz in tex.

Et **H**ost. 7 **G**of. debent qd hunc rigorem indu-
cit magnitudo vocis siue iudicis 7 excellentia eor-
um in quibus communicat. s. diuinor̄ officiorū.
Et hoc intelligendum de diuinis officijs omnibz
scilicet tam de his que intra ecclesiam dicuntur q̄
extra. **E**t quod dicit sponte. non intelligas exclu-
di vim conditionalem sed absolutaz tñ. qd met̄
causa. sacris.

Quid igitur si quis participat in diuinis offi-
cijs excommunicato a canonibz papalibus. nun-
quid eandem sententiam incurrat: **R**ū. **H**o. 7
Gof. putant qd non. qd mitius agitur cum lege q̄
cum ministro legis l. celsus. ff. de arbi. **E**t in hac
excommunicatione confessores 7 alij bene aduer-
tant. quia quotidiana.

Quartus de eo qui falsat lras papales. **E**t p̄ in-
telligentia huius excommunicationis faciēda est
triplex differentia. s. inter falsantes. vtentes 7 reti-
nentes hmoi lras. **C**irca falsantes dic. p̄r habet̄
in. c. ad falsarioz. de cri. fal. qd qui per se vel per ali-
os falsant. excommunicati sunt cum suis fautori-
bus. 7 clerici officijs 7 beneficijs sunt p̄uati. 7 de-
gradati traduntur iudici seculari. vtentes vō hu-
iusmodi literis falsis. fm **P**anor. in di. c. ad falsa-
riorum. si sunt clerici debent p̄uari beneficijs. si
vō sunt laici: sunt ipso facto excommunicati. **Q**uis
Host. teneat ipsos clericos etiam esse excommu-
nicatos ipso facto. qd non placet **P**anor. cum di-
ter. aperte distinguat inter clericos 7 laicos. 7 in
penis est fienda mitior interpretatio. vt in regula.
in penis. nec debent duplici pena conteri. **C**irca
tercios. s. circa habentes 7 non resignantes. nec la-
cerantes **P**anor. vbi supra. dicit qd si eis non v̄rit̄
tur nullam excommunicationem incurrun. nisi
sit lata per iudicem cum termino. xx. dierum. put
est p̄prie casus in. c. dura. in fi. eo. ti. **C**apl̄m. autē
ad falsariorum loquitur quando quis scienter v̄rit̄
tur literis falsis. quia tunc est ipso facto excommu-
nicatus. limita vt p̄uis nec tunc expectat̄ lapsus.
xx. diez.

An autem ista excommunicatio sit papalis. **A**r-
chi. flo. dicit qd communiter dicit̄ qd falsantes lite-
ras papales. per se vel per alium sunt excommu-
nicati excommunicatione papali. p di. c. dura. in
fi. tamen vt dicit **P**anor. illud. c. dura. non loquit̄
de falsante nec vtente sed de habēte. tamen quic-
quid sit ista excommunicatio hodie est papalis qd
ad falsantes per p̄cessum curie. quo vō ad vtentes.
ex quo tex. in. c. ad falsariorum sibi non refer-
nat absolutionem erit ep̄alis. quo vō ad habētes
7c. si secuta est snia p iudicem. cū termino. xx. diez
7c. nō poterunt absolui. nisi in articulo mortis. et
sic loquit̄. d. c. dura. in fi.

Sunt alij casus papales preter predictos. **I**n
sexto habentur duo. **P**rimus est de infectoribus
cardinalium: qui incurrun multas 7 graues pe-
nas. vt in. c. felicitis. de pe. **E**t inter alias penas est.
qd eorum bona sunt confiscata ipso iure: 7 perpe-
tuo infames. **E**t archi. ibi dicit qd q̄tum ad infamiam
7 bonorum confiscationem effectuale. et

Phapad in excoicato

110

penam corporalem infligendam. necessaria est saltem sententia generalis. vt scilicet pronuncietur eum criminolum esse crimine lese maiestatis. alioquin dominium bonorum suorum ipso iure: vel ipso facto etiam prius amittat: a die commissi criminis. non tamen ei auferuntur. nec fiet executio ablatōis bonorum vel alteri? pene. nisi post finia saltem generalem. Nec archi. idem dic in crimine lese maiestatis diuine. scilicet in crimine heresis. ppter quod bona hereticorum sunt ipso iure confiscata. vt in. c. cum scdm. de here. li. vi. iuncta glo. tamen executio vel bonorum occupatio non potest fieri per dominos temporales. nisi sententia super eodem crimine per iudicem ecclesiasticum fuerit promulgata. vt in dicto. c. cum scdm. Et si hoc in crimine lese maiestatis diuine. multo magis dicta sententia generalis requiretur in crimine lese maiestatis humane. et in alijs inferoibus delictis. Sunt enim communiter in ciuitatibus ytalie decreta principum. q. pmitterentis homicidium publice vel occulte: bona sint ipso iure confiscata. de quo sepius fui interrogat. an talis cum bona conscientia possit retinere bona sua. presertim quando homicidium est occultum. Et per predicta patet q. sic. donec sequatur sententia saltem generalis. Idem tenet dir. li. iij. ti. ix. vbi querit a quo tempore ista bona damnatorum. ppter heresim vel huiusmodi pertineant ad fiscum. et dicit q. a die commissi criminis. **L.** de here. l. iij. ff. de dona. donationes. §. perfecte. extra de here. c. statutum. §. j. li. vi. Et ideo donatio siue alienatio facta per hereticum ante damnationem non tenet. neq. emancipatio filiorum. quia eoispo q. hereticus est. filij desinunt esse in potestate patris. licet tunc non appareat eum esse hereticum. extra de here. quicumq. §. si. li. vi. et ex quo consecuta est condemnatio effectus huius damnationis trahitur ad diem commissi criminis et alienatio est ei interdicta. **L.** ad l. iul. maie. quisquis. §. emancipatio. Et si hereticus alienauit: fiscus vel inquisitores non tenentur restituere precium emptori: quia effectus damnationis retrahitur et. et sicut facta damnatione non possunt bona alienare: sic non possunt ante damnationem a die commissi criminis. ar. **L.** de do. intervirum et vxor. l. donationes. Et predicta vera. nisi precium vel aliquid loco precij inueniat in bonis hereticis. ar. ff. so. ma. l. si cum dotem. §. ultimo. et l. se. Et intelligas q. non solum reuocabit rem non restituito precio emptori qui emit ab heretico. verum etiam nec ei qui emit quantumcumq. per plures manus transferit. quia non habuit ius vendendi. hec Jo. mo. Archi. et Jo. an. in. c. cum fim. de here. lib. vi. Idem dir. Excipe tamen casum capituli. ij. de descript. li. vi. vbi habet q. si post mortem hereticorum qui dum viverent catholici putabant bona ipsorum a catholicis eorum filijs vel nepotibus. aut extraneis quibuscumq. spacio. xl. annorum fuerint bonafide possessa. non esse amplius super hmoi bonis molestados etiam a romana ecclesia in hoc casu. q. illi quorum bona fuerunt nunc detegant

heretici extitisse. Et nota predicta: quia valde singularia. et faciunt ad multa et ad statuta: que dicuntur si quis tale quid fecerit incidat in tale penam ipso facto. et ad constitutiones ordinis. in quibus pluries dicitur q. si prelati: vel fratres faciunt hoc vel hoc sint priuati ipso facto suis officijs: et hmoi. Et pedet enim q. declaratur per iudicem: anteq. fiat executio. Denot. tamen in. c. nihil de elec. dicit predicta vera quando quis fuit priuatus ipso facto prelatura: vt quia incidit in heresim: sic tamen q. ista priuatio sit occulta. naz tunc valent omnia gesta per eum. Idem quando dubitatur de priuatione. nam ex quo tolerabatur in officio: debent tenere omnia acta interim gesta. vt in. c. non. viij. q. iij. sed si suspensio vel priuatio esset notoria. vel inhibitio superioris precessisset. tunc non tenerentur gesta. vt in. c. veritatis. de do. et contu. vide de hoc j. Confessio tercio in fi. Et predicta faciunt q. si tabellio per sententiam legis est priuatus tabellionatu. et non sit declaratum per sententiam hominis. sp. valebunt ipsi instrumenta. donec declaret. ita notat glo. in. §. pe. in aut. de tabel.

¶ Quid ergo nocet priuari dominio bonorum post q. ante sententiam: saltem generalem non auferuntur sibi? **Rn.** archi. in dicto. c. felix. dicit q. propter fructus medij temporis qui fisco debent restituari: et ita notatur per glo. in auten. de inces. nup. §. j.

¶ Quero quid de dote vxoris heretici. nunquid debeat confiscari? **Rn.** Directoria. vbi supra q. non nisi scienter contraxerit cum tali. extra de here. decreuit. li. vi. quia tunc contrahere non debet. xxviii. q. j. caue. et c. non oportet. licet teneat matrimonium. vnde cum talis vxor fecerit scienter contractum qui non sumpsit initium ab origine equitatis: dignum est vt puniatur. quia initium ipsius contractus est inspiciendum. de elec. dudum. cl. primo. et per hoc videtur heretico fauere. sed quando ignoranter contraxit. non fuit in culpa. ideo puniri non debet. de cle. ex. apostolice. fm Jo. mo. et archi.

¶ Querit Jo. an. in. c. q. de vsu. libro. vi. de notabili. q. Quid si quis damnetur. et postea in testamento vel codicillo aliqua reliquit pro anima sua ad pias causas. et postea die tertia decapitatur. an predicta legata debeantur? hanc. q. disputauit Jo. de montemer. et pro affirmatiua parte allegauit fauores et privilegia talium legatorum. que patent de testa. cum ees. et c. relatum. et allegauit multa iura ciuilia. Sed pro parte negatiua arguitur. quia lata sententia perueniunt bona ad agnatas et fiscum. **L.** de bo. dam. auten. bona. ergo dispositio de illis facta est ab illo qui non potuit. et sic pro non dato habet.

¶ Secundus est de illis. qui occasione sententie excommunicationis late: suspensionis. vel interdici dant licentiam quando illos et. vt in. c. quicumq. de sen. ex. Pro declaratoe h' exco: catol' sciendū q. hec exco: communicatio h' sex casus. Primus est quicumq. p eo q. in reges: principes. barones. nobiles. bali-

Absolutio. j.

nos. vel quoslibet ministros eorum: aut quoscumque alios excommunicatos suspensionis. siue interdicti sententia fuerit. promulgata. licentia alicui de derint occidendi. capiendi seu alio in personis aut bonis suis. vel suorum grauandi eos qui tales sententias protrulerunt. et hic est primus. Sequitur. seu quorum sunt occasione platee. et hic est secundus. Sequitur. vel easdem sententias obseruantes. et est tertius. Sequitur. seu taliter excommunicatis communicare nolentes. nisi licentiam ipsarum re integra reuocauerint: vel si ad bonorum captione occasione ipsius licentie sit peccatum. nisi bona ipsa fuerint. j. viij. dierum spacium restituta: aut satisfactio pro ipsis impensa: eoispo sententiam excommunicatois incurrant. et est quartus. Sequitur. eadem quoque sententia sunt innotati omnes qui ausi fuerint predicta licentia data vti. et est quintus. Sequitur. vel aliquid promissorum ad que promittenda dari licentiarum prohibemus alio promittere suo motu. et est sextus. Sequitur. qui autem in eadem sententia permanserint duorum mensium spacio. ex tunc ab ea non possunt nisi per sedem apostolicam beneficium obtinere. hec ibi. Glo. in ver. quicumque. dicit etiam episcopus. Nec ob. de sen. ex. quia periculosum. li. vi. q. non loquitur in sententiis excommunicationis. Glo. in ver. suorum. dicit. s. p. sanguineorum vel familiarium. Et sic nota casum in quo peccatiens et mandans peccati laicum. est excommunicatus. Glo. in ver. grauandi. dicit. puta. ne quis emat ab eis. vel eis vendat. vel his similia. Glo. in ver. re integra. dicit quod hoc habet locum in iniuria personalis. i. antequam ad occidendum. vel capiendum vel alio grauandum easdem personas in aliquo fuerit peccatum. unde videtur quod si re integra fiat reuocatio talis licentie vel mandati. quod fortius est. locum non habet dicta constitutio. Si autem ad aliquem actum sit peccatum pro eum cui licentia est concessa. statim licentiarum dantes: sunt ligati. hoc totum intellige in iniuria personalis. Et ideo non obstat quod. j. dicit ibi. nisi bona ipsa tenent. quia grauior est offensa persone quam rerum. de qua offensa loquitur littera primo. quo casu ipso facto statim ligatur. Ista autem sequens loquitur in offensione rerum. ad quam restitutionem terminus viij. dierum prefigitur. Et sic nota ex predictis quod non solum sunt excommunicati dantes licentiam sed etiam ea videntes immo plus si motu proprio hoc facerent preter omnem licentiam vel mandatum. nisi re integra tenent.

Item quicumque corpus alicuius defuncti incidit vel decoqueret. pro ossibus transferendis. hoc habet in quadam extranaganti. Bonifacii. viij. que incipit. Berestande. Et hoc intellige si talis moriatur ubi viget cultus diuinus. alio secus si moreretur in terris infidelium. vt patet in di. extranaganti. nec etiam debet extendi ad alios casus. vt patet ibi. Et ideo si quis non causa transferendi ad alias partes: sed ex odio vel vindicta quis exentaret. decoqueret. et huiusmodi. ac etiam comederet de caribus defuncti vt faciunt aliquando partiales. non esset excommunicatus. quia ista constitutio est penalis. et ideo non extendenda ultra terminos apostolicos.

In clemen. sunt quinque. Primus est si inquisitores hereticorum. odio. gratia. vel amore vel lucro. contra iustitiam et conscientiam omiserit contra quempiam peccare. vel ipsam heresim alicui imponeret aut imponeret quod impediat officium suum. de hereticis multorum.

Quero: quid si inquisitores omittunt timore. vel propter euitandum scandalum? Rñ. glo. quod non est locus huic pene.

Quero: quia hic dicit quod non possunt absolui preterquam a romano pontifice. quid intelligit nomine romani pontificis? Soluit Lap. quod intelligit de persona: non de dignitate. de hoc per Archidia. in. c. si gratiose. de rescrip. li. vi. poterunt ergo absolui a papa viuente eo. vel ab alio cui permiserit. et non a collegio cardinalium sede vacante. de electio. vbi. S. i. idem quoque. li. vi. et de. ne romani. eo. ti. licet secus in alio collegio. de ma. et obedi. c. vno. lib. vi. hec zab.

Quero: quid si hereticus sit omnino occultus: an sit excommunicatus? Rñ. De. de palu. in. iij. dicit quod pro solo actu interiori quo tamen solo homo est perfectus hereticus incurrit excommunicationem. Sed si aliquo actu exteriori manifestat delictum suum quantumcumque occultum: tunc incurrit. Idem videtur tenere No. Sed glo. singularis promittit approbata. in. d. de. multorum. In v. eoispo incurrant dicit. hic patet aperte quod constitutio ecclesie militantis ligat crimen omnino occultum ad penam suspensionis et excommunicationis. et inducit ad hoc multa iura: et subdit. ex his videtur indubitatum. quod archidia. pro dubio et disputationi relinquebat an hereticus omnino occultus sit excommunicatus. Io. tenet quod sic. xxij. q. j. in summa. hoc placet etiam Sof. et Ray. in summa. Et exinde inducit multa iura que videtur facere suum dist. xxij. erubescant impij. Tandem glo. claudit sic. de plano fateamur. quod constitutio militantis ecclesie ligat omnino occulta. non tamen notatim de illis iudicat tribunal ecclesie. imo ipsa ecclesia in quantum pro hominem iudicat hominem notatim. et in quantum est collectio fidelium. ligatos sic occultos habet pro solutis. de sen. ex. a nobis. el. ij. et sic loquitur prima hanc opi. etiam tenet panor. et ar. f. videtur adherere huic opi. dimissa opinione Pe.

Quero in eo quod dicitur. de impedientibus inquisitoribus quod si aliquis offendat aliquem de familia inquisitorum vel episcopi qui ibi erat ad capiendum hereticum. Sol. math. quod si offendit non auctoritate impediendi officium vel iuuandi hereticum. sed propter inimicitias quas habet cum eo. vel ob aliam causam. non potest dici quod impediat officium. poterit tamen pro eum peccari tanquam perturbator officij sui ea que non. Inno. l. c. j. de offi. del. hec zab. Nota tamen quod episcopi et superiores prelati non sunt excommunicati. si obtentu comodi omittunt peccare contra hereticum: aut gratia tenent. sed sunt suspensi per triennium. Inquisitores autem inferioris dignitatis sunt excommunicati.

Secundus. est de religiosis qui absque licentia spirituali proprii sacerdotis solentur matrimonium. aut ministrarent sacramenta eucharistie vel extreme unctionis. de puil. religiosi.

¶ Primo quero: quid dicatur solemnizare matrimonia: *Rñ. zab. fm zēi. q. in v. solemnizare pphendit omnis solēntas que obfuaē iuxta ritum regionis. de spō. c. j. sine fiat benedictio solēntis sine dicat spālis missa p phentib.*

¶ Secūdo quero: an hec clemē. habeat locum in religioso prefecto ecclesie parochiali. quo ad non suos parochianos. *Glo. remittit se ad no. d. deci. de. j. vbi dicit q sic. qd etiaz tenet Pau.*

¶ Tercio quero: an habeat locum hec de. in quibuscunq; religiosis: *Zab. fm Land. soluit q sic. dūmodo sit religionis approbate. Idem lap. als non. quia cum ista constitutio sit penalis est stricte intelligenda.*

¶ Quarto quero: qd in nouicio religioso. *Lap. tenet q sit excoīcat. ar. d. sen. ex. religioso. li. vj. naz tpe nouiciat⁹ gaudet pūlegio canōnis. siqs suadente rē. Et sic dz sentire onus.*

¶ Quinto quero: quid si religiosus ministrat eucharistiam religioso alterius religionis. aut sine licentia rē. an sit excoīnicatus: dico q nō. quia tex. facit mentōem de laicis r clericis. *Appellatōe autem clericorum in materia odiosa r stricta: vt in casu nro. non veniunt religiosi. vt notat panoz. in Rubrica de vi. r ho. de. vbi fortius dicit. In stricta significatōe seu materia odiosa. appellatōe clericorum non pphendi epōs. vt in. c. quia periculosum. de sen. ex. li. vj. Et idem dicit in alijs clericis existentibus in dignitate. vt in canonicis ecclesiar. cathedralium: ratio q in eis est qualitas sup alios: que nō reperitur in simplicib. vide ad hoc tex. qui facit ad multa in. c. statutum. de elec. li. vj. Jo. an. etiaz dicit q appellatōe ecclesiar. parochialium. non veniunt ecclie parochiales collegiate in materia stricta. quia habent qualitātē collegij supra curam. Idem est dicendum. q appellatōe monachoz fm Panoz. in. c. si. de sy. nō venit abbas. licet abbas sit monachus. quia abbas habet qualitatem supra alios mōachos. Idem in rectore scholarium. r facit hoc dictum generaliter ad statutum qd punit scholarem deferentem arma vel aliud facientem. vt nō comprehendat eius rectorē. licet sit scholaris. Secus in materia fauorabili. r hec nota. quia faciūt ad multa. De hoc vide. j. clericus pmo.*

¶ Sexto quero: an hoc verbum religiosi. pphendat moniales. *Land. dicit q non. quia ea de quibus hic pcernūt virile officium. Et sic hec de. maxime cum sit penalis non debet ad mulieres extēdi. zen. etiam dicit q hec pstitutio locum habet in feminis. cum in eis videat similis vel par ratio: nam r ipse plus peccant in his q masculi. quia se immiscēt nō conuenientibus suo serui. tum etiam quia masculinum a lege. platum etiam in penalis. femininum comprehendit. xvij. q. iij. si quis suadente. Primum tenet Pe. de anch. Idēz dicitur in laicis hec sacramenta ministrantibus: q non sunt excoīnicati. quia tales nō dicuntur ministrare: sed abuti. de psuetu. quanto. Idēz infert. q religiosi conuersi ministrantes sacra. for*

te non incidunt in hanc penaz. ex quo nō habent ordinem. Sed fm zab. opinio zen. tam in monialibus: q conuersis. videtur verior. quia negari non potest. quin dicti puerli dicantur religiosi. nec ob. verbum ministrare. in litera. quia etiam religiosi de quibus hic habentes ordinem exhibentes huiusmodi sacramenta sine licentia rē. dicuntur abuti. quia faciunt contra phibitionem summi pōtificis. r illud verbum ministrare. accipit fm cōmunem vsū loquendi. s. p exhibere. vel dare. quia als delubrio eēt hec de. si solum comprehenderet sacerdotes vel dyacones religiosos. quibus duntaxat pceditur administrare posse sacramentum eucharistie. Et faciliū intentio frustra legilatoris. q p moniales r religiosos subdyaconos r inferioris gradus possent administrari hmoi sacramenta.

¶ Septimo quero an locū habeat hec de. in omnibus religiosis. tam exemptis q non exemptis. *Pe. de staguo. vt dicit zab. refert quendam cardinalem tenuisse q solum in exemptis locum habz ar. sumpto a Rubrica. que loquitur de pūlegiatis. Rubrica autem facit ius. vt supra in pbenio Greg. Ipse autem Pe. tenet contrarium. quia h loquitur generaliter de omnibus religiosis. ar. xix. distin. si romanorum. qd est tutius r in dubio tenendum. Nec ob. ratio sumpta a Rubrica. q fm glo. in autē. de inces. nup. plerunq; generalior est textus q Rubrica. r econuerso. vide ibi exemplā.*

¶ Octauo quero: an credet religiosus parochiano. si dicat se habere licentiam a ppio sacerdote: *Rñ. glo. q sic. quia nemo presumitur esse immemor. pnie salutis. i. q. vij. sancimus. cōcor. Land. Pau. r Ste. Et nota fm gl. in. c. significasti. el. ij. de homi. q cum queritur de anime periculo. r de alicuius conscientia: creditur eius iuramento. nō solum in foro penitentiali. verū etiam fm zab. in foro iudiciali. quando aliter pbari non potest de eius conscientia. de testi. presentium. vbi de hoc in glo.*

¶ Nonno quero: quid de scholaribus mercenarijs r huiusmodi: *Rñ. glo. q sufficit licentia pzel byteroz: in quorum parochijs habitant. nisi accesserint causa recreationis. vel ob aliam cāz tempalē statim reuersuri ad ppriam parochiam. quia tunc secus.*

¶ Decimo quero. an sufficiat licentia parochialis qui nondum est pzel byter: *Rñ. glo. q sic se est līme etatis. vt infra annum possit ordinari sacerdos.*

¶ Undecimo quero: an sufficiat licentia vicarij qui gerit curam ordinariam parochie illius ecclesie. r est ab epō constitutus: *Rñ. glo. q sic. Ex q infertur. q si non habet curam ordinariam: sed est sibi cura ecclesie paruo tempore commissa. q non potest dare hanc licentiam. nisi in specialit hoc sit sibi commissum. r ob hoc vidi magnum scandalū semel suscitari in qdam puincia.*

no

Absolutio. 1.

¶ Duodecimo quero an sufficiat licentia diocesa-
ni: Rñ. glo. q. sic. quia epus est parochialis ordi-
narius omnium subiectorum sue diocesis. de do-
na. aplice. et episcopus est presbyter. xv. dis. olim.
et hoc teneas. imo Pau. videtur velle simpliciter.
q. episcopus et archipresbyter ciuitatis hanc li-
centiam dare possunt. et dicit non absurdum esse.
quia cura eiusdem parochie competit pluribus
in solidum. Pro hoc quod notat Do. de peni. et
remis. omnis. vbi dicit q. papa. episcopus et eius
vicarius sunt immediate sacerdotes. Et per pre-
dicta dicit q. sicut sufficit licentia episcopi. ita fm
Ste. et eius vicarij spiritualis vel delegati. seu pe-
nitentiarij. quod nota. hic autem militant. maxi-
me cum adsit consuetudo generalis p. vniuersum
orbem. vt petatur dicta licentia: tam ab episcopo
q. ab eius vicario. quam papa scit et tolerat. vt et
am volunt tenentes opi. suam.

¶ Tercio decimo. quero: quid si parochianus di-
cat do tibi licentiam. vt a quocunq. religioso acci-
pias et. an requirat specialis specificatio q. possis
recipere a tali fratre minore vel predicator. Item
quid si parochianus dicat religioso: do tibi licen-
tiam: vt des eucharistiam. et extremam vnct. onẽ
meis subditis. an requiratur specialis specificatio
parochianorum. quibus hec sunt prebenda. Rñ.
glo. q. non ex quo de sacro fit specificatio. et hoc te-
neas.

¶ Quartodecimo quero: quid si p. religiosos ad-
ministratur sacramentum eucharistie in mort. ar-
ticulo. an sit loc. huic pene. Pau. dicit q. sic. Idem
lap. contrarium tenet Dir. lib. j. quia si absolueret
potest in tali necessitate in illo verbo. q. per peni-
tentiam morientibus non negamus. viaticum et
quod vere penitentibus exhibet. intellige volumus
vt nec ipsum decedentibus denegat. extra. de pe.
et re. q. in te. Et est ratio quia facit hoc ex iuris p-
missione. xxvj. q. vj. presbyteri. et bene et utiliter ge-
rit officium alterius. ar. ix. q. ij. Lugdunensis. et
hoc credit ar. verum. Quis quidam dicant q. tñ
de prijs parochianis intelligitur. quia alienos
absolueret non possunt. vt extra. de pe. et re. omnis
Sed dic q. necessitas non habet legem. extra. de re.
iii. quod non est. Anno. et Do. hoc tenent in di. c.
omnis. Nec ob. vt credo. de. j. de priuile. que pbi-
bet religiosis ne ministrant eucharistie sacramen-
tum. vel absoluant a sententia excommunicationis:
nisi in casibus exp. s. a iure. quia hoc ius con-
cedit vt supra dictum est. non tamen liceret vt cre-
do extremam vnctionem eis dare in tali necessita-
te. quia hoc nullo iure exprimitur. sed de absolutio-
ne et p. munionem tñ. hec dir. et est notabile dictum
fulcitum auctoritatibus tantor. et famosor. doc. alia
tñ opi. est tutior. et iõ practica.

¶ Quintodecimo. quero: quid si religiosus igno-
rans penã de qua hic. et als homo sancte vite mi-
nistravit eucharistiam sine licentia presbyteri pa-
rochialis. An incidat in hanc penam? Car. dicit
se consuluisse q. non. per hanc literam in verbo.
presumpserit. quod notat dolum et temeritatem

ministrantis. Item licet ignorantia iuris regula-
riter non excuset. tamen quando ex probabilibus
coniecturis perpenditur q. quis ignorauerit ex-
cusat: fm nota. de constit. c. ij. in. vj. Item sicut
miles armate militie excusat ab ignorantia iur. l. d.
in. et fac. igno. l. j. ita et hunc possumus excusare. p-
cipue in foro penitentiari. in quo credẽdũ est asse-
renti se ignorasse. sed in foro iudiciali idem etiam
puro. quando ex probabilibus coniecturis liquet
q. non fecit presumptuose. immo aliqua proba-
bili ratione ductus. quia tamen forte aliqui con-
tradicerent in hoc dicentes. q. eo ipso est presump-
ptio p. ipsum q. fecit p. hanc de. tutius est vt petat
absolutio.

¶ Sextodecimo. quero: an suscipientes p.tra hãc
ele. sacramentum eucharistie sint excommunicati
tanq. p.icipantes in crimine? Dic q. non. nam il-
lud de p.icipatione. loci h. q. p.icipat post actũ
damnatum: nõ in ipso actu.

¶ Decimo septimo. quero in eo quod dicit q. or-
dinarij debent istos excommunicatos publicare
postq. eis constiterit de excommunicatione: qua-
liter de hoc constabit. Solut. Land. q. vocatis p-
tibus et declaratione super hoc facta. habita sum-
maria informatione. ar. de ap. p. s. luit. et fm Do.
snia. et citatio sunt de necessitate.

¶ Nota vlti. ex dictis glo. q. si parochianus con-
fiteretur se dixisse religioso q. habebat licentiam pa-
rochialis presbyteri. non erit p. cedendũ p. religio-
sum ad penam de qua hic. quia nõ dicit ministras-
se sacramentum in p.emptum parochialis sacerdo-
tis. cum hec de. solum respiciat p.emptum. vt di-
ctum est s. q. xv.

¶ Item excommunicati sunt religiosi qui excom-
municatos a canone absoluunt in casibus non cõ-
cessis. Et fm zab. ibi in v. a canone. dicit. i. a quo-
cunq. canone a papa promulgato. et ideo si religio-
sus scienter absolueret ab excommunicatione la-
ta per extraneos pape incurreret dictam ex-
communicationem. Item fm zen. absolutes ex-
communicatos per statuta legator. sunt excom-
municati. qd non credo verum: ex quo ista consi-
tutio est penalis. non debet extendi. Item exco-
municati sunt religiosi si absoluerent a sententijs
per statuta p. uincialia. seu synodalia p. mulgatis.
Et glo. in ver. sententijs. dicit puto q. omnẽ sen-
tentiã includit excommunicatõis. suspensionis. vt
interdicti cui. necessaria fuerit absolutio. Et hoc
etiam tenet panor. in di. de. q. addit q. appellatõe
snie facta mentione de absolutioe. venit sententia
excommunicationis. suspensionis et interdicti etiaz
in dispõne penali. lz nõie snie simpliciter plate
intelligat de diffinitiva. secus cum fit mentio de
absolutioe. vt hic. Et intellige q. necessaria est ab-
solutio. Itẽ dicit glo. q. hec excommunicatio nõ
obtinet. si religiosus absolueret a snia iudicis. etiã
si esset lata a papa. Idem si religiosus absolueret a
peccato. p.ter quod quis incurrit excommunicatio-
nem dũmodo nõ absoluat ab excommunicatio-
ne: vel snia et.

Absolutio. j. Folium .VI.

¶ Vtrum absolvens ab excommunicatione minor contracta ex participatione cum excommunicato maiori excommunicatione incurrat hanc excommunicationem? **Rñ.** **Lanð.** prout recitat **Zab.** intelligit de excommunicatione maiori non minori per. c. si quem. de senten. ex. **Idem** lap. licet quidam teneant etiam de minori. hac ratione. quia lex penalis prohibens absolutionem ab excommunicatione. includit etiam absolutionem minoris excommunicationis. p. hoc glo. in de. prealle. religiosi. super ver. a canone. **Item** alia ratione. quia ubi cumque sit mentio excommunicationis. et materia in qua profertur est. proportionabilis etiam minori excommunicationi: intelligit de vtraque. vt notat glo. pe. super verbo excommunicationis in. c. presidentes. de here. li. vi. **Tene** primam opinionem. quia communis est. **Et** argumenta facta non concludunt p. di. c. si quem. **Item** excommunicatus est religiosus. si absolueret a culpa et pena copulatiue. non ergo si absolueret a culpa vel a pena s. m. glo. in v. quemcumque. esset excommunicatus etiam si absolueret religiosum. vel socium. nihil enim excipit qui dicit quemcumque de ma. et ob. solite.

¶ Tertius est de insectoribus episcoporum. percutiens episcopum. capiens. banniens. vel mandans. vel ratificans. socius. consiliarius. fautor. et defensor. sunt excommunicati. vt in de. j. de pe. **Ciuitas** autem que premissa. vel eorum aliquid in episcopum suum commiserit. interdicto donec satisfecerit subiaceat. **Potestas** vero consiliarius. baluini. scabini. aduocati. consules rectores et officiales ipsius quocumque nomine celesant. in premisis culpabiles existentes. similiter excommunicationis sententia. a qua. vt premittitur: non valeant absolutionis obtinere beneficium sicut subiecti. hec ibi.

¶ Quid si quis peccat electum in episcopum nondum consecratum. qui pontifex. i. episcopus. ipse non est. an incurrat has penas. **Glo.** dicit quod non. **Illum** tamen qui renunciauit loco: non ordini: videtur includere.

¶ Quis autem dicatur socius. consiliarius. fauorem dantis et defensor: dic s. m. glo. hic stricte sumi socium p. agente qui aliquid cooperat ad actum percussoris. captoris. vel banni. et licet in delinquendo sint quibus plures socii. quorum nullus est principalior et tales includuntur sub agentibus. de quibus promissit. quibus tamen vnus est principalis. alter cooperans. et sic sumitur socius. quod patet. quia de faciente promissit.

¶ Circa consiliarium dic quod hic accipitur fraudulentum consilium non nudum. quod nihil addicit ad peccandum. consilium autem prestat. suadendo. rogando. impellendo. instruendo. vtilitatem inde secururam ostendendo. vt notat **Inno.** in. c. ad audientiam. de homi. **De** nudo vero consilio hic non videtur. **Circa** fauorem dantem. sciendum quod est fauor simplex qui nihil addicit ad peccandum. et de tali non videtur hic intelligendum. quia s. m. hic dicit. **In** his. s. percussione. captione et banno. patet quod fauens huic delinquenti post delictum propter defensorem de quo sequitur non incurrit hanc penam. licet in materia hereticorum latere recipiant fautores.

Circa quartum. s. defensorem. glo. dicit. puto quod etiam defensorem post malum punire intendit. **Est** ergo quidam defensor vel auctorizator delicti. et talis grauius punitur quam agens. xj. q. iij. q. sentit. **Est** alius defensor qui post delictum defendit. puta impediendo. ne delinquens ad manus iudicis veniat puniendus. xxvij. q. j. si custos. vel impediendo ne fiat executio. **Et** huic etiam intendit includere et probat in. c. felix. de pe. in. vi. **Non** tamen puto quod is qui tales defenderet ne ledatur a pauato: nedum. iij. si illo offenso: vel eius sanguineis vindicare volentibus includatur hac pena. cum illa sit iniuria. ad quam etiam. p. pulsandaz a socio quis tenetur. de sen. ex. dilecto. li. vi.

¶ Quid autem de illo qui defendit in iudicio patrocinando? **Pau.** hoc persequitur per distinctionem. quod si aut procurator vel aduocatus talem defendit iuste. quia. s. putat eum non culpabilem. et sic non ligatur aliqua pena. etiam si postea appareat eum culpabilem ratio: quia in talibus iusta defensio refuat. de except. cum inter. **Aut** contra conscientiam et iusticiam defendit. et sic ligatur hac pena. de here. si aduersus et tales defensores appellantur.

¶ Quero. quia hic dicitur. si est ciuitas. subiaceat interdicto. donec satisfecerit. nunquid facta satisfactione est abolitum interdictum sine alia relaxatione? **Rñ.** **Jo.** de lig. s. m. **Lanð.** quod non. imo necessaria est superioris sententia que relaxet. xxvij. q. vi. presbyter. **Secus** si usque ad certum tempus. vel modum fuit factum interdictum. quia tunc lapsa tempore. vel modo cessante: cessat interdictum de spon. c. non est. **Ratio** diuersitatis est. quia primo casu potest dubitari. an plene sit satisfactum sed in alijs secus. de hoc extra de eta. et quali. cum bone.

¶ Quero: quando dicatur ciuitas delinquere in episcopum: vt subiaceat interdicto? **Rñ.** **panoz.** concludendo dicta **Bar.** in. l. aut facta. ff. de pe. et aliorum doct. dicit quod communis et vera delictio est. vt tunc attribuat vniuersitati quam fuit prius deliberatam in ipsa vniuersitate pulsata campana. et alijs requisitis ad congregationem vniuersitatis. vnde si omnes homines ciuitatis certum delictum committerent: et insurgerent. non diceretur factus vniuersitatem s. p. singulos de vniuersitate. **Etiam** quod plus est: si facerent pulsari campanam. et leuarent vexillum vniuersitatis. naz potius sunt incitatores singulorum. oportet ergo quod prius fiat deliberatio in vniuersitate etc. hec **panoz.** in. c. dilectus. et secundo. de sy. **Et** de hac materia vide eum ibi diffuse.

¶ Quero. quod dicit in di. de. j. quod ista inhabilitant ad beneficia obtinenda. **Quid** de obtentis? **Glo.** soluit. quod illa non perdunt.

¶ Quero an isti possint beneficia que habent cum alijs permutare? **Glo.** soluit quod non. **Idem** **Pau.** et cen. quod dicunt beneficia nouiter acquirere.

¶ Quero: an saltem possint ista beneficia iam acquisita augere? **Dic** s. m. **Semi.** in. ca. cum ex eo. de ex. pre. libio. vi. q. sic. quia prohibitus acqui-

Absolutio. j.

rere nonnum ius in re. non dicit venire contra prohibitionem. licet augmentet passivum ius ante que situm. ut est casus in. c. fi. scdo. Rñ. de pcel. p. li. vj. Sic est in. pposito. augmētant em̄ isti p̄mū ius. et sic dicitur iudicari illud additamētū nature p̄oris in ris. Et p̄ predicta p̄t̄ quid dicendū de augentibz gabellas. an dicant̄ noua pedagia facere. de quo. j. ex cōmunicatione. xliij.

¶ Quartus est de clericis seu religiosis inducentibus ad vouendū vel iurandū: vel fide interposita seu al's. pmittendum. de eligendo apud eos sepulturam. vel ut iam electam vltimū nō imitent. et talia facientes incurrūt ex cōmunicatōz ipso facto: a qua ab alio q̄ a sede aplice p̄terq̄ in mortis articulo nullatenus sunt absoluen di. extra de pe. cupientes. in. de. Et nota q̄ hec p̄stitutio h̄ de sepul. c. j. li. vj. vbi etiam dicit q̄ hi qui sic elegerint: nec apud sic electas ecclesias. vllatenus sepeliant: nec alibi. s̄ sepeliāt omnino apud illas ecclesias apud q̄s sepeliendi de iure fuissent: si al's sepultura non electa forsitan decessissent. Si v̄o iudem religiosi vel clerici p̄dictos in suis ecclesijs vel cimiterijs p̄sumpserint sepelire. ad restitutōz tam sepulcorū corporum si petant: q̄ etiaz omnium que occasione sepulture illoz puenierint quolibet ad eosdem infra decendium integraliter faciendam ipsos obligatos esse censent. q̄ nisi fecerint. ecclesie ipse apud quas sepulti fuerint. necnō et cimiteria earūdem extunc eo ipso sint et tam diu maneat ecclesiastico supposito interdicto. donec ab eis facta fuerit restitutio plenaria omnium p̄dictoz. hec ibi. Nota tñ q̄ ex hoc non tollit quin aliq̄s. ip̄o motu. possit vouere vel iurare in aliquo loco eligere sepulturaz. et q̄ si fecerit debeat obfuari. dūmodo nō inducat ad hoc p̄ p̄dictos et modis p̄dictis.

¶ Quid si clericus vel religiosus p̄silio vel suasio ne inducat aliquem ad eligendū sepulturaz in ecclesia sua: non tñ ad vouendū. et. An talis inducens incidat in canonem. Rñ. q̄ non.

¶ Quid si q̄s inducat ad vouendū. et. d. eligendo nō apud ecclesiam suam. s. inducentis: Rñ. De. d. an. fm̄ Jo. an. q̄ non ligat̄ hac p̄stitutione.

¶ Quid aut̄ si clericus vel religiosus induxit aliquem ad vouendum et. tñ non est secutus effectus Rñ. zab. in. d. de. j. dicit q̄ ex sola inductione non est ex cōdicatus. nisi inductio habuerit effectum. ut q̄ inductus fecit illud ad qd̄ fuit inductus. v̄ba em̄ dñt̄ intelligi cū effectu maxime hoc casu quo agit de sp̄iali pena.

¶ Quero quare ex delicto vnus forte minimi de ecclesia p̄pter iuramentū vel p̄missionem quā sibi fecit fieri. tota ecclesia damnū patiat̄. ut sit in d̄dicta cū cimiterio: Rñ. De. de. ancha. q̄ reliq̄ de ecclesia hanc penaz in d̄dicti incurrunt pot̄ ex seq̄nti eoz delicto. nō restituēdo male accepta q̄ ex facto alicui de collegio hoc inducent̄ p̄ceperūt. q̄ si totuz collegiū dicat̄ delinquere si retinent rem in uasam ab vno de collegio.

¶ Quero: dicit̄ in. d. c. j. q̄ si q̄s fecerit sibi. pmitti de eligendo apud illum sepulturam. q̄ talj. pmitt-

sione non ob. debet ille sepeliri apud illam ecclesiam apud quā de iure sepeliri debuisset. Quid q̄. si ipsa est illa cui d̄ct̄ sic deliq̄: faciēdo sibi iurare et. Rñ. Jo. an. q̄ ista qd̄ est indubitata. q̄ ista p̄stitutio emanauit in fauorē ecclesie cui sepultura debet. et in ipsi penam et etozi non d̄. de reg. iu. qd̄ ob ḡraz. li. vj. Item licet peccet auferendo libertatem eligendi sepulturam. tñ certat de debito retinēdo nō est q̄ h̄da illa rō de tali: que h̄ de illo q̄ certat de lucro captando. l. fi. C. de codi. Idēz pe. de an. **¶** Quid si illa ecclesia. apud quam debet sepeliri de iure erat in d̄dicta cū ei cimiterio: Rñ. archi. illum sepeliendū in ecclesia cathedrali. que etiam si esset in d̄dicta. fuabit ordo capituli vbi cūq̄. xij. q. ij. vbi d̄. q̄ vbi cūq̄ sepeliat̄. Nota tñ p̄ declaratione. d. capituli p̄mi q̄ q̄ illicite sepeliunt tenēt ad restitutōz corporoz. Et hoc si petant. Ad restitutōz aut̄ alioz: que occasione sepulture p̄ceperunt. j. r. dies. etiam si nō petat̄. ut dicit glo. in v̄bo decendium. Et rō est. fm̄ De. d. an. q̄ sp̄ q̄ male accipit est in mora sicut fur.

¶ Quero ista que debebant restitui huic ecclesie in qua debebat sepeliri si in d̄dicta non fuisset. post q̄ non ibi. s̄ in cathedrali. vel alibi sepeli. v̄t̄ debebunt ista huic ecclesie ad quam funus transfertur. Eadem est questio de canonica portioe debita ecclesie parochiali. an eaz perdat si deprehendit̄ in d̄dicta tempe sepulture. Posset dici in primo casu. q̄ post q̄ cathedralis ecclesia vel alia subrogat̄ loco in d̄dicta. debet intelligi subrogata cum omnibus qualitatibz. et cum honore et onere. onus em̄ comitat̄ emolumentum in tali casu. l. alumnē. S. seia. de adm̄. le. Itēz posset dici. q̄ si sine eius delicto esset ecclesia in d̄dicta non esset priuanda comodis p̄uēt̄ ar. l. ab administratōne. C. de lega. Idem dic̄ si non potuit sepeliri apud ecclesiam apud quam elegit sepulturam. p̄pter casum p̄tingentem in p̄sona mortui. puta quia decessit in cāpis. nec reperit̄. vel est bannitus. p̄pter em̄ ista ecclesia non est priuanda legatis sibi factis gratia sepulture. ut no. ut in. c. in n̄ra. de sepul. Si q̄s autem post electam sepulturam et legatum ecclesie factum mutasset animum. eligendo sepulturam alibi. videt̄ legatum ademptum et translatum ad illā in qua voluit vltimo sepeliri. ar. d. S. seia. hec De. de an. De hoc vide. j. sepultura. iij. Quintus est de his qui cogunt celebrari in loco in d̄dicto et. ut in. de. grauis. de sen. ex. Et hec ex cōmunicatio habet quatuor casus. Primus est. domini temporales etiam si sint episcopi. vel ecclesiarz p̄lati qui cogunt quolibet aliquos in loco in d̄dicto celebrare diuina. vel qui p̄cones ad officia eadem audiēda. aliquos ex cōmunicationis p̄sertim vel in d̄dicti ligatos sententia euocare. et est sc̄ds seu qui ne ex cōmunicati publice. aut in d̄dicti d̄ ecclesijs dū in ipsis missaz agunt̄ solēna a celebrantibz moniti. exeat p̄hibere. et est tercius. Nec non ex cōmunicatos publice. et in d̄dictos qui in ipsis ecclesijs nominatim a celebrantibz v̄t̄ exeat moniti remanere p̄sumpserint. et est quartus.

Inducit ad eligendū sepulturā

no

notabile

Absolutio. j. Folium .VII.

omnes isti sunt excoicati excoicatione papali.

¶ Quero qd si isti dñi p̄cipiunt nō subiectis. Soluit Pau. q̄ nō est locus huic pene. Nota etiā fm zab. q̄ celebrantes dñi instare vt excoicati: et interdicti de ecclia exeat. q̄rum tñ ad hanc de. dicit Pau. idem si celebrantes nō instent. Vult dicere q̄ est loc⁹ pene. eo ipso q̄ isti p̄cipiunt q̄ non exeat etiā si celebrantes nō instent q̄ exeat. p hoc lra ibi. instantib⁹ etiā. q̄ dicitio. etiā. est implicatina. Nota etiā glo. in v. quōlibet. i. oēm modū p̄pulsionis realē. psonalē. directum et indirectū p̄prehēdit. vt si res ipsoꝝ occupant p̄ sanguineos grauat in psonis vel reb⁹.

¶ Quid aut si isti vocant secrete p̄ nūcium. an incurrant hanc penam? Pau. dicit q̄ non. h̄ cū vocant campanaz pullatōe aut voce p̄conia. Idem zen. dicit tñ. q̄ hoc qd dicit hic de voce p̄conis. p̄cedit etiā: si voce tube. vel cornu. vel simili: cū sit eadem ratio.

¶ Quero: an hoc qd hic dī de interdicto: locū habeat in cessatione a diuinis? Dic fm zab. q̄ in eo casu q̄ cessatio h̄ vim. in dicit. idē in ea q̄ in interdicto. hoc aut est qñ cessatio est generalis: non aut sp̄alis. que solū obfuaē in ecclis: in q̄b⁹ est. vt in cle. j. de sen. ex. g. in cessationib⁹.

¶ Quero in eo q̄ isti p̄pellerant p̄prios in dicitos audire diuina in loco in dicitio. qd si p̄pellerent audire in loco non in dicitio? Soluit Pau. q̄ non h̄ locum hanc pena. Secus si in loco interdicto p̄pellerent non interdictos.

¶ Sextus de illis q̄ ferz. equos. arma. et ad impugnantes xp̄ianos necessaria deferūt vel transmittunt. seu galeas. aut naues vendūt. vel in piraticis. saracenoꝝ nauib⁹ gubernatōz exercent vel impendūt p̄siliū vel auxiliū in dispēdiū terre sancte extra de iudeis. Ita q̄rundaz. et c. ad liberandam.

¶ Pro declaratōe h̄ excoicatioz p̄mo q̄ro: an liceat tpe guerre deferre merces phibitas ad fr̄as infidelium? Rñ. Panoz. in. c. significauit. de indeis cōcludit. q̄ tpe guerre nō est licitū deferre aliq̄s merces etiā nō phibitas. Inno. tñ et Do. in. d. c. significauit. tenet q̄ p̄ redemptōis articulo licitū est deferre merces. phibitas. ar. l. sancim⁹. c. d. sa. san. ec. et in. c. j. de pig. nam vasa que phibent alio tpe vendi: distrabi p̄nt p̄ redimēdis captiuis. xij. q. ij. auz. Jo. an. p̄cludit. q̄ ante factū est seq̄nda opinio glo. q̄ tenet p̄m. nam si infideles p̄penderent q̄ p̄ redemptōe possent p̄seq̄ merces. phibitas nō vellent aliud. p̄ redemptōe. Item volenti fraudem p̄mittere patum esset velamē. q̄ sp̄ diceret se fecisse p̄ redimēdis captiuis. S̄ post factum p̄siliendū eēt fm opinionē Inno. et Do. vt sic necessitas redimēdi captiuos eos excuset. Sed Panoz. in distincte tenet opinionem glo. s. q̄ tales merces. phibitas non sit licitū deferre: etiā p̄ redemptione. nec excuset deferens etiā ex p̄facto. q̄ cum ex illis armis veniant postea impugnandi xp̄iani: non d̄z impēdi subsidium ad malum p̄mittendū. p̄pter bonū qd inde seq̄t. Et hoc putat Panoz. p̄cedere durante guerra. h̄ tpe pa-

tis p̄cedat opinio Jo. an. Item nota secundum.

¶ Panoz. ibi q̄ dispositio p̄cernēs tempus guerre. videt etiā cōcernere tempus treuge. quia p̄ treugam guerra non est extincta. et hoc verum etiā in penalib⁹.

¶ Secundo quero: an tpe pacis sit licitū deferre h̄mōi. phibita? Rñ. Panoz. in. c. q̄ olim. de iudicis. dicit q̄ semp̄ stat. phibitio bellationis. phibitor: etiā tpe pacis: licet aliud senserit glo. in. d. c. significauit. nam possent facere pacem infideles fraudulenter. vt sic valeant fulciri h̄mōi armis. et ista opinio benignior est ante factum. h̄ post factū forsitan possent excusari a pena. q̄ illud. c. ita quorundam. dicit q̄ deferrebant ad impugnandum xp̄ianos et h̄c Panoz. Et licet predicta possint esse vera de iure p̄muni. tñ secus videt dicendum hodie p̄ extranagantem Bonifacij que incipit. Olim. vbi expresse h̄. q̄ nullo vnq̄ tpe licet deferre merces. phibitas in alexandriam. vel alia loca saracenoꝝ terre egypti. vel ad terras soldano subiectas. Et sic ad p̄dictas terras: nec tpe pacis. nec treuge licebit h̄mōi. phibita deferre. nec etiā p̄ redemptione captiuoꝝ. de alijs autē terris possent sustentari opinio p̄cedens.

¶ Quid aut dicendum de deferentib⁹ merces nō phibitas. Dic fm panoz. in. d. c. q̄ olim. q̄ tempē guerre ex̄stis inter xp̄ianos et infideles: nō solū iminet excoicatio deferentib⁹ merces. phibitas. vt dictum est. h̄ etiā in q̄buscunq̄ mercib⁹. et habētib⁹ cum eis p̄mercium. et impendentib⁹ p̄silia seu auxilia. vel subsidia. non solum realiter: h̄ cum ingenio. Et licet Do. dicat hoc periculosum. et q̄ egeret declaratione. tamen Inno. et Sof. et multi alij tenent simpliciter q̄ existente guerra durat. p̄ phibitio generaliter. sed guerra cessante non duret canon late sententia. nisi in mercib⁹. phibitis. qd est valde norandum. Et facit q̄ si turcus vel h̄iusmodi cessarent a guerra. fortius si pacem cum xp̄ianis facerent. sicut fecit turcus cum venet⁹ et rege neapolitano secure possent deferri merces nō phibite ad terras illius. Idem dic de alijs dominis infidelibus. qui nullam guerraz habent cum christianis.

¶ Quid aut si q̄s deferat merces non phibitas tpe guerre ad terras infidelium. an talis incurrat excoicationem papalem vel ep̄alem: dic q̄ talis p̄t esse excoicatus tripliciter. s. p̄ ius p̄mune. aut p̄ extranagantes. aut p̄ processum curie. Primo. nō tales sunt excoicati ep̄ali excoicatione. etiā deferendo merces. phibitas. vt p̄. d. c. Ita. c. significauit. c. qd olim. et c. ad liberandam. sc̄do casu. s. p̄ extranagantes. dic q̄ deferentes tam phibita q̄ nō phibita in alexandriā vel ad terras soldano subiectas. seu ad fr̄as egypti tpe guerre sunt excoicati excoicatione papali. Tercio casu. s. p̄ processu curie. dic de feretes nō phibita q̄cūq̄ tpe nulla excoicatioz incurrit. q̄ solū loq̄t de phibit⁹. vt i. p̄cessu. Pau. ij. vbi sic dī. Item excoicam⁹ oēs illos q̄ eq̄s. ferunt. arma. lignamina. et alia. phibita deferunt saracenis. et alijs xp̄i nois inimicis.

no

Absolutio. j.

¶ Quero: quid si ferz et alia hmoi sint delata non intentione vt impugnent xpiani? **Rñ.** an. de butri. in. d. c. ita. qd sufficit qd portent. licz non hac intentione vt impugnent christiani. h sufficit qd impugnari pnt. Idem Jo. an. Idem panor. dicens. expone ergo ibi ter. ad impugnandum xpianos. i. et quibus possunt impugnari xpiani.

¶ Quero: quid de his qui exercent gubernationes in pirraticis nauibz saracenoꝝ: non contra xpianos: hñ alios infideles? **Rñ.** An. de bu. in. d. c. ad liberadam. fm aliquos. qd sunt excōicati. qd docet eos in pirratica arte. qua poterūt postea xpianos impugnare. licet hoc nō placeat Inno.

¶ Quid aut ptineat appellatōne phibitorz? **Rñ.** si bene pſiderent predicta tria. s. iura communia. extranagantes: et pcessus curie. facientia mentionem de hmoi. phibitis trñ. quatuor inueniunt expresse prohibita. scilicet ferz. arma. equi. et lignamina.

¶ Quid at ptineat appellatōe armoz. Vide tex. in. l. ij. l. que res expor. nō de. vbi enumerant lorice. scura arc. sagitte. spate. gladij. Item tela. Itē pcludit tex. ibi. qd nihil penit? ferri facti vel infecti hoc est vene ferri transmitti dz ad infideles. Item glo. in di. c. ita. dicit qd appellatōe armoz. veniunt fustes et lapides. puta. si deferrent lapides machinis imponendos.

¶ Quero: an appellatōe armoz veniat gladi? ad incidendum panē? **Rñ.** Panor. in. c. clerici. d. vi. et bo. cleri. dicit qd non. vtz p ter. illum. vbi dicitur qd clerici arma portantes debent excommunicari. et sic peccant mortaliter. et tamen eis non est phibitum deferre cultellos ad incidendum panem.

¶ An aut appellatōne phibitorz veniant stuppa cauapis. pix. fila. et clauj minuti qui vulgariter dicunt hrochete? **Rñ.** olim p quendam extranagantem Greg. cōit dicebat qd predicta non ptinebantur appellatōne phibitorz. Et ideo pcludebat qd si pdicta deferebant ad impugnandum xpianos. vel in dispendium terre sancte. erant excommunicati per di. c. ita. vel. c. ad liberandam: als non. Et licet dicta extranagans sit reuocata per phemiuz sexti. tamen forte hodie etiam idem dicendum esset. necnō in quibusdam casibus qui sequunt.

¶ Quidam sint excōicati. qd portāt arma. gladios vel lanceas. vel cultellos in terras saracenoꝝ. non cum pposito vendendi. h ad sui defensionem. et postmodum occasione pecunie vendūt eadem saracenis? **Rñ.** Greg. qd sunt excommunicati.

¶ Quidam portantes ferrum de vna terra saracenoꝝ ad aliam. sint excommunicati? **Rñ.** q. s. qd non. nisi fiat in dispendium terre sancte. vel contra xpianos. Item et illi qui apportant saracenos cum armis suis. **Rñ.** qui. s. scdm rñsonem prime dictam.

¶ Quidaz apportant ligna parucula. dubitatur vtruz de hmoi lignaminibz intelligat canō. **Rñ.** si ad naves vel machinas ad impugnandum xpianos vel dispendium terre sancte. sunt excōicati.

¶ Sunt alij qd volunt pmutare cultellum cū arcu. vel eō: vel aliqd simile. Vtz qd fecerint sint excōicati? **Rñ.** qd non. nisi fiat in dispendium terre sancte et c.

¶ Sunt qdam qd apportant phibita: ignorantēs esse phibita. an sint excōicati? **Rñ.** cū vtroqz pccilio phibita sint et publicata. nō licz ignorare. id ab soluant ad cautelam.

¶ Quid de illis qd apportāt phibita et q̄cito sciūt esse phibita: reportant: et nolūt ea vendere saracenis? **Rñ.** qd non sunt excōicati.

¶ Sunt qdam qd apportant res phibitas et vendiderūt ptem et psup est ad vendendū. si tales ptin gat absolui aliqua necessitate. qd consilium dabit eis de alia pte? **Rñ.** qd reportent eam.

¶ Sunt alij qd dant vel vendūt phibita saracenis. ignorantēs qd p̄ hoc sint excōicati. et q̄cito sciunt recipant. Vtz tales sint excōicati. **Rñ.** qd sic

¶ Quero quōd intelligat illud qd dī de saracenis hñtū guerraz cū xpianis. Vtz si cū vno rege vt ciuitate vel cū ecclia. **Rñ.** qd de quolibet xpiano.

¶ Aliqs est debitis obligatus p victu suo. et nihil hñ. nec aliqd lucrari pōt. necessitate tali ppulsus intrat nauem aliquā p marmario. vt possit lucrari. vñ possit vinere et debita soluē. et illa nauis portat res phibitas in terram saracenoꝝ. et aliam nō pōt inuenire: vt possit lucrari. Vtz talis sit excōicat? **Rñ.** qd sic. qd cōicat cū illis in crimine: qd mittit vel portat: dando eis auxilium et coopatoꝝ. lz p mercede. h in satisfactōe pnie miti? agat cum eo.

¶ Nota etiam qd tales nō absoluunt ab excōicatione. put dī in. d. c. ad liberadam. nisi totū qd p pmercio donato pceperūt. et tantūdem de suo in subsidium terre sancte trāsmiserint. Et dicit archi. f. si trā absoluant. nō facta satisfactōe. tenet absolutō h̄ reduci dñt in pultnam excōicatiōis sniam. nisi hoc faciant. Sz de hoc dicto. f. an absolutio facta nō pcedente satisfactōe teneat. Pau. in cle. j. de sepul. tenet qd nō. qd sit p phibitorz et p formam mandati. ar. de Rescriptz cū dilecta. Idē archi. i. c. qm̄ de imu. ec. li. vj. vbi q̄rit: an absolutio p phibitorz ibi factam valeat. Et pcludit qd nō: ex q̄ tex. phibet. In p̄num est veritas. nam fm ge. in. d. c. qm̄. qñ ptās dat als nō habenti. si nō fuaat forma: nō valet actus. vt notat glo. singularis. ad hoc in cle. j. de iu. pa. Sz quando als habenti potestatem a lege absoluendi. fit phibitio: licet non seruet forma: valet ipso iure absolutio. vt de sen. ex. venerabilibz. s. vbi. lib. vj. Et hanc distinctionem ponit glo. in di. cle. j. de iu. patro. Cum igit ordinarij habeant potestatem absoluendi a sententia canonis non reseruantis. vt in. c. nuper. de senten. ex. ergo videtur qd valeat. Et predictaz distinctionem approbat Panomi. in. c. dilectus. el. scdo. de preben Predicta intellige. nisi apponeret clausula decreti irritans actum. nam in hoc casu: siue ordinariis siue alijs quicunq; als habeat potestatem siue non: nihil facit absoluendo. nisi seruet formam mandati. Dictum tamen archi. flo. potest intelligi fm iura antiqua communia. vbi etiam deferēs

phibita erat excommunicat^o excommunicatiōe epali dūtaxat. 7 sic epus als de iure cōi poterat absolue Secus dicendū ab illa. que est p extrauagātes. et processum curie. Et p hoc potest verificari glo. in dicto. c. qd olim. q si p eodē delicto a diuersis cōstitutiōibz imponit pena ipso facto. q vtraqz iminet ptrafaciēti. 7 psertim habet veritatē in casu p dicto. vbi p ius cōmune fulminat excoicatio epalis p extrauagātes. 7 pcessum papalis.

¶ Defuncto vel amoto episcopo qui excommunicauerat. 7 vacante sede. capitulū siue ille ad quem episcopalis iurisditio pertinet. potest absolvere a sententia iuris sine iudicis. sicut epus poterat. vt in. c. vnicō de ma. et obe. in. vj. Eodem modo et successor absolvere potest a sententia quam pdecessor. tulit ar. xj. q. iij. si episcopus. Et de potestate capituli sede vacante quaz habeat. vide panoz. in. c. cū olim. d ma. 7 obe. vbi ponit infrascriptas questiones.

¶ Primo vtrū capitulū succedat in potestate alienādi. glo. ibi tenet q nō. hoc limitat panoz. cuz vellet alienare bona epatus. sed si ecclesia inferior ex legitima causa vellet alienare. credit q capitulū possit interponere autoritatē. qz capitulū pprie hoc casu nō alienat. sed interponit autoritatē ecclesie alienanti. hoc em iurisditiois est. et sepe necessariū. Et sentit fed. p silio. xxx.

¶ Secūdo querit: an capitulū succedat in prāte visitādi totam diocesim 7 inquirendi crimina. de hoc habes bonā glo. in cle. j. de here. Jo. an. cōcludit q potestas generalitē visitādi nō transit in capitulū. Et pcedit opinio Jo. mo. Sed potestas specialitē inquirendi p aliquos diffamatos transit: 7 sic pcedit opinio Archi. fundamentū hui⁹ distinctionis est qz capitulū est administrator: necessarius: nō voluntarius. vnde succedit in his q necessario: 7 nō voluntarie sunt expedienda. h visitatio generalis est voluntaria: specialis vō necessaria. Et multi antiqui doc. amplexati sunt istam theoricam. sed panoz. indistincte tenet q etiā visitare possit generaliter: qz visitatio fit ex necessitate iur^{is} vt p3 in. c. fopite. de cen.

¶ Tercio dubitat: nūquid capitulū possit visitare monasteria monialū exempta que visitat epus autoritate aplica: vt in cle. ij. de sta. reg. lap. ab. cōsuluit. q nō. Et ita refert nūdisse sibi Jo. an. mouetur qz capitulū nō succedit in his que competunt episcopo iure speciali. vnde non succedit in prāte cognoscēdi de feudo: vt notat in. c. verū. de fo. cōpe. Et idem sentit fed. cōsilio. xxx. Multi tamen cōtrarium tenuerūt. dicētes: q si epus h3 absolvere vt delegatus: q potestas trāsit ad capitulū. p. c. vnicū de ma. 7 obe. li. vj. qd loquit indistincte panoz. tamē plus placet opi. j.

¶ Quarto dubitat: nūquid capitulū possit sede vacante facere statuta distringētia totā diocesim. Panoz. fm fed. cōsilio. xvj. dicit q sic. dependet em hoc a iurisditioe: vt in. c. si. de consti. li. vj. in q quidem iurisditioe capitulū succedit. Et talia statuta durant etiā in tempus futuri ep: qz de natura statuti est vt sit perpetuū. licz extinguat potestas

statuentis: vt in. c. si. de offi. leg. Epus tamē poterit illa statuta reuocare: qz nō pōt capitulū statuere in iudicium futuri episcopi sicut nec pdecessor in iudicium successoris: qz par in parē. nō habet imperiū. de elec. inotuit.

¶ Quinto dubitat: nūquid possit sede vacāte capitulū dispensare in calibz in quibz pmittit epō. Panoz. fm fed. cōsilio. xl. pcludit q lic: nā dispensatio depēdet a iurisditioe.

¶ Sexto dubitat: Quid si epus h3 collationem cū alio: vel aliqui debēt reqrere p silū epī i aliquo actu. nūquid capitulū succedit. Panoz. pcludit q nō p. c. vnicū. ne se. va. li. vj.

¶ Septimo: nūquid capitulū succedat in iurisditioe quā h3 epus ex psuetudine. puta epus habet interesse alicui electiōi ex psuetudine. No. in c. scriptū. de elec. sentit q nō. sed collectarius tenet p trariū. qz eadem rō debet esse in additamēto que in principali qd satis placet panoz. ex quo illa iurisditio ppetit epō: vt epō. Sed idem panoz. in. c. illa. d elec. tenet opinionē No. dicēs q hoc cōiter tenet a doc.

¶ Octauo: nūquid succedat in priuilegijs indultis dignitati epali. vt in. c. si. cū pcor. ibi positus in glo. de priu. li. vj. Et pcludit q nō. qd h3 Jo. an. p indubitato. nā priuilegiū nō dz excedere psonā puilegiati. vt in. c. sane. de priu.

¶ Nono: nūquid capitulū possit dare indulgētiās. de quibz in. c. cum ex eo. de pe. 7 re. Si tenet q sint iurisditiois: quod est cōmunius. tūc dubitari pōt: qz videt actus voluntarius 7 nō necessarius. Posset tū teneri fm panoz. q possit: qz cuz iura dicāt q capitulū succedit in iurisditioe. et nō distinguāt inter cōtentiosam 7 voluntariam. debz intelligi in vtraqz.

¶ Decimo: nūquid capitulū succedat in potestate doctorādi. vbi epō hec potestas ppetit: nec aliqd i priuilegio cauetur de caplo. Et in hoc panoz. cōcludit q aut epus habet hanc potestatem ex priuilegio speciali. Et nūc nō transit in capitulū. p superius dicta. Aut habet a iure cōmuni. fm opinione quā sentit No. vt notat glo. in cle. ij. de magi. Et tūc caplm succedit.

¶ Si archiepiscop⁹ absoluat excoicatos ab episcopo in casu pcesso. nō valet absolutio: qz est a nō suo iudice: extra de offi. or. pastoralis. Sed si p appellationē causa defertur ad eum. poterit absolue ita tamen q nō nisi vocatis partibus. 7 cognito de appellatione. extra de ap. romana li. vj.

¶ Episcopus existens in aliena diocesi absolue re non potest in his que requirūt cause cognitionem: quia neqz sedere pro tribunali potest. ix. q. ij. episcopū. Secus si nō requirāt cause cognitionē: quia hic pertinet ad voluntariāz iurisditioē. Episcopi autē expulsi possunt exercere iurisditioem in aliena diocesi: petita tamē licentia ab episcopo diocesis et si non obtenta. ita q subditi nō expulsores vel eorum fautores: seu consiliarij vltra duas dietas a fine sue diocesis non trabantur: vt in cle. qzuis. de foro compe. et sic possunt absolue re.

¶ Querit glo. in. c. nouit. d offi. le. de notabili. q.

Absolutio. 1.

que facit multum ad predicta. **Utrum** legatus: vel alius ordinarius existens extra territorium suum possit excommunicare, absolueret, et causas delegare et similia. **Panoz.** ibi dicit quod mens glo. est: ut existens extra territorium suum non possit excommunicare, nec absolueret, nec alia que exigunt cause cognitionem explicare. **Sed** proferre beneficia, et causas delegare et reliqua que sunt iurisdictionis exercere potest. **Et** ista est bona doctrina. **Et** prima pars probatur per l. si. ff. de offi. p. v. scda vero in l. ij. ff. de offi. proc. **Inno.** respectu absolutionis dat hanc limitationem, scilicet quod si existens in territorio dependit se errasse in excommunicatione poterit absolueret, quod ista absolutio fiet sine cause cognitione. **Aliam** limitationem respectu excommunicationis ponit **Ho. di.** quod in notariis potest excommunicare subditum extra territorium: quia notaria non exigunt cause cognitionem, ut in c. euidentia, de accu. **Et** sint illa que expediuntur sine cause cognitione, et non pro tribunali, fulminabit, aliter autem si vellet contentiose procedere, non teneret processum etiam si non exciperetur, quia iurisditio inheret territorio, etiam si haberet consensum illius iudicis non valet nisi pres consentiant, quia partes inuite non possunt trahi extra territorium, ut notat glo. in c. litigantes, de offi. or. in. vj. **fallit** tamen in casu, d. de. q. uis.

¶ Episcopus potest absolueret a sententia lata pro suum archidiaconum plebanum, vel alium sub eorum iurisdictionem habentem, sed non debet sine conscientia illius, et congrua satisfactione, de offi. or. cuz ab ecclesiariis, et c. ad repumendam. **Si** tamen absoluit, valet. **Et** est ratio quia episcopus est iudex ordinarius tam laicorum quam clericorum sui episcopatus, ar. in autentico de defen. c. in principio.

¶ Qui de vno episcopatu domicilium transfert ad alium potest per secundum episcopum absolui ab excommunicatione iure quam incurrerat in dioecesi prioris, sicut etiam a peccato ibi commissio, et hoc siue tale ius sit ius commune, siue synodale vel huiusmodi. **Et** hoc nisi pape referuet casus, **Et** idem tenet **Ri. in. iij. di. xvij. ar. ix.**

¶ **Utrum** a sententia excommunicationis lata per statutum archiepiscopi seu episcopi possit proprius episcopus excommunicati absolueret. **Rn.** **Panoz.** in. c. ex frequentibus, de insti. dicit quod sic, satisfactio tamen premissa, unde non est necesse ire pro absolutione ad illum qui statutum edidit, et hoc probatur expresse per tex. ibi sic inducendo, nam solus archiepiscopus ibi excommunicationem protulerat, et tamen papa mandat omnibus suffraganeis, ut illam non relaxent, nisi satisfactio premissa, ergo possunt absolueret, licet ipsi non excommunicauerint sed eorum superior. **Et** hoc tenet **Jo. an.** et archi. nam non debet esse maioris potentie canon inferioris quam pape, sed a sententia canonis pape potest quilibet episcopus, proprium absolueret sibi subditum si papa sibi non reseruauit absolutionem, ergo fortius idem dicendum in sententia canonis inferioris. **Idem** tenet **Panoz.** in. c. graue de preb. vbi extendit dictum casum non solum ad episcopos suffraganeos, sed etiam ad alios episcopos, ut possunt

absolueret subditos suos qui in aliena dioecesi incurrerunt sententiam excommunicationis per statutum archiepiscopi vel legati, et huiusmodi. **Et** dat exemplum. **Pone** statutum episcopi **Venensis** fulminat excommunicationem contra intrantes monasteria monialium, quidam forensis incidit in illam excommunicationem, numquid poterit absolui a suo episcopo. **Et** concludit quod sic, per supra allegata. **Sed** a sententia hominis non potest quis absolui, nisi ab excommunicatore vel eius successore in officio vel superiore **fm Ri. in. iij.** **Et** hoc nisi in articulo mortis, vel si sit iusto impedimento detentus ne possit in breui accedere ad excommunicatorem, tunc enim **fm Ar. f.** potest absolui cum iniunctioe ut se presentet quietius comode poterit ei qui debet absolueret impedimento sublato.

¶ Quando episcopus committit alicui absolutionem de omni excommunicatione, non propter hoc potest ille absolueret excommunicatum ab eo cuius absolutionem non commisit in speciali, forte quia excommunicatus erat, propter damnum illatum episcopo vel huiusmodi, extra de regu. iur. **In** generali, li. vj. hoc intellige quantum est de virtute verborum et in foro contentioso, nam si in foro conscientie aliud constaret de intentione conferentis auctoritate quod ille intenderit omnia etiam si non expressisset aliquid, in generali processione intelligerent specialia, hec archi. f.

¶ Quid si papa mandat alicui quod aliquem excommunicet, numquid postea poterit eum absolueret? **Distingue**, si committit ei cause cognitionem potest absolueret, ar. xxj. dist. inferior. **Si** vero papa iam diffinierat negocium et mandat excommunicari non potest absolueret, quia non ei iurisditio sed purus ministerium delegat, de of. del. c. fi.

¶ Papa si salutatur aliquem excommunicatum vel participat ei, siue scienter siue ignoranter, non propter hoc ille est absolutus, ut in cle. si summus, de sen. excō. hoc tamen intellige in dubio, quia si constaret quod papa ex tali salutatioe vellet eum habere pro absoluto pro certo esset absolutus eo quia papa non subicit iuri positio, cum sit supra ius, ut in c. posuit, de coce. p. et per sequens nec etiam subicitur forme iuris communis. **Secus** de episcopo qui ex sola intentione non potest hoc facere, quod subicitur forme iuris communis, ut notat **Panoz.** in. c. cum desideres, de sent. excō. **Secus** in absolutione a suspensione vel interdicto, ut notat singulariter **Panoz.** in. c. fi. de ma. p. trac. p. tra inter. ecclesie, vbi dicit quod cum in absolutione ab excommunicatione requiratur certa forma, non obstante satisfactioe requiratur absolutio. **Secus** dicit **Jo. an.** in absolutione a suspensione vel relaxatione interdicti, si enim ista ferantur ad tempus, non requirunt post tempus absolutio. **Ratio** diuersitatis est, quia in istis casibus vltimis non requiruntur certa forma in absolutione, vnde satis est quod postet de mente iudicis.

¶ Quid autem dicendum in papa si excommunicatus sit ad tempus, puta donec satisfecerit, nunquid requiratur absolutio post satisfactionem, dubium facit, quia papa non subicitur forme, sed sola voluntate potest absolueret a sententia excommunica-

tionis. vt in dicta de. si summus. **Dominus** Anto. credit q̄ in dubio requiratur absolutio. quia alio nō apparente non videtur papam velle vti potestate absoluta sed ordinaria. Et ita debet impendi absolutio fm̄ iuris ordinē. Et d̄ p̄tate pape vide glo. in de. vnica. de imu. ecclē. sup̄ v̄. infectis. vbi singulariter dicit q̄ papa circa ea que sūt de iure politico habet potestatem illa reuocandi. ext̄. et bec glo. non inuenit̄ alibi fm̄ zab. et cum glo. concordat **Pau.** dicens ex hoc q̄ illegitimus potest legitimiari per papam: sic q̄ habeatur pro legitimo ext̄ tunc. i. retrahat̄. etiam quo ad honores seculares. Et nota glo. notabiles in. c. non debet. de cōsang. et affi. et glo. in. d. v̄. infectis q̄ tanta est autoritas pape q̄ potest tollere constitutiones ratione effectus preteriti. adeo q̄ si aliquis fuisset ratione alicuius constitutionis excommunicatus et papa diceret. q̄ tollit dictam constitutionē et vult q̄ habeatur p̄ non facta. q̄ talis excommunicatus non indiget absolute. Si tamē papa simpliciter reuocaret constitutionē seu statutum non censeret reuocatus effectus iam causatus per statutum. nec videtur approbatus actus gestus cōtra antiquū statutum. Et ideo excommunicatus ex antiqua lege indiget absolute etiam post legem reuocatum. nisi in reuocatione dicatur q̄ antiqua lex debeat haberi p̄ infecta. tunc enim omnis effectus antique legis est sublatus. Ita vt excommunicatus nō indigeat absolute. quod potest facere papa ex plenitudine potestatis. Secus est prelati inferioribus. eo q̄ assumuntur in partem sollicitudinis. Et hoc facit q̄ si quis excommunicatus esset p̄ constitutionē episcopi. dato q̄ dictus episcopus tolleret dictam constitutionē et diceret q̄ vult eam haberi pro non facta. ille tamē excommunicatus non esset absolutus. Et ex predictis potest elicere multas theonicas q̄ faciūt ad multa.

¶ Vtrum autē papa cōmunicādo cum excommunicato incidat in excommunicatōem? **Glo.** in. c. nulli. de sen. excō. claudit q̄ non. Et ratio est manifesta. quia hoc vinculum excommunicatōis p̄trahitur a iure politico. quo papa nō ligatur. vt in. c. p̄soluit. de p̄ces. p̄e. **Panoz.** tamē in. c. cum desideres de sen. ex. addit notabiliter ad illā glo. q̄ papa peccat cōmunicādo cum excommunicato. quādo nō subest causa cōmunicādi. nam tunc papa non solum facit p̄tra ius politico. sed etiam p̄tra diuinū. vt habetur in euangelio. Qui non vult se corrigere. excommunicet et p̄pter hoc debet haberi tanq̄ erbnicus et publicanus. vnde papa cum sit subiectus legi diuine. xxv. q. j. sunt quidam. peccat. nō habendo eā tanq̄ publicanū et infidelē.

¶ Si per papā fuit cōfirmata aliqua excommunicationis sententia quā inferior tulit. nūquid inferior potest absoluerē. **Dic fm̄ panoz.** in. c. ex frequentibus. de insti. q̄ aut ista sententia cōfirmata p̄ papam. est sententia hominis aut statuti. Si hominis distingue. quia si confirmata est ex certa scientia. nullus inferior potest sine mandato pape absoluerē nisi esset certū q̄ per falsam suggestionē fuerit cōfirmatio impetrata. extra de confir. vti. c. ij. Si vō

simpliciter p̄firmat. et sine cause cognitiōe. tūc inferior potest. scdo vō casu. q̄ fuit lata per statutum. tunc cōfirmatio non tollit potestatem alijs inferioribus absoluerē. q̄ statutum inferioris confirmatum per papam. nō debet esse maioris roboris q̄ statutum pape. Sed a sententia lata per statutum pape possunt episcopi absoluerē. per. c. nuper. de sen. excō. ergo fortius a sententia lata p̄ statutū cōfirmatum p̄ papā. q̄ nota.

¶ Quero quā sententia dicatur confirmata ex certa scientia etc. **Dic fm̄ doc.** in. c. ex frequentibus. de insti. et in. c. q̄ diuersitate de cōce. p̄e. et de p̄fir. vti. per totum q̄ duplex est p̄firmatio. s. ex certa scientia. et in forma cōmuni. tūc autē dicitur ex certa scientia. q̄ in cōfirmatione inseritur totus tenor rei p̄firmate: vel quā papa vtitur istis verbis. ex certa scientia: vel similibus: vel quā papa confirmat aliquid q̄ vidit: vt de confir. vti. venerabilis. vt tenet **Inno.** in. c. j. de transac. Tunc autē dicitur cōfirmare in forma cōmuni quā simpliciter cōfirmat aliter non instructus de negotio etc. tunc enim verba debent intelligi p̄p̄e. s. conditionaliter: q̄ papa p̄sumit ignorare que in facto p̄sistunt. vt in. c. j. de consti. l. vj.

¶ Quid autē operet cōfirmatio ex certa scientia? **Dic fm̄ glo.** in dicto. c. q̄. ij. opaf. p̄mo q̄ talis res sit maioris auctis. scdo q̄ si illa res fuit minus valida: sit valida. tercio q̄ p̄ter autoritatē p̄firmatis nullus inferior potest de illa cognoscere. Quā autē cōfirmatio est facta in forma cōmuni parū: vel nihil operat̄. imo ex hoc nō tollit cognitio iudicis inferioris. nec talis p̄firmatio creat aliquod ius nouum. vt in iuribz pall. Ad quid ergo impetratur talis cōfirmatio? **Dic ad hoc** q̄ solet magis timeri q̄ specialiter phibet q̄ q̄ generaliter. Et ex predictis soluit̄ notabilis questio de priuilegijs ordinis minorū. nā a se. re. **Bonifacio** papa. viij. cōcessa fuerunt quedam priuilegia que dicti ordinis fratres eximebant a solutione quartę canonice portōis debite ecclesie parochiali rōue sepulturę: q̄ priuilegia p̄ cle. dudū de sepul. fuerunt reuocata. sed post dictam cle. eadem priuilegia ab **Eugenio** papa prius examinata et approbata fuerunt ex certa scientia. queritur modo. an dicta cōfirmatio. d. pape faciat valere dicta priuilegia concessa per papā **Bonifaciu**. **Dic** q̄ imo valet dicta cōfirmatio **Eugenij**. pro quo. c. j. de transac. et c. quōtiens. de pac. que voluit q̄ quā papa cōfirmat aliquid ex certa scientia. vt in casu nostro. talis cōfirmatio validat nullum: vel inualidū. imo talis cōfirmatio h̄ vim innouatōis.

¶ Absolutio ex causa falsa non valet fm̄ **Inno.** et **Do.** q̄ sic iudex non intendit absoluerē: vtp̄ta si absolendus dicat se satisfecisse: vel iniuriam sibi remissam fuisse. vel aliquid tale q̄ non sit verum: al̄ absolutio sine iusta siue iniusta tenet quo ad ecclesiam militantem. ar. extra de regu. in. omnis res. Nota tamen pro declaratione predictoz **Panoz.** in. c. ex parte. de offi. or. vbi dicit q̄ excommunicatio. et absolutio sumunt vires ex intentione excommunicatois. ad hoc glo. in. c. ij. de testi. co.

Absolutio. 1.

Et ideo ubi excommunicator intendebat oīno excommunicare tenet excommunicatio. licet sit iniusta. Idem in absolute: quia si absolvens intendebat oīno absolueret etiam si expressa essent falsa et iniusta tenebit absolutio. vt in. c. venerabilibus. S. vbi. de sen. excō. li. vj.

Absolui debet excommunicatus qui se offert ad iusticiam. nō obstante appellatiōe partis aduerse debet: tamē recipi ante absoluteōem sufficiens cautio ab eo q̄ iuri parebit. de ap. qua fronte. q̄ si excommunicatus impetret absoluteōem sciente aduersario. et non p̄tradente. nec aliquid petente. Ipe aduersarius nō potest postmodū conqueri. q̄ remississe videt. de re iudi. q̄nis.

Etiam inuitus potest quis absolui ab excommunicatione. sicut et inuitus excommunicari. imo manente cōtumacia. potest quis discrete remittere excommunicationē iuste latā. si videat saluti eius expedire fm Tho. in. iij. dif. xvij. Sed Ri. in. iij. di. ea. p̄cedit hoc de sentētia hominis. Sed de sententia iur̄ dicit q̄ absolui non potest inuitus: allegat. xxij. q. ij. nec quisq̄. Et hoc est rationale fm eum. quia cum volūtate fecerit illud. cui excommunicatio est ānera. videt aliquo modo ex volūtate sua excommunicatus. Et ideo sine sua voluntate. et requisitiōe non potest absolui. Hoc tamē dictum Ri. potest intelligi de iusticia. non autē de necessitate.

Cum quis dubitat se esse excommunicatū. si super hoc habet p̄sentiam scrupulosam nimis. deponat eam ad cōsiliū boni viri quā si nolit vel non possit deponere: vel habeat ad hoc p̄babilem opinionem faciat se absolui ad cautelam. extra de sen. excō. inquisitioni.

Si excommunicatus dicat causam excommunicatiōis fuisse dubiam: vel nullā: sine falsam. et perit absolui. ad cautelam absoluet. cum iuratoriā cautione. nisi excommunicator: vel is p̄ quo excommunicatio lata est infra. viij. dies p̄bauerit de causa. de sen. excō. solet. li. vj.

Excommunicator cognoscens errorem sue excommunicatiōis debet renouare sine absolueret. nō obstante appellatiōe aduersarij. sed si de errore dubitat potest absolueret accepta cautioe q̄ iuri pareat. sed caueat inder. ne errorem fingat in p̄iudiciū alterius ptis. de sen. ex. sacro.

Ligatus pluribus sententijs: vel vna ex diuersis causis. si vult vere absolui debet exorimere omnē sententiā et causam. et sic vna absolutio sufficit ad plures excommunicatiōes tollendas. al̄s non teneret absolutio: q̄ per surreptionē obtenta esset. ex de sen. excō. officij. Et p̄ declaratiōe huius materie dic fm Ri. vbi s. q̄ aut ille est excommunicatus a iure aut a iudice. Si a iudice: aut ab vno aut a pluribus. Si a pluribus. nisi absoluat a quolibet. nō est simpliciter absolutus nisi absoluat a superiore eorum. Si ab vno: aut vna excommunicatiōe: aut pluribus. Si pluribus. non est simpliciter absolutus. nisi exprinat causa cuiuslibet excommunicatiōis. Si vna. aut ille qui absoluit. sue excommunicatiōis tacet causas aliquas fraudulēter: et alias exprimit

et talis absolutio est inanis. de sentē. excō. cum pro causa. Aut eas tacet ignoranter. q̄ tunc non recollit. et tunc credit q̄ si absolvens habet intentionē simpliciter relaxandi excommunicatiōem quam tulit in eum simpliciter est absolutus. Si autē non intendit eum absolueret ab excommunicatiōe. nisi p̄ comparationē ad causas quas exprimit. credit q̄ absolutus non est. nisi forte sint tales cause: q̄ vna sine alia nō mereat excommunicatiōem.

In articulo mortis potest absolui excommunicatus a simplici sacerdote. ar. de pe. dist. j. quē penitet. et de sen. excō. non dubium. Sed si non fuerit absolutus. Si tamen apparuerint in eo signa contritionis poterit absolui post mortem ab illo qui eum sanum absolueret poterat. de sentē. excō. a nobis. el. ij. Et valet talis absolutio. vt sepeliat̄ in loco sacro: vel vt sepultus non erubescat. sed vt oretur pro eo. Idem et fortius dicendum est q̄ in articulo mortis quilibet simplex sacerdos fm Inno. in. c. nuper. de sentē. excō. potest absolueret a quocunq̄ peccato quāstūcunq̄ enormi. d̄smodo non sit ānera censura. Et casu quo talis euaderet periculū mortis. non est amplius necesse q̄ se presentet episcopo. quia solum reperitur tantum: vt quis teneatur post euasiōem periculi se presentare superioribus nisi in censura excommunicatiōis. vt in. c. eos. de sentē. excō. li. vj. Sis tamen cautus. quia q̄ potest haberi copia episcopi comode. nō debet se simplex sacerdos etiam in articulo mortis introumittere de casibus reservatis fm Inno. Similiter nec in hoc articulo absoluas excommunicatos p̄ p̄cessum curie et Sixtinā quam habes in fi. huius operis. nisi cum modificatione ibi posita. aliter absolvens esset excommunicatus excommunicatiōe papali: cum multis alijs penis. Articulus mortis intelligit non solum de piculo mortis p̄pter infirmitatē. sed etiam si sit in periculo quocunq̄ vicino morti. puta quia timet hostem vel p̄cedonē vel crudelitātē hominis potentis. vel si esset trāsiturus per loca piculosa. fm Inno. et Do. Idem dic de eo qui tenetur in vinculis. Hoc tamē casu vel simili inuiget absolvens excommunicato. q̄ impeditō cessante: se illi representet a quo fuerat absoluentus. mandatū eius sup hoc humiliter recepturus. de sen. excō. ea nosc̄.

An autē transfretare volens possit absolui a simplici sacerdote: Dic fm Tan. et Bern. q̄ aut iminet periculū mortis. puta naufragium. et tunc licet p̄fiteri. aut non iminet piculum. Et tunc nō licet absolueret ab excommunicatiōe vel alio peccato. Non em̄ intrando mare semp̄ iminet piculus mortis. qd̄ si sic esset. nullus trāsfretaret.

Sed quid de obsessis: Potest dici fm Do. q̄ aut obsessus impugnat cum machinis. balistis et armis. et tunc potest absolui. Si vō nō impugnat sed stant aduersarij in campis alonge. et non pōt absolui. Et intelligit de iuste pugnante: quia si obsessus se iniuste defenderet: tanq̄ rebellis. absolui non posset. hec Dir. lib. j. ti. xv. Addit tamen q̄ si iste iniuste obsessus iuste penitet: et secure exire nō potest. q̄ ex quo iminet sibi piculū mortis absolui

potest. dūmodo nihil faciat quod sibi imputari possit.

¶ Quid autē de pregnāte. dum est. ppe partū. an absolui possit. Dic per predicta q si possit haberi comode licentia episcopi. illa haberi debet. sin autē p̄sideranda est qualitas huius mulieris fm docto. an videlz sit fortis p̄plexionis vel debilis. et an sit solita parere cum magnis doloribz vel paruis. Et fm hoc iudicabit discretus iudex. an absolui debeat vel ne. Sed tñ nō obstantibz p̄dictis. potest dici. q talis mulier in tali casu possit absolui: q accidit in puncto qd nō puenit in anno. Posset enī accide-^{re} q haberet duos fetus in vtero. aut maioris quātitatis v̄l huiusmodi. licz als multotiens sine doloribz peperisset: vt sepe accidit de facto.

¶ An autē laico in articulo mortis liceat cōfiteri. Rñ. de hoc habes duas glo. singulares. scz in. c. pastoralis. de offi. or. et in. c. a nobis. d. ij. de sen. ex. quas Panor. in dicto. c. a nobis. approbat quo ad absolutionē ab excoicatione. licet quo ad peccata secus sit. Et de quo dicto Panor. facit magnū festum. Et dicit q ille glo. sunt magni effectus quia heres nō cōpelleat ampli⁹ p absolutione ire ad pam vel ad eum a quo defunct⁹ viuens erat absoluedus. Et nota hoc: quia est magne vtilitatis. Et glo. in dicto. c. a nobis. et Panor. vocant istam absolutionē factā a laico. in hoc casu. remissionem potius q̄ absolutionē. Idem tenet Ar. f. q̄ vocat huiusmodi absolutionē recōdiationē. Predicta tñ vera. vbi desit copia sacerdotū.

¶ An autē liceat laico tempore necessitatē cōferre sacramentū eucharisticū. v̄puta: decidit quis et nō repit p̄ byter. nūquid possit laicus capere eucharistiā de ecclesia et exhibere infirmo: quidā vt refert Inno. dicunt q sic. sed collec. post. Do. firmare videt nēdū laico. licz istud sacramentū attētare: sed nec etiam diacono. De diacono tamē vide. j. Diaconus.

¶ Quid autē de extrema vnctione: Et licz quidā dicat. q laicus possit illā cōferre tpe necessitatē cōiter tñ hoc non tenet.

Absolutio. ij. s. percutientū clericos. Inyriantes man⁹ violentas in clericum: religiosum masculū vel feminā: vel cōuersum: vel cōuersam sunt exco-
municati: vt in. c. si quis suadente. xvij. q. iij. et in. c. non dubium. de sen. exco. dum tamē sint religionis approbate fm Do. Idem dic de percutiente nouiciū religionis approbate per. c. religioso. de sentē. exco. li. vj.

¶ Quid autē de conuersis ecclesiarum secularium: Docti. in dicto. c. non dubiū. distinguit. q̄ aut isti conuersi retinent sibi aliquā p̄uētatem. et tunc non gaudent hoc p̄uilegio. Aut dedicarūt se et sua et incedunt tonsorati vel mutarūt habitū interessendo horis diuinis. et tales gaudent hoc p̄uilegio. Idem Panor. ibi dicens q pro hoc optime facit. c. vt p̄uilegia. de p̄uileg. vbi oblatis qui nō obtulerūt se et sua: nō gaudent p̄uilegio illoz quibus se obtulerūt. imo plus dicit ibi Panor. q ta-

les etiā nō gaudent p̄uilegio fori: sed debēt cōueniri corā iudice seculari. qz nihil hic in teruenit qd eos debeat eximere a foro seculari. lz largo modo sint p̄sone ecclesiastice. Et refert se panor. ad nota. p eum in. c. ij. de fo. cōpe. vbi dicit q solenniter penitentes nō gaudent p̄uilegio fori. nec etiā heremite. lz glo. in. c. qui vere. xvj. q. j. et glo. in. c. aliud. ij. q. j. dicunt p̄trarium. Ratio est fm eum: qz hic nō interuenit aliquis act⁹ q̄ habeat istos eximere a iurisdictione impatoris: q̄ est duplex. scz receptio ordinis: et p̄uersio ad aliquā de religionibz approbatis: vt in. c. fi. de re. do. Sicut enī tales ex vtero matris p̄cesserūt laici. Ita et in eodem statu censi sunt. Idem tenet Lau. et Jo. de ligna. Sed opinionē glo. sequit Inno. et Archi. Et dicit panor. q opinio Lau. et Jo. de lig. videt verior. licz alia equior. imo pl⁹ dicit Panor. q iesuati q̄ incedunt discalciati et portant capuciū non debēt gaudere p̄uilegio: qz nō sunt clerici. quia ordinē non recipiūt: nec p̄fiterent tria substantialia. imo nullū imo putat eos peccare mortalit. cum veniant contra p̄stitutionē dicto. c. fi. Nec panor. Et si p̄dicti non gaudent p̄uilegio fori. min⁹ gaudebunt p̄uilegio canonis. cū p̄uilegiū difficult⁹ p̄dat.

¶ Quid autē de fratribus terci⁹ ordinis sancti francisci: Dic q gaudent p̄uilegio tam fori q̄ canonis. saltem ex p̄uilegio Sixti. quod incipit. Sacrosancta.

¶ An autē legati possint absoluere excoīmunicatos. p̄ iniectioe manū violenta in clericū. Rñ. tres sunt species legatorū. put notat per Panor. et glo. in. c. excoīmunicatis. de offi. le. Quidā dicuntur de latere. et hi sunt cardinales. Secūdi sunt cōmunes p̄sone. Tercij vō dicuntur legati rōne dignitatis vel locales seu nati: qz nascunt in illa dignitate eo ipso qz p̄mouent in illā. Pami legati postq̄ egrediunt vrbē. donec in vrbē reuertant beneficiū absolutionis quibuscūqz possunt impendere p̄ iniectioe manū violenta in clericū. sine tales sint de p̄uincia sibi decreta q̄ extra tā subditis q̄ extraneis. Et etiā a quacunqz iniuria etiā quo ad mutilationē seu interfectionē clericorū. per. c. ad eminentiā de sen. ex. qd loquit in distincte. et hoc tenet Do. ibi. que opinio cōiter approbat. put dicit Panor. ibidem hoc intellige: nisi sit reuocatus nam si esset reuocatus nō posset aliquid de legatione attingere: qz incōtinenti definit esse legatus. imo panor. in dicto. c. excoīmunicatis. dicit q tūc nec insignia legationis debet exercere. Item spec. t. de lega. dicit q in loco vbi est papa nō debet legatus aliū de veniens exercere in aliquo dignitatem suā. Et fm aliquos hoc casu nec absoluere. Nec etiam debet vti insignijs: nec populo benedicere. Intellige solenniter. Et Panor. dicit q sepe fuit interrogatus. nūquid legatus destinatus ad certam p̄uinciam possit exercere et vti insignijs legationis in itinere: anteq̄ ingrediat p̄uinciam sibi decretam: et possit facit. l. j. et. ij. ff. de offi. p̄con. vbi dicitur. q p̄conul potest extra p̄uinciam sibi decretam iurisdictionem voluntariam exercere: et vti insignijs. Secus ergo cōtentiosam: et sic dū

legati a latere p̄fab

Absolutio. ij.

sunt extra terminos sue legationis non poterunt ea que requirunt cause cognitionē. Legati vō pape equipant̄ proconsulibus z presidibus: vt in. c. ij. de offi. le. li. vj. **L**imita tamen quod dictū est de absolute ppter iniectionem manū: non extendendum ad alias absolute reseruat̄ pape nisi hoc eis fuerit cōcessum in speciali: quia in istis exorbitantibus z p̄hibitis non fit extensio de vno casu ad alium: etiā p̄ maioratē rationis: vt in. c. q̄d translationē. de offi. le. **S**ecūdi vō legati. scz rōne p̄sone possunt absolute subditos existētes i puincia. **I**tem secūdo extra puinciam nō possunt extraneos absolute. **E**t iste casus ē clarus. **I**tez ē rere? casus clar? qz aliū de venientes. s. extraneos nō possunt absolute etiā in puincia. **S**unt aliq̄ casus dubij. **P**rimus an possint absolute subditos extra puincia: **P**anor. in dicto. c. excomunicatis. dicit cōmuniter doc. tenere q̄ extra puinciam neminem possint absolute. z **J**oh. an. dicit ita seruari de facto. **S**ecūdus casus dubi? est. nūquid isti possint subditos extra puinciaz absolute: cum licentia iudicis puincie illius vel dioecesis: **E**t videt̄ q̄ sic. quia cōtentiosam iurisdictionē quis exercere potest in subditos extra territorium suum cum licentia iudicis illius territorij. **H**osti. dicit hoc esse equū. **S**ed quia hec potestas datur legatis istis cum limitatione non videt̄ q̄ debeāt isti. legati excedere formam eis prefirā. per dictum c. excomunicat̄. de quo dicto **P**anor. ibi facit magis festum: dicens. nota singulariter hoc dictū q̄ potestas collata alicui in certo loco ex p̄uilegio nō potest exerceri etiā in subditos in alio loco. licz cōsentiat domin? territorij. secus in iurisdictione cōpetente de iure cōmuni. **T**ercius casus dubius ē. nūquid legatus possit absolute suos subditos: q̄ incurrunt alibi excomunicationē? **H**osti. videt̄ tenere q̄ non. per tex. in dicto. c. excomunicatis. dum dicit aliunde cōtingat accedere. **Q**uidam tñ tenent p̄trariūz. q̄d putat **P**anor. verius vt quē admodū potest subditos delinquentes extra territorij punire: vt in. c. cum cōtingat. de fo. cōpe. **I**ta z absolute facit: quia de delicto p̄misso extra puinciam potest p̄rius sacerdos absolute parochianū suum. **E**t sic dicto. c. excomunicat̄. **I**ntelligit̄ de nō subditis venientibus aliunde. **Q**uartus casus dubius. **N**ūquid si nō subditi veniēt ad puinciam legati z incurrerent ibi excomunicationem. an possint absolui a legato? **H**o. tenet q̄ sic. quia isti non dicūt̄ aliunde accedere: cum nō veniāt excomunicati. **E**t ad hoc facit notabile dictum abbatis in dicto. c. excomunicatis. ar. dicit̄ tex. q̄ scholaris veniens ad studiū excomunicat? non potest absolui ab episcopo loci illius studij. lz esset casus a quo potuisset absolui a p̄prio episcopo. secus si incurrisset ibi excomunicationem. **E**t quo posset notabiliter elici q̄ potestas que cōtribuitur ratione domicilij non exten. sūt ad p̄rius cōmissa. **Q**uod tamē dictū nō admittit generaliter **P**anor. **E**t bñ dicit **P**anor. q̄ hoc dictū nō admittit generaliter. **N**am p̄trarium dictum est supra. **A**bsolutio. i.

An autē legatus possit absolute excomunicatum a se in sua puincia postq̄ egressus est puinciam: **S**lo. in. c. nouit. de offi. le. dicit q̄ non. quia exeundo puinciam priuatus est dignitate. ff. de offi. p̄si. l. ij. z statim expirat iurisdicio. **N**oc verū fm **S**pe. quādo erit puincia et animo non redeundi. **E**t hoc vbi hec absolute requireret cause cognitionē. secus si nō requirit cause cognitionē z in foro penitēciali poterit absolute.

An autē legati respectu p̄sone possint absolute excomunicatos p̄ enormi iniuria? **R**ñ. **A**rchi. f. dat regulam q̄ p̄ solum summū pontificē vl̄ legatum de latere tales possunt absolui q̄ iniuria est enormissima: puta q̄ p̄cessum ad homicidiū vl̄ mutilationē mēbr̄. **P**anor. tamē in. c. quod de his. de sen. ex. per tex. illum qui nō distinguit inf̄ enormē vel mediocrem: satis innuit q̄ a qualibet iniuria legatus absolute potest etiā p̄ homicidio nam dictū generale: generaliter debet intelligi. ac etiam eadē ratione: quia loquit̄ generaliter de legatis intelligemus de vtroq̄: ad hoc dictum. c. p̄ translationē. et. c. excomunicatis. que loquit̄ indistincte. **T**ercij vō legati neminē possunt absolute: nec in puincia nec extra: nec subditū nec extraneū. **R**atio est: q̄ legatus ratione loci est p̄petuus. vnde si isti possent absolute excomunicatos. clerici illorū locoz p̄derent p̄uilegiū q̄d habent ex. c. si quis. xvij. q. iij. quia nunq̄ p̄uilegios eorum tenerent ire ad curiā. cum haberent superiorem qui eos absolute. **N**oc tamē limita i istis z in p̄cedentibus: vt p̄cedant in casibus reseruat̄ pape: sed in casibus in quibus episcopi locoz possunt absolute: etiam isti legati absolute poterūt cum sint ibi ordinarij. **S**pe. ad iniurias.

Querit̄ quor̄ sint species iniurie? **R**ñ. fm **J**o. an. z **P**anor. in. c. peruenit. de sen. ex. q̄ sunt tres quo ad p̄positum nostrum. scz leuis. mediocris. z enormis. **P**ro leui iniuria quilibet episcopus p̄t absolute iure suo. auctoritate dicti. c. peruenit. **P**ro mediocri vō non potest episcopus absolute nisi p̄uilegiatos. **P**ro iniuria vō enormi episcopus regularit̄ nō absolute nisi in necessitate: z vbi specificē sibi cōmittit̄. **E**t que dicat̄ iniuria leuis: q̄ mediocris: z que enormis: potest dici fm astra. **L**euis est. si quis ponat manū super clericum malo animo: vel accipiat euz p̄ vestes vel p̄ habenas vel p̄ manū: vel brachium. **E**t hoc intelligi potest vbi superior vel par est is qui huiusmodi intulit. **I**dez **H**osti. **L**euis etiam iniuria fm **P**anor. est iudicāda arbitrio boni viri ex varijs circūstātijs p̄sonarum: locoz z temporū. **S**i em̄ clerico ministranti solēnter in altari. publice manus quis iniecerit leuiter. non iudicaretur leuis que al̄ leuis esset. **E**t quedam est leuis contra p̄nerum: vel in dorso vel cum manu vel baculo in occulto: q̄ gravis esset contra senem: vel in capite: aut facie: vel cum pugno: vel cum ense: vel in manifesto. **Q**uedam etiā iniurie sunt quasi medie inf̄ leues z graues: quarū etiāz qualitas ex circūstātijs varijs ē pensanda. **G**rauis autē dicitur fm **H**o. **M**onal. et **R**od. q̄ vuln? q̄d est illatū requirit medicamē

casus dubij legator

2

3

4

leuis

mediocris

gravis

circue: vel emplastroz et huiusmodi. Et ad p̄dic-
ta vide tex. aureū. Insti. de iniurijs. §. atroc. vbi
dicit Atrox iniuria extimatur: vel ex facto veluti
siqs ab aliq̄ vulnerat⁹ fuerit v̄l fustib⁹ celsus. Vel
ex loco: veluti si cui i theatro v̄l i foro vel i p̄spectu
p̄tois iniuria facta sit. Vel ex p̄sona veluti si ma-
gistrat⁹ iniuriā passus sit: v̄l si senatori ab humili
p̄sona iniuria facta sit. Aut parēti patronoq; fiat
a liberis vel libertis. Nonnunq̄ etiā loc⁹ vulneris
atrocem iniuriā facit: veluti si in oculo quis p̄cus-
sus fuerit. hec ibi. Et glo. in v̄. in oculo. dicit: vel
ore. Et panoz. in. c. cum illorū. de sentē. exco. elicit
hanc regulam singularem q̄ excessus notoz⁹ di-
citur enormis ratione notorietatis. nam p̄cusus
in platea vel theatro seu in ecclesia dicit atrociter
iniuriatus. per dictū. §. atroc. Et ideo tene menti
q̄ ep̄us a talib⁹ iniurijs notorij⁹ absolueri nō po-
test: quia nō possunt dici leues: ex quo sunt noto-
rie. Astēti. etiā facit regulā q̄ vbi ex tali iniectōne
manuū in clericū generat scandalum. tunc lz als
sit leuis iniuria efficitur grauis et sic ep̄iscopus ab-
solueri non poterit et de hoc videt casus in dicto
c. cum illorū. Idem potest dici de iniuria facta in
claustris: vel cimiterio eadem rōne. Et sic quelibet
iniuria als leuis: ubi facta reputabit grauis. Idē
dicendum fm̄ No. quotiēs inferior: et subditus i
superiorē manus iniecerit. Idem de monacho: q̄
absente abbate p̄cusit vicarium abbatis. Idē dic
de similib⁹. No. tamē circa p̄dicta dat regulam q̄
iudiciū de leui iniuria: vel enormi est totū arbitrio
ep̄i committēdū. Caveat tñ sibi de arbitrio tēpato.
¶ Sunt casus fm̄ No. in quib⁹ iniiciens ma-
nus in clericos citra sedem apostolicā potest ab-
solui. Prim⁹ est in articulo mortis. xvij. q. iij. siqs
tamē iniūgendū est ei q̄ si euaserit sedi apostolice
se resp̄citer: vel ei qui possit eum absolueri. man-
datū eius super hoc receptor⁹. extra eo. c. quod de
his. Et idem in casib⁹ sequētib⁹. remoto impedi-
mento. p̄ter q̄ in puero. vt extra de sen. exco. dece-
tero. et. c. ea noscūt. et. c. quis. et. c. si. Et si cessante
impedimēto non se p̄sentat: incidit in eandē sen-
tentiā. extra de sen. ex. eos. li. vj. Et intellige in eā-
dem. scz specie: nō numero. et erit eiusdē nature si-
cut prima. Orputa si erat ab homie: erit ab homi-
ne. Si a iure ei it a iure: cuz suulmet appendicijs et
conditionib⁹.
¶ Quid autē si sedes ap̄lica vacat. an talis abso-
lutus poterit differre donec fuerit p̄sum de pa-
stoz. Rū. Panoz. in dicto. c. qd̄ d̄ his. dicit q̄ nō
q̄ sede vacante semp̄ est penitentiari⁹ qui gerit vi-
ces pape. et sic tenet se p̄sentare penitentiario. als in
currit eandem sententiam excoicationis. Querit
etiā Panoz. de notabili. q̄stioe et quotidiana i di-
cto. c. decetero. vtz ille tex. et silēs habeāt locum in
excoicatione lata ob aliā causam q̄ p̄pter inie-
ctionē manuū vt non valens ire ad papam possit
absolui ab ep̄iscopo: Et dicit Inno. tenere q̄ sic.
Et addit Panoz. q̄ hoc hodie p̄bat clare in dicto
c. eos. Idē tenet Se. ibi. Idem Jo. an. et videt cō-
munis opinio. Licz idē panoz. videat tenere con-

trariū in. d. c. quis. Fallit tamē in casib⁹ in quib⁹
nullus absolueri potest nisi in articulo mortis. de
quib⁹ dicit. j. in tractatu excoicationū. Et in hoc
p̄fessozes aperiant oculos.
¶ An autē legati dum sunt in via possint absol-
uere huiusmodi qui habent se apostolice p̄spectui
p̄sentare. Et an huiusmodi p̄sentatio possit fieri p̄
p̄curatorem et multa alia: vide. j. excoicatione
xxxvij. Secūd⁹ casus est qñ q̄s habet inimicitias
capitales: vel als iustas excusatiōes. p̄ter q̄s non
potest se sedi ap̄lice p̄sentare. vt. c. decetero. et. c. ea
noscūt. et. c. qd̄ de his. eo. ti. Et panoz. in dicto. c. de
cetero. dicit q̄ non ponderat quis fuerit eā inimi-
cicie. Satis est eū hunc habere iustam causā nō
eūdi: qd̄ nota. Et nota aliud dictū singulare eius-
dem in. d. c. qd̄ de his. q̄ legitimū impedimētum
nō eūdi est. si nō possit subire laborē eūdi ad curiā
Et ex hoc tex. no. q̄ detent⁹ infirmitate. licz nō sit
in piculo mortis. potest absolui ab inferiorē. Saz
est eū hunc teneri tū impedimēto q̄ non possit
ire. Et ideo dicit Dir. si quis detineret terciāna v̄l
quartana vel podagra vel huiusmodi. ita q̄ non
possit ire. poterit absolui ab ep̄o. Et de huiusmodi
excusatiōe stabit arbitrio boni viri. ar. de offi. dele.
de causis. Tercius est in ostiario qui p̄teru officij
clericū nō grauit⁹ lesit. de sen. ex. li. v̄o. el. j. Et no-
ta ex hoc tex. in ver. nō grauit⁹: q̄ necesse est dare
iniuriam mediā inter leuem et graū. Nā vides
hic. q̄ si iste ostiarius grauit⁹ p̄cusisset. non po-
tuisset absolui nisi a solo papa. Si autē p̄cusisset
leuiter potuisset absolui ab ep̄iscopo iure suo. non
solum ip̄e hōc casu sed etiā quilibet alius. Et ideo
si iste absoluit tanq̄ p̄sona p̄uilegiata. necesse est
dicere q̄ vltra iniuriā leuē aliquid p̄miserit. et sic
dabitur iniuria mediocris a qua distat ab absolute
tur iste et alie p̄sone p̄uilegiate. vt dictū ē. Quar-
tus in officiali. Sed p̄ declaratiōe huius casus. sci-
endū q̄ iste casus habet in. d. c. si v̄o. §. officialis.
et p̄tinet duos casus. Primus est. Officialis p̄ in-
iectione manuū in clericū. nō potest sine manda-
to romani pontificis beneficiū absolutiōis p̄me-
reri. quia nulli laico sup̄ clericum tanta datur po-
testas. Et hic est primus casus. Sequit. nisi forte
turbā arcendo irruentē. nō ex deliberatiōe sed for-
tuito casu clericū ledat. et hic est secūdus. Et q̄ ad
primū casum p̄cludit Panoz. ibi. q̄ officialis lai-
cus iniiciens manū in clericū deliberate nō potest
ab ep̄o absolui. qz videt delictū nō leue. cū nō so-
lū inferat iniuriā. imo vsurpat sibi iurisdictiōez in
clericū. Et sic tam ex tex. q̄ ex dictis panoz. habes
q̄ iste officialis iniiciens manū deliberate in cleri-
cū quātūcūq; leuiter. malo aīo indicat iniuriā gra-
uis. et sic nullo modo ab ep̄iscopo poterit absolui.
Sequit. secūdus casus. ibi. nisi forte turbā arcendo
et. Et glo. ibi. in v̄bo. casu fortuito. dicit tunc em̄
nō imputat. et sic p̄ glo. q̄ cōiter approbat iste offi-
cialis arcendo turbā. nō ex deliberatiōe. sed casu
fortuito clericū ledēdo nō ē excoicat⁹. In p̄mo ar
casu. lz sit excoicat⁹. nō tñ p̄ absolui ab ep̄o. Et p̄
p̄ns necesse est dicere. q̄ iste officialis non p̄p̄tē
b iij

Absolutio. ij.

inter personas privilegiatas. imo est peioris conditionis quam alie persone private etiam non privilegiate que saltem a leui iniuria possunt absolui iure communi a suis episcopis. Iste autem officialis non dico ab iniuria medicorum: verum etiam nec a leui absolui potest. Quid ergo dicem? cum deus tam canonice quam summe ponat hunc officialem inter personas privilegiatas: predicta multum videntur et consultus cum aliquibus patris necesse est distinguere de isto officiali. Nam officialis quantum ad proprium pertinet, vno modo accipitur per iudicem vel appitorem secundum glo. ibi: qui appitor secundum grammaticos dicitur ille qui cogit venire reos ad iudicium. Et hoc modo sumendo officialem dico quod talis non est persona privilegiata: imo nec etiam a leui iniuria potest absolui ab episcopo: quod est notandum. Alio modo potest sumi officialis putat ad proprium pertinet per deputato ad arcendum turbam: et sic ad rem licet et hoc casu iste officialis inter personas privilegiatas computabitur, et sic etiam a mediocri iniuria poterit absolui ab episcopo: sicut et ostiarius. imo fortius cum difficilius euitet percussiones arcum turbam quam ostiarius. Et hunc intellectum sentit glo. in c. si quis. xvij. q. iij. Et hec nota: quod nona. Quine? si sit mulier: nec distingui debet utrum sit fortis vel debilis: vidua: vel maritata cuiuscumque status sit secundum Panorum. in c. mulieres. de sen. excō. ubi de hoc text. Et ratio: quia piculosum est mulieribus itinerare: et immiscere se ceteris virorum. Et hoc habet laudabilis consuetudo quam papa scit et tolerat. nec distingui debet circa eas inter atrocem et non atrocem iniuriam secundum v. Sextus si sit senex aut valitudinari? extra eo. c. ea noscitur. Qui autem dicantur senes. Jo. de sanfonia dicit quod quo ad generatioem legale: et quo ad potestatem adopradi dicit senex maior. lx. annis. ff. de adop. l. si paterfa. Alio modo dicit senex quo ad excusationem munerum personalium: maior. lxx. annis. l. qui etia. l. si. l. x. iuncta. l. ij. §. si. ff. de decu. ergo maior. lxx. annis excusabitur ab oneribus et muneribus: etiam excusabitur ab onere itineris: etiam si sit fortis ad ambulandum propter piculum mortis quod mors senibus est in ianuis. Et secundum glo. in phemio sexti a. lxx. annis ultra non dicitur esse in senectute quis: sed in senio. quod est aliarum etatum terminus. et post dictam etatem debet dici magis decrepitus quam senex.

¶ Quid autem sit valitudo? glo. in dicta. l. si paterfa. dat differentiam inter morbum et valitudinem: quia morbus est temporalis. valitudo autem perpetua.

¶ Septimus si sit membris destitutus: ita quod ad sedem apostolicam non possit accedere dicto. c. ea noscitur.

¶ Qui autem dicantur membris destituti? Panorum. ibi dicit quod claudi. ceci. et alij multifarie impediti in membris. omnes enim tales dicuntur miserabiles persone. Et gaudet hoc privilegio.

¶ Octauus si sit infirmus? et dicitur hoc intelligit: sine sit infirmus incurabilis: vel de cuius morte dubitet vel morbus longus: ut dictum est supra. Et istis iniungendum est quod si euaserint quod debeant se sedi apostolice presentare. non autem per absolutioem obtinenda: quia iam sunt absoluti. nisi fuerint negligentes: ut in c. eos. eo. ti. l. vi.

¶ Monus in paupere. c. quod de his: et c. quibus. eo. ti. Sed circa hoc panorum. in dicto. c. ea noscitur. de mete Jo. an. dicit quod pauper medicans alius potens ad eundem: tenet ire ad curiam. si alius mendicando potest sibi prospicere: sicut et in loco in quo manet. Si vero est pauper non medicans non habes unde viuatur: nisi ex artificio suo quod exercere non potest in itinere. tunc habet locum dicta capitula quod de his. et quibus. Et quo enim non est solitus medicare sed ex artificio viuere: non tenet per absolutioem habenda mendicare. imo plus dicit Jo. an. quod si solitus medicare ex medicitate prospiciebat sibi et uxori. et itinere non posset prospicere uxori: tunc non tenet ire.

¶ Decimus si regularis verberat regularem: ut c. monachi. et c. cum illorum. eo. ti. et panorum. in dicto. c. cum illorum. dicit ex illo text. abbatem posse absoluere suos monachos ab excommunicatione inflata pro violenta manu iniectioem in monachum: siue inciderint in excommunicationem post ingressum religionis: siue ante. dummodo excessus non sit enormis.

¶ Undecimus in his qui non sunt sui iuris: sicut filiusfamilie. et serui. extra eo. mulieres. et c. relatum. Et de filiofamilie. glo. in dicto. c. mulieres. et Inno. intelligunt si sunt impuberes. alius autem si sunt adulti. licet sint in patria potestate: mittendi sunt ad curiam: quia in hoc sunt sui iuris: quia possunt ire quo volunt. Hosti. videt tenere primum. Sed Jo. an. concordando distinguit. quod aut filius existens in potestate patris tenet familiam de per se. puta uxorem et liberos. et tunc preedit opinio glo. Aut est in familia paterna et tunc preedit opinio Hosti. Panorum. autem in dicto. c. mulieres. dicit quod sibi non placet indistincte opinio Jo. an. quia licet filiusfamilie. sit extra familiam patris. tamen ex quo non est sui iuris tenet assistere et obedire patri et ei comoda patrie potestatis exhibere. Unde idem putat in filio: quod et in seruo ex benigna interpretatione iuris. hec Panorum. Et dictum Panorum. posset verificari quando talis filius existens extra familiam patris necesse haberet prouidere ipsi patri: alius non. Quo vero ad seruos: dicit quod si seruus percutit clericum excommunicatus est. dicto. c. relatum. et ire debet pro absoluteione ad sedem apostolicam. nisi hoc fecerit in fraude domini sui: ut se subtrahat ab obsequio domini: aut ipse dominus propter hoc sine culpa sua graue damnum incurat. His enim duobus casibus absolui potest ab episcopo loci: si lesio fuit etiam mediocri. Secus si enormis. Et intellige secundum Panorum. de seruis christianis. nam si essent infideles: non essent capaces excommunicationis: ut in c. gaudemus. de diuor. Item intellige de seruis: qui sunt seruili conditionis non de famulis seruentibus: quia de his non inuenit iure cautum.

¶ An autem idem dicendum sit de viro: si in fraudem uxoris hoc faciat et in liberto qui tenetur prestare opas? Glo. in dicto. c. relatum. Rursus. quod hoc non creditur cum hoc non inueniat in iure cautum. Et hoc edictum: ut omnes ad curiam mittantur: qui expresse non excipiuntur: prohibitorium est. Et hoc communiter tenetur a docto. secundum Panorum. ibi. Et licet

quod dicitur senes B

hoc casu mulier priuatur viro suo sine culpa sua. non tamen sine causa. licz **Do.** fuerit in contraria opinione. qui facit vnam regulam generalem de filiofa. pubere z impubere. de seruo z liberto. z etiam de viro qui verberat clericum in fraude vxoris: vt oēs isti nō teneant ire.

¶ Duodecimus de his qui sunt magne potentie. et ita delicati q̄ laborem eundi ad curiam nequeunt sustinere. papa est consulendus. dicto. c. mulieres. **Glo.** ibi dicit. q̄ ad arbitrium episcopi est referendum. **¶** Et si videbitur episcopo q̄ laborem eundi nequeant sustinere: propter periculum moze. illos absolueret poterit recepta sufficiēti cautione: q̄ parebunt mandato ecclesie. **¶** Si vō periculum non timetur. consulatur papa anteq̄ absoluantur. hec glo.

¶ Terciusdecimus in impubere. extra eo. c. j. etiam si post pubertatē postulat se absolui. extra eo. ca. si. **¶** Et hoc si est doli capax. als non incidet in excommunicationem. **¶** Et panoz. in dicto. c. si. elicit ex illo tex. vnam regulam: q̄ beneficium semel indultum minor: ex quo cepit habere locum. non extinguit per superueniētiam maioris etatis. **¶** Et facit ad questionē. **¶** Nūquid impubes factus pubes possit testificari de his que vidit in pupillari etate? **Rñ.** glo. in. l. iij. §. l. Julia. ff. de testi. et glo. in. l. notionem. ff. de ver. signi. z glo. in. l. ad testiū. ff. de testa. cōcludunt q̄ sic. **¶** Et hoc nisi lex ad substantiam negocij exigeret certum numerum testium: vt in testamento. vbi tempore testamenti eriguntur idonei testes vt valeat: z sic vt sit solenne. **¶** Secus vbi vt veritas inquiratur. **¶** Bar. autēz in dicto. §. lege dicit hoc verum. dum tamen excelsisset infantia. als secus.

¶ Quartusdecimus de clericis qui communiter viuunt: vt de vita z hone. cleri. quoniā. quod cōmuniter exponitur: quādo simul viuūt in aliquo collegio. z ibi **Panoz.** dicit q̄ istud priuilegiū operatur vt isti clerici possint absolui ab episcopo: cuz iniuria est mediocris. **¶** Idem in religiosis. vt extra eo. monachi. sed monachi possunt absolui p̄ suuz abbatem. vbi vō iniuria sit atrox: nec isti: nec illi absoluantur nisi a solo papa: vt in dicto capitulo: quoniā. *Notabile de monialib.*

¶ Quintusdecimus in moniali: extra eo. de monialibus. z **Panoz.** ibi notat: episcopum posse absolueret indistincte moniales: quāntūcumq̄ excelsus sit enormis: ex quo papa non reseruat sibi casum enormitatis. **¶** Rō est: ne moniales habeāt materiam inuerecūde imiscendi se cetibus virozm. **¶** In monachis vō excipit iniuria enormis: vt in. c. cum illorū. extra eo.

¶ An autem episcopus possit absolueret exemptas? **Glo.** in dicto. c. de monialibus. dicit q̄ sic. z tam exemptas q̄ non exemptas absoluet: autoritate pape sibi per hanc decre. indulta tanq̄ delegato ad hoc. **¶** Et **Panoz.** ibi dicit: q̄ hanc glo. sequitur cōmuniter docto. **¶** Sed **Panoz.** dicit iminere dubiū. quid in istis sororibus sancti **Francisci.** z aliorum mendicātiū: cum habeant generalem supra se. habentem quasi episcopalem potesta-

tem super eas. nūquid possint ab eo absolui? **Solutio.** videtur forte dicendū q̄ non: quia hoc tñ indultum fuit episcopis ob reuerentiam ordinis episcopalis. ergo non licet inferioribus hoc attentare. quod videtur satis dubitabile. **¶** Nec **Panoz.** tamē quo ad moniales sancte **Clare** fratrum minorum aliud est dicendū: hodie per priuilegia sua. z a solis suis visitatorib⁹ possunt absolui nec episcopi in aliquo possunt se intromittere.

¶ Sextusdecimus in hospitalarijs sancti **Jo.** hierosolymitani hos absoluet sius prior: si est sacerdos. nisi excessus fuerit enormis. extra eo. canonica. **¶** Nota etiam fm **Hosti.** ibi: q̄ templarij non gaudent hoc priuilegio quia licz ius cōmune debeat extendi per idempitatē ratiōis. secus est in iure priuilegiato. licz glo. tenuerit cōtrarium in dicto. c. cum illorū.

¶ Septimusdecimus in his qui clericis nō enorme sed modicā z leuem iniuriam irrogarūt. extra eo. peruenit.

¶ Sed nūquid illi qui possunt absolueret ab excommunicatione pro violenta manuuz iniectioe. possint huiusmodi absolutiones als cōmittere? **Rñ.** glo. in. c. eis quibus. de offi. ordi. dicit: q̄ illis quibus ex officio. scz ordinario competit in certis casibus illos absolueret: qui pro violenta manuuz iniectioe sunt excommunicati. licz alijs huiusmodi absolutionem cōmittere. cum viderint expedire dicto. c. eis.

¶ Sed quibus cōuenit hoc ex officio? **Rñ.** fm **Gof.** ibidem. hoc conuenit legatis ex officio legationis. extra de offi. le. qd̄ translationē. **¶** Conuenit etiam illis: quibus hoc p̄mittitur ex priuilegio perpetuo ratione dignitatis: vt **Archi.** **Boñ.** cui ratione dignitatis cōcessum est priuilegiū absolueret di excommunicatos in studio **Boñ.** cōmorantes: delinquentes ibidem. **¶** Item episcopis in certis casibus: vt dictum est supra. **¶** Item abbatibus. extra eo. cum illorū. omnes iste p̄sone p̄dicte cum viderint expedire possunt super his auctoritate dicti canonis. scz eis quibus ordinario iure cōpetit. vices suas p̄mittere. **¶** Et idem dicendū est de alijs excommunicatiōibus. scz q̄ illi qui ordinario iure: vel delegato a p̄ncipe possunt ab eis absolueret. possunt alijs vices suas cōmittere cum viderint expedire. dūmodo delegatus habeat iurisdictionē. **¶** Si vō sit alicui concessum ex priuilegio speciali q̄ absolueret possit. talis cōmittere non potest: quia certum ministeriū sibi cōmittit in hac pte. nō aut iurisdictionē. extra de offi. dele. quoniā. hec glo. in dicto. c. eis. **¶** Idem **Do.**

Absolutio. iij. scilz regulariū. Regularis si p̄cusserit regulāre eiusdē claustrī. ab abbate vel als a p̄lato. p̄p̄o p̄t absolui. **¶** Et in sum. cōse. habetur q̄ inter p̄dictos p̄latos p̄putandi sunt p̄ores cōuentuales fratru p̄dicatoz. z **Guardiani** minorum z omnes p̄ores cōuentuales cuiuscūq̄ ordinis sint qui non habent supra se maiorem in eodem cōuentū. **¶** Secus de p̄orb⁹ triū vel quatuoz regulariū

Si regularis regularis?

Absolutio. iij.

qui p voluntate sui superioris: precipiunt & amouentur. Et istud privilegium extendit ad fratres: & magistrum hospitalis hierosolymitani: si tamen presbyter est. alioquin non: extra eo. canonica. Et sic dicitur intelligit de regularibus siue sint monachi vel canonici. Et si non sufficit prudentia abbatis est discretio episcopi adhibenda. Et hec intelligenda sunt nisi excessus sit difficilis & enormis: ut si ad mutilationem membri vel ad effusionem sanguinis ex vulnere sit processus vel si in episcopo vel abbate sit manus iniecta. Et ex proprio significato. iste terminus. effusio. significat abundantiam.

¶ Secundo si regularis percutit regularem alterius claustrum: secundum Do. prelatum prius absoluet. & prelatum percussus aduocatur. non ut absoluat: sed verberabit percussorem in satisfactionem. ex quo monachus non habet unde soluat. licet dicitur. An. dicat quod uterque abbas vocatur ad absolendum. Sed panorus. in. c. cum illorum. eo. ti. dicit. quod sibi placet ratio Do. quia non videt rationem: quare alienus abbas vocetur in absolutionem non subditi.

¶ Quid autem si regularis percutit regularem extra claustrum: numquid possit per abbatem absolui? Do. tenet quod non: sed debet absolui ab episcopo. Et si sunt sub diuersis episcopis debet conueniri episcopi illorum episcopatum: vel vnus committere alteri put de abbatibus dicit in. §. si vo. in dicto. c. cum illorum. monachum per ter. in. c. monachi. eo. ti. et dicto. c. cum illorum. vbi fit mentio de claustrum. Secus ergo si extra claustrum. nam tunc violatur iurisdictio episcopi. & ordo ecclesiasticus confunditur: si sua iurisdictio vnicuique non seruetur. xj. q. j. c. peruenit. Sed panorus. in. d. c. cum illorum. dicit quod abbas & ceteri doct. tenent oppositum: nam in. §. si vo. d. c. cum illorum. nihil dicitur de claustrum. Ad iura vero facientia mentionem de claustrum: supplendum est maxime. in hoc tamen dubio dicitur Jo. an. quibus fecisse seruari quod episcopus commisit abbati.

¶ Quid si prelatum non est sacerdos: vel excommunicatus vel mortuus vel huiusmodi. Do. dicit quod ad diocesanos recurrendum est: quod intelligendum est secundum v. et dicitur. taz de exceptis quibus non exemptis: siue sint monasteria viros siue mulierum.

¶ Quid si regularis percutit clericum secularem eiusdem diocesis vel alterius? Respondeo. quod siuus prelatum cum absoluet: in eo casu in quo secularis clericus percutiens clericum secularem absolui potest ab episcopo extra e. religioso. li. vj. & glo. in v. eo casu dicit. puta: quia leuiter percussit: vel est debilis: vel delicatus &c.

Absolutio. iij. Quo ad satisfaciendum. Sciendum quod absoluti a sententia canonis vel hominis cum nequeunt recurrere ad illum a quo fuerant absoluedi. propter periculum mortis: vel aliud impedimentum si cessante periculo: vel impedimento: se non presentant illi a quo debebant absolui: recepturi mandatum eius & satisfacturi ut oportet. reincident in eandem sententiam. Et eodem modo reincident absoluti a sede apostolica vel eius legatis: quibus iniungitur: ut ordinario vel alteri se presentent

pro penitentia. et quod iniuriatis satisfacciant. et hoc faciant quicquid comode poterunt. extra eo. eos. lib. vj.

Satisfactio

¶ Propter violentam manuum iniunctionem in clericum satisfactio pecuniaria fieri solet: que quidem applicabitur monasterio si manus iniecta fuit in monachum. ar. xij. q. j. non dicatis. & extra de sta. mo. cum ad monasterium. Si autem in clericum secularem: satisfactio ipsi clerico applicabitur. nisi in contumeliam ecclesie fuerit pulsatus. nam tunc ecclesia agere potest iniuriarum: ut insti. de iniuriis. §. quod si visus fructus. Dec. Hof. & Do.

¶ Excommunicatus propter damnatum: si satisfacere potest: non debet absolui nisi satisfacciat. et peccant qui talem absolunt: sed tamen absolutus est: secundum v. & v. Si autem emendatum prestare non potest: debet absolui. recepta idonea cautione quod satisfacciet si ad pinguiorem fortunam puenit. de solu. odoardus. Et hec cautio erit pignoratitia vel fideiussozia: quod hec dicitur idonea quam si prestare non potest: saltem prestat iuratoriā. absolutio enim non est neganda. xxvj. q. vj. si presbyter. talis quoque ad petitionem aduersarij tenet cedere bonis secundum v. & v.

Absolutio. v. Quo ad modum non potest quis absolui sub condicione. puta si satisfaccerit: quia talis absolutus non est simpliciter absolutus secundum v. & v. et extra de regulis. in. actus. li. vj. Et secundum panorus. in. c. de quibus. de bap. intelligit de condicione suspendente actum. puta de futuro. Secus si esset conditio de preterito. que proprie non est conditio: quia non suspendit actum. ut puta baptizatus si non est baptizatus. Item nota secundum Hen. de Ban. in quolibeto suo. quod prelatum potest committere ea que ad eum pertinent sub hac forma. Comitto tibi audire confessiones & absolueri de talibus casibus: cum absens fuero sub tali condicione: quod mihi confiteantur cum fuero reuersus. quia confessio nihil aliud est quam ligaminis ostensio. Et idem ligamen pluribus potest ostendi. Et tunc non habet vigorem prima confessio nisi sub proposito faciendi secundam. Sub tali autem forma. Comitto tibi audire confessiones & absolueri sub tali condicione. quod non valeat tua absolutio nisi mea subsequatur: vel ratam habeam eam. vel quousque ego ab illis absoluam. non potest committere nec valet commissio. Sic enim committere absolutionem nihil est committere: quia absolvens aut amouit ligamen: aut non. Si sic: nihil remanet ad amouendum et amotum est. siue superior ratum habeat siue non siue iterato. quantum est de se absoluat: siue non quia quod semel est dissolutum non amplius remanet dissoluedum ab eodem ligamine: maxime cum dissoluedo ligamen destruitur: sicut fit in absolutione sacramentali ad modum quo in absolutione excommunicationis a qua absolutus semel nunquam ab illa est absoluedus sed solum a noua: si in illam intrudatur. Si autem non amouit ligamen. casus clarus est.

excessus diffinit et enormis qd sit

Subditiarius percutit regularem qd pena dicitur

Quod episcopus claustrum

In absoluteione a maiori excoꝛmunicatioꝛe qua tuor obseruanda sunt. Primum vt excoꝛmunicat⁹ iuret prius stare maꝛdati ecclesie. extra eo. ex tenore. Sed hoc iuramentuꝛ noꝛ est de substantia absoluteionis coꝛmunit⁹ fm doc. extra eo. cuz desideres. Vnde ⁊ si oꝛmittatur qd fieri noꝛ debet: non ppter hoc min⁹ tenet absoluteio. Porro de pueris an iurare debeaꝛ iudicio epi relinquit. Mulieres auteꝛ indubitateꝛ iurare debent. Secunduꝛ vt si excoꝛcatus sit p notoria in aliquoꝛ offensa: non absoluat. nisi prius sufficiens emenda pꝛestet. Pro occulta vo offensa: aut p pꝛumacia sufficit iuratoria cautio. Vbi nulle expense petunt⁹. sed vbi expense petuntur. tenenduꝛ est qd dictuꝛ est s. Absoluteio. iij. Terciuꝛ est vt absoluat p euz q tulit sententiaꝛ: vel eius supioꝛe aut aliuꝛ cui pꝛmiserit cuꝛ pꝛalmo dione ⁊ verberib⁹. ⁊ postea subiugat. absoluo te. etc. eo. a nobis. ij. Quartuꝛ vt postmoduꝛ excoꝛmunicatoꝛ faciat illi mandata iusta ⁊ ronaꝛilia: als possit appellari de ap. vt debet. In excoꝛcacione vo a nouoꝛ exprimet excoꝛcatus. pꝛio sacerdoti causam. ⁊ sic se faciat absolui. Et intelligit. pꝛius sacerdos parochianus: vel dioceꝛanus: vel ille q de licentia eoz est electus. nec requirit iuratoria cautio: extra eo. nuper. *quidam data fieri dnt absoluteio*

Que aut maꝛdata fieri debeaꝛ absoluteo q iuratur: dicenduꝛ q si erat excoꝛcatus a canone. iniungenduꝛ est ei pꝛincipaliꝛ: q pꝛa illuz canone nunqꝛ veniet. Et incediario. q nunqꝛ incedat. ⁊ pꝛuisioni q nuꝛqꝛ pꝛuarat ⁊ silia. xxiij. q. vlti. pessima. Aliquꝛ etiaꝛ requirit cautio: qd decetero talia non faciunt extra de sen. ex. grauē. Similit etiaꝛ qn hñs impedimtuꝛ absoluit ab eo: q als noꝛ possit iniugenduꝛ est vt qꝛ cito poterit se pꝛsentet. Sed si apparuerit sententia iniusta nulluꝛ maꝛdatuꝛ fiet absoluteo. extra de sen. excoꝛ. sacro. *absoluteo de factis*

Defunctus hoc moꝛ absoluteo. si est sepultus in timiterio non erhumabit. Si alibi erhumabit et corpus vel sepulchruꝛ verberabit: vt sit circa viuos vt nota. extra de sen. ex. a nobis. el. ij. Et ad qd valet talis absoluteio. vide s. Absoluteio. j. in fi.

de forma absoluteioꝛ
Absoluteio. vi. s. a peccato. Forma absoluteioꝛ in sacramento penitentie fm Sco. in. iij. est. Ego absoluo te. Et addit idē Sco. q sacramentuꝛ penitentie potest dici sacramentuꝛ iudiciale vel iudiciuz sacramentale. ex hoc q sacramentale est firmitus: qz irrevocabilius qꝛ aliquod iudiciuꝛ publicuz. Et hic patet ratio quare non est necesse verba esse ita pꝛecisa in isto sacramento: sicut in baptismo. ⁊ eucharistia: quia sufficit q in hoc sacramento penitentie exprimat⁹ actus sententie absoluteioꝛ: sicut etiam in iudicio publico noꝛ oportz esse limitata verba. Alii est vnus de theodoro martyre. Iubeo ignib⁹ tradi. Alter d cypriano. Gladio animaduerti placet. Coꝛmunit tuꝛ ista verba sunt apta. Ego absoluo te quecuꝛqꝛ alia pꝛmittant⁹ vel subsequant⁹. Congruit etiaꝛ debita inteꝛtio ex pte absoluteioꝛ. Ex pte auteꝛ suscipieꝛis q sit peniteꝛ. In absoluteioꝛe aut ab ex-

coꝛcacione fm Ri. in. iij. di. xvij. noꝛ eꝛ necesse obseruare vba pꝛecisa sicut in pꝛima: q est ps sacramentuꝛ penitentie. licz pꝛuui sit etiaꝛ in ista: dicere. absoluo: tuꝛ noꝛ eꝛ necessariuꝛ. imo sufficeret dicere vba significatia excoꝛcacionis remotionem. Vnde si diceret excoꝛmunicatoꝛ: reuoco. vel relaxo excoꝛmunicacionem ille esset absoluoꝛ. Idem si diceret rebenedicite: vel qdcuꝛqꝛ aliud tale intendens per illud absolueret esse absoluoꝛ. extra de reg. in. omnis res. Et hoc fm. v. y. Jo. Rai. ⁊ fere omnes doc. licz Do. dicat contrariuꝛ.

Absoluteio autem a suspensioꝛe officij vel diuinoꝛ fieri debet sub ista forma vel simili. Ego absoluo te a vinculo suspensioꝛis quaꝛ incurristi propter tale causam. ⁊ restituo te executioni ordinum ⁊ officioꝛ tuozum in nomine patris ⁊ filij ⁊ c. Tuꝛ qꝛ suspensio pꝛtinet ad foruꝛ coꝛtentioꝛum: nec reperitur determinata forma necessaria huius relaxationis. Ideo quicqꝛ dicat ⁊ quibuscunqꝛ verbis vtaꝛ is qui valet absoluere vere absoluit sicut dictum est de absoluteione ab excoꝛmunicatioꝛe. Quo auteꝛ ad irregularitateꝛ secus est. nam relaxatio ei⁹ pꝛ eum qui valet: debet fieri p istud verbuꝛ. dispenlo. ⁊ noꝛ absoluo: vtputa Index dicat. Ego dispenlo tecuꝛ in irregularitate quaꝛ incurristi propter talem causam. ⁊ restituo te ad actus legitimos: vel si coꝛtraxisses: qn dubitaꝛ.

Accusare. Vtruꝛ homo teneatur accusare? Ri. fm Tho. secunda sede. q. lxxij. Si crimeꝛ sit tale q vergat in detrimentuꝛ republice. puta in multitudinis coꝛruptelam coꝛporalem vls pꝛiuitale: tenetur homo ad accusationeꝛ duꝛmodo sufficienter possit probare. Si vo non sit tale qd in multitudinē redūder: vel etiam sufficienteꝛ pꝛbationem habere noꝛ possit non teneꝛ ad accusanduꝛ quia nullus teneꝛ ad id qd debito modo pꝛbare noꝛ potest. Et addit tho. q illud noꝛ est oꝛino secretuꝛ quod p sufficientes testes pꝛbati potest.

An aut in pꝛmo casu qn pꝛmissa talia sunt: que vergat ad coꝛruptionem multitudinis teneatur sciens statim manifestare. noꝛ tamē requisitus per superioꝛe: nec pꝛductus in testem? Ri. fm Tho. secda secūde. q. lxx. q de his que coꝛmissa sunt homini in secreto per confessionem nullo modo debet testimoniuꝛ ferre: quia huiusmodi nescit vt homo: sed tanqꝛ minister dei. ⁊ maius est vinculuꝛ sacramenti quolibet hominis pꝛcepto. ad hoc glo. in. c. sacerdos de peni. dist. vj. Circa vo ea que aliter homini ad noticiam veniunt: vel sub secreto coꝛmittuntur distinguēdum est. Quicqꝛ enim talia sunt que statim cum ad noticiam hominis venerint. homo ea manifestare tenetur. puta si pꝛtinet ad coꝛruptioneꝛ multitudinis pꝛiuitalem: vel coꝛporalem: vel in graue damnuꝛ alicuius pꝛone: vel huiusmodi: qd quis pꝛalare tenetur vel testificādo: vel denunciando: et contra hoc debitum obligari non potest p secreti pꝛmissum: qz in hoc frangeret fideꝛ quaꝛ alteri debet. Quicqꝛ vo sūt talia q qꝛ

accusare q tenet

Accusatus

pdere non tenet. vñ pōt obligari ex hoc q̄ suo se-
creto cōmittunt. 7 tunc nullo mō tenetur ea pro-
dere etiā ex p̄cepto suspionis: q̄ secretū seruare ē de
iure naturali. nihil aut̄ pōt precipi homini p̄tra id
q̄d est de iure naturali. quo ad hoc vltimūz aliqui
tenent contrariū.

¶ Quid aut̄ fieri debeat accusatio: Die p̄mo q̄ d̄z
fieri i scriptis. ij. q. vlti. q̄ crimē. sed hoc nō ē semp
necessariū. puta in leui crimie. Itē in notonjs: q̄a
in hmōi nec accusator requirit̄ de accu. euidentia.
Sec̄ in nō notonjs etiā si manifesta sint. xj. q. iij.
eoz. Itē d̄z accusatio fieri cū inscriptiōe. i. q̄ accu-
sator debet se ad penā talionis obligare. ij. q. vlti.
quī q̄s. tñ et si accusator nō inscribat ex natura tñ
accusatōnis huiusmodi pena calūnie venit. C. de
accu. l. si. Excipiūt tamē quidā casus. vt in leui cri-
mine. Item in crimie apostasie. Item cū maritus
accusat̄ vxorē de adulterio. 7 huiusmodi. No-
ta tamen singulare dictū Bar. in. l. ij. C. si ser. vel
liber. l. x. q̄ si q̄s accusat publice infamatū: 7 defi-
cit in p̄batione nō debet puniri pena talionis vl̄
calūnie: q̄ excusat̄ p̄pter infamiā p̄cedentē. q̄d est
mētī p̄mēdādū fm panoz. i. c. cū p̄tigat. d̄ rescrip.
vbi etiā dicit q̄ fama inducit iustā credulitatē. vñ
habens iustam noticiā ex fama. dicit̄ habere ex p̄-
babili causa. Et idem sentit glo. in. c. inquisitioni.
de sentē. excō.

Accusatus. vñ accusat̄ peccet
mortalit̄ negādo veritatē i iudicio: Dic
put̄ habet p̄ t̄ho. sc̄da sc̄de. q. lxx. q̄ ac-
cusatus tenet̄ iudici veritatē exponere. quā ab eo
fm formā iur̄ exigit. Et ideo si p̄fiteri noluerit vl̄
mēdaciter negauerit: peccat mortaliter. Si vñ iu-
dex exquirat q̄d nō pōt f̄z ordinē iur̄. nō tenet̄ ei
accusat̄ r̄ndere: s̄ pōt p̄ appellationē. vel aliter li-
cite subterfugere. mēdacū tñ dicere nō licet. 7 vi-
de nota. p̄ ben. de gā. quodlibeto. viij. vbi dicit. q̄
quāto homo tenet̄ magis seipm diligere ex chari-
tate q̄ p̄ximū tanto magis debet circa seipm opa
charitatis exercere. Nūc aut̄ opus charitat̄ sum-
mū homis erga p̄ximū est. cū peccatū ei? occultū
est. cū ad correctionē occultā exhortari. nullo aut̄
mō peccatū ei? publicare ne tā sit p̄ditor criminis:
q̄ corrector. multo ḡ magis non pōt esse suspicius
p̄ditor: sed corrector. Si ḡ h̄z peccatū occultū sol?
d̄z se corrigere q̄ p̄ charitatē ē crimē suū pdere.
etiā p̄ charitatē ē ab homie petere q̄d est p̄ ipsam
charitatē facere. Petere ḡ a subdito siue cuz iura-
mēto siue nō. vt in apto p̄fiteat̄ crimē suū occultū
si nō sit p̄ ipm sup facto suo infamia vl̄ suspitio ta-
lis vt p̄ ipm p̄ inq̄sitionē opus sit p̄cedere. ē p̄tra
charitatē. Et ideo i isto casu nō tenet̄ ei obedire q̄
p̄ceptū dei in hoc obuiat. vñ cū illicitum sit facē
sub iuramēto q̄d nō licet facere oīno sine iuramē-
to. Ideo si prelat̄ petat cuz iuramento vt dicat
de eo subditus veritatē quā nouit. nō debet ei in
hoc obedire. neq̄ se ad tale iuramentū astringere
vltius si astringat ipm generali iuramēto ad di-
cendū veritatē sup interrogatis. 7 postea petat
specialiter sibi dici veritatē casus p̄dicti. dico q̄

nō tenet̄ ei respondere q̄ iuramentū generale nō
intelligit nisi de licitis q̄ iurans sine offensa dei fa-
cere potest. 7 que ille cui iuratur debz 7 potest sine
peccato petere. hec ibi.

¶ An liceat accusato 7 ad mortē pdemato se de-
fendere vel fugere. Dic fm Tho. sc̄da sc̄de. q. lxx.
q̄ si damnatus fuit iuste. nō licet ei se defendere.
Si vñ iniuste. tale iudicium simile est violentie la-
tronū. Et ideo i tali casu licet resistere p̄ncipibus
malis. Accusato aut̄ cui liber fugere licet. q̄ 7 si nō
liceat resistere. nō tñ tenet̄ facere illud. vñ de mozs
sequat̄. s. manere in loco vñ ducat̄ ad mortē. de
hoc. j. Incarceratus.

¶ An aut̄ ille q̄ iurauit redire ad carcerē teneatur
redire. Dic f̄z panoz. in. c. si vñ. de iureiur. q̄ tenet̄
obseruare iuramentū. etiā si sublit̄ piculū mortis.
dūmō carcer non sit iniuriosus. de quo vide glo.
notabilem in cle. pastoralis. de re iudi. in v. p̄ vio-
lentia. vbi sic dicit. p̄ hanc l̄raz videt̄ q̄ si captiu?
ad penā vel piculū mortis relaxat̄ iuramento suo
de redeundo ad carcerē certa die. si mozs erat in-
iuriosa. redire nō tenet̄. al̄s tenet̄.

¶ An aut̄ p̄tract̄ in iur̄ p̄ incarcerationē valeat. Dic
fm doc. 7 maxime panoz. in. c. accedens. de pecu.
q̄ aut̄ q̄s est captiuus apud hostes. 7 tūc ille cum
pdiderit libertatē. nō potest testari. neq̄ aliquem
actū vt liber homo facere. vt in. l. eius. ff. de testa.
7 in. l. diuus. ff. de iure fil. Aut̄ est detent̄ in car-
cere p̄iuato. puta a latronibz vel aliquo tyranno.
7 tūc si aliquid agit cum ipso tyrāno detētoze. pōt
postmodū allegare metū. 7 facere actū rescin di. vt
in. l. q̄ in carcerē. ff. q̄d me. cā. Sed cū alio ab ipso
detentore pōt p̄trahere. Itē potest in carcere testa-
mentū facere. vt in. l. metū. §. sed licet. ff. q̄d me. cā.
Aut̄ est q̄s detentus in carcere publico 7 iuste. Et
tūc si est damnat̄ pena capitali. nō pōt aliqd agē
tanq̄ liber q̄ est effectus seruus pene. 7 bona sua
veniūt ad succedentes ab intestato. vt in aut̄. bo-
na damnatoz. C. de bo. dā. vñ talis ad pias cau-
sas etiā nō potest disponere. vt notabil̄ dicit Jo.
an. in. c. ij. de vsu. li. vj. Aut̄ nō est sic damnat̄. s̄
est in carcere detentus. Et tūc potest p̄trahere. et
alios actus agere. vt in dicta. l. qui in carcerē. 7 te-
net̄ ibi Bar. et etiā cum illo: ad cuius petitionem
detinetur. Aut̄ tenetur quis apud alios. vt obses
7 tunc si loquimur in oblide. p̄prie sumpto. vt i illo
qui datur pro aliqua securitate ab hostibus. 7 iste
perdit libertatem. vñ de non potest aliquid dispo-
nere vt liber. nec facere testamentū. ita loquitur
l. obsides. ff. de testa. Secus autem si vna ciuitas
dat̄ alteri ciuitati obsoles. vel vnus nobilis alteri
nam illi non perdunt libertatem. nec possunt sic
dari. vt sint proprie obsoles. vt notat Bar. in di-
cta. l. obsides. et facit quod notat̄ in. c. ex rescripto
de iureiur. vbi habetur fm panoz. q̄ ab impato-
re dari possunt suis hostibus 7 ecōtra. Et isti ob-
soles hoc casu sunt quasi serui. Ideo nō possunt
testari sine licentia p̄ncipis. vt in dicta. l. obsides
Idem puto de alijs p̄ncipibus habentibus iu-
ra p̄ncipis. seu ius indicendi bellum. et isti p̄prie
dicuntur veri obsoles. Ab alijs aut̄ inferioribus

no 6ul

notabile

glo. in. l. ij. **C.** de pa. qui si. di. dicit qd nō licz fateat de facto usurpatū contrariū. Bart. remittit ad. d. ca. ex rescripto. Sed Panoz. dicit qd isti inferiores non pnt istos obsides pprie dare. vt sic pdant libertatem: qz immutare statum hois est solius pncipis. Et sic quo ad clericos z monachos solus papa pōt eos dare obsides: vt pprie sortiant nomen obsidum. Et nota p declaratione pdictorum vnū menti cōmendandum fm Panoz. in. d. c. accedēs de mente Bar. in. d. l. qui in carcerem. qd nō dicit quis liberatus a vinculis: si custoditur in publico. Et hoc facit contra practicam quorundam. Nam si detentus in carcere vult aliquem contractum facere: faciunt ipm extrahi de carceribus et custodiē ibi p familiam. nam certe iste nō potest dici liberatus. vt in. d. c. accedens. ex quo. c. habet. vt nō sufficiat extra territorium pducit. nisi pducatur ad locuz securum. Vide etiaz qd notat Panoz. in. c. domū de se. nup. vbi dicit qd existens in carcere potest cōtrahere matrimonium. z tenet. ex quo vis non inferit in matrimonio contrahēdo. Ex quo inferit qd si matrimonium tenet: qd requirit libertatem maximam. vt in. c. cum locum. de spō. ergo cōtractus in carcere gesti tenent. hoc tñ dictum limita. vt dictum est s.

Adoptio est persone

A extranee in filiū: vel nepotem vel deinceps legitima assumptio. fm Ri. in. iij. di. xlij. arti. ij. q. j. Et p psonā extraneam intelligit oīs qui nō est in ptate adoptantis. siue sit de eius carnali cognatōe: siue nō. Et p filium intelligas filiam. z p nepotē. nepotem. qz tam masculus qz femina pnt adoptari. Adoptio autē est genus. et habet duas spēs. l. arrogationē. z adoptionē. Arrogatio fit de eo qui est sui iuris: auctate pncipis. sed adoptio fit in spē de eo qui est alieni iuris. auctoritate magistratus. vt. ff. de adop. l. j. z ad patrē arrogan- tem transeunt oīa iura seu bona arrogati. ac etiam filij sui in eius ptate efficiunt. ff. eo. l. si paterfa. Et querit glo. ibi. filius arrogatus vult p se sibi retinere. an possit: z videt qd sic. qz in traditōne patris qd apponit debet seruari. In cōtrariū facit autentica ingressi. de sa. san. ec. Idem Bar. ibi.

¶ Quero vtrum absens vel dissentiens possit arrogari: Rñ. qd nō. tex. est. ff. eo. l. neqz. Neqz etiaz adoptare. vel arrogare quis absens pōt. nec etiā p pcuratorē arrogare vel adoptare quis pōt. de hoc est tex. ff. eo. l. post mortē. §. neqz. Quare autē hmoi arrogatio. vel adoptio nō possit fieri p pcuratorē. vide Bar. in. l. galus. §. forsitan. ff. de li. et po. vbi dicit qd ea in quibz solus pensus requirit. pnt fieri p pcuratorem. vt est in legitimatōe. vbi sufficit qd filius oñdat voluntatem patri. nec est necesse qd pater sit pns. Item ex pte filij nō requirit qd sit pns. sed sufficit qd ratum habeat. vt in autentico. qui. mo. na. effi. sui. §. naturales. z. §. generalr. col. la. vij. qz in legitimatōe pater nihil disponit. s. pncipi vel habenti auctoritatē ab eo. disponēt cōsentit. nō enī ipse pater legitimat. sed pncipis auctoritas. Secus est qñ pater ipse disponit. quia pater

emancipat. vel absoluit filium z iudex auctorizat. Item pater adoptat. Item dñs manumittit. Et ex hoc pōt colligi determinatio illius. q. An filiātō spūalis. siue cōpaternitas possit cōtrahi p pcuratorem: z videt qd nō. qz ipse pater spūalis aliquid disponit z aliquid agit. nō simplr cōsentit ergo requirit pntia sua. vt. l. post mortem. de adop. Et ita dicunt canoniste. hec Bar.

¶ An autē in adoptōe requiratur cōsensus ppncipum. Dic qd in arrogatōe voluntas arrogatoris requirit. z illius qui debet arrogari. In adoptōe autē requirit voluntas adoptantis. eius qui adoptat. z patris sui. z nō aliorum cōsanguineorum. Et sic voluntas eius requirit. qui loco patris esse debet. ff. eo. in adoptionibz. Idem Bar. ibi. Et emancipatio z adoptio q de voluntaria iurisdictione sunt. pnt fieri quocunqz loco. dum tñ idoneo. ff. eo. emancipare. Item magistratus pnt filios suos corā se emancipare. ff. eo. si consul. Et p idē iudex donando posset corā se insinuare licet cause cognitionē requiratur sicut emancipatio. vt dicit Bar. in. d. l. si cōsul.

¶ Adoptare pōt paterfa. qui sui iuris est. z qui generare pōt. qm qui generare nō pōt. ppter impedimentum naturale nō poterit adoptare. Secus si esset ppter impedimentū accidentale. vt spado. siue gladio castratus. Item mulier adoptare nō pnt nisi in solacium amissoz liberoz. hoc etiā pncipe cōcedat. Item nec filiusfa. Item nec minor. l. r. an. nis. ff. eo. l. si paterfa. nisi ex aliqua necessaria cā. qz ante illud tps debet vacare generationi naturali. Pōt etiaz fm Ri. qd adoptans plena puberta te pcedat adoptatum. l. xvij. annis. Idē Panoz. in. c. j. de cogna. le. Et ex pdictis pōt patere dñe inter arrogationē. z adoptionē. Et differunt in quatuor. Primo. qz arrogat qui est sui iuris. adoptat vō q est alieni. Secōdo. qz arrogatus transit in ptatē arrogantis. adoptatus vō nō trāsit in ptatē adoptantis. Tercio. qz arrogatio non fit nisi auctoritate pncipis. Adoptio autē fit p quemlibet magistratum. Et hec dñe habent insti. de adop. z in. d. c. j. in glo. Quarto differūt. qz arrogatus habet de necessitate legitimam in bonis arrogatoris. vnde siue eum emancipet. siue debeat. debet ei relinquere legitimam. Adoptatus vō non habet legitimā in bonis adoptantis. vnde nō habet ei aliquid relinquere. Si tñ ab intestato morat. succedit ei adoptatus.

¶ Vtrum autē legitima q debet arrogato. sit quarta oīm bonorum: Glo. in. l. si arrogator. ff. eo. dicit qd non. sed est quarta eorum q habiturns esset ab intestato. vt in naturali quē pater vult exheredare. vt. ff. de inoffi. test. l. papinianus. §. qm. Idem Bar. ibi.

¶ An autē ista quarta sit augmentata p autentico de tri. z se. sicut in naturalibz liberis: Bart. in. d. l. si arrogator dicit. qd non. z de hoc est glo. fm eum in dicto autentico. Et ex pdictis patet quid dicendum de eo qui in domo sua. vel etiaz corā aliquibz aliquē recipit in filij. vel filiā: Et dic fm Panoz. in. d. c. j. q nulla est adoptio. Et de pdictis extant versus. Arrogat qui suus est. z habet meus esse ne

Adulatio

esse. Patris adopto suum. nec patris desinit esse.
De hac materia vide infra. Impedimentū. vii.

Adulatio. Vtrum peccatum sit dare adulatoribus vel hystrionibus? Quidā dicit: vt elicit ex Tho. scda scde. q. cxxv. q. ars hystrionatus. q. deseruit humane recreatōi que necessaria est vite hoīs de se non est illicita. vñ et de illa arte viuere non est phibitū. Ita tñ q. fiat obseruatis debitis circūstantijs locom tēporum z psonarū. Sed cū hystriones vtunt̄ indifferēter tali exercitio. ad repñtandū etiā turpia. vel vituperādū. vel irridendū psonas spūales. vel sacra z diuinū cultū. vel immulcēt ibi supstitōes vel piculuz vite. vt tendere arcū sup funē. et hmōr: illicita est. z eam optet dimittere. z de tali intelligit̄. de conse. di. ij. p dilectōe. z pctm̄ est talia aspicerē. z talibz p illo ope dare. lxxvj. di. donare. vult dicere q. vbi actus. verba. vel alia sunt peccata mortalia. tūc phibitum est. Oldricus etiā dicit. q. si aliquis etiāz malis hystrionibz parce dat ad cōseruādū famam suā. ne a talibz vitupet. nō credit talē peccare mortaliter. vide etiā glo. in. c. qui venatoribus. lxxvj. di. qui vult q. dare eis ad voluptatē. vel luxuriā non licet. sed ad laudē dei. vel ob iustā cām. puta recreatōis: licet. de cōse. di. iij. puenit. Et nota Panor. in. c. cum decorē. de vi. z ho. de. vbi dicit. q. si quis saltem bis exercuit in publico illaz artē cā questus efficiat infamis. ar. optimū in. l. palā. de ri. nup. vbi habet mulierē dici meretricem. si admisit duos cā questus. z facit. xxv. q. ij. Ita nos. Et ex predictis duo notabilia elici pñt. primo q. in criminibz hui⁹ actus inducit cōsuetudinē. z id hoc facit ad casus quōz referuatos p epōs. qui quōz referuāt casus vt puta. verberātes pentes vel blasphemātes deum vel sanctos. si hoc habeāt ex cōsuetudine. Si ḡ tales blasphemassent deū vñ pculsissent pentes vltra vnam vicē. ad ep̄m ptineret absolutō. Scdo nota q. si mulier cā questus admisissz. duos dī meretrix et quicquid deinceps lucrā. cum bona conscia retinere pōt. Secus de mulieribz q. hincinde fornicant. nō pncipaliter cā questus. sed cā libidinis. tales enī recipientes munera tenent ad restitutionem. Vide de hoc. j. Restitutio. xiiij. Idem in sibi habet in. c. monasteria de vi. z ho. de. vbi habet q. ex dnabus vicibus inducīt frequētatio monasteriorum.

Adulterium est alieni
Thon violatio. xxxij. q. v. non mechabe-
ris.

Quid faciet mulier que de adulterio suscepit filium. vel supposuit sibi partum alienū. et ita qui nō est filius suscepit expensas ab eo qui putat esse pater. z est cā q. illi qui essent heredes nō succedunt. Sic fm Panor. in. c. officij de pe. z re. q. aut nullū piculum est in reuelādo veritatem z verisim̄ credet mulieri. z tunc mulier peccat non reuelando. z durante fraude hec pnia non est fructuosa. Aut non credet mulieri. nec habet pbationes pmp̄tas. et tunc satis est q. peniteat absq. eo q. detegat. q. ex

quo videt q. pbare nō potest debet tacere. ne potius inducat scandalum q. vtilitatem. Aut mulier habet pbationes z verisim̄ sibi credet. sed subest periculum mortis in reuelando. z tunc debet potius tacere. q. in nō reuelādo est periculum rerum. sed in reuelando est periculum animarū z corporum. Nec obstat regula iuris. qui scādalizant. vbi habet. q. facilius scandalum nasci pmittit. q. veritas relinquat. q. fm Inno. illud pcedit in iudice vel in teste. qui habet iudicare veritatem. ergo mulier peniteat z satisfaciat de suo venientibz ab intestato. vel illis quos maritus verisim̄ instituisset. si credidisset istum nō esse filium suum. Et si dubitat. dispenset in paupes. Si vō mulier nō est potens ad satisfaciendum. tunc saltem peniteat. z ei nō denegabit confessio. vt in. d. c. officij. quod est valde singulare. Et colligitur hec theozica singularis que facit ad multa. videlicet q. pceptum posituum non obligat quem cum scandalo. vbi ergo verisim̄ scandalus corporum z animarum esset venturū. iusta causa esset nō exequendi pceptum. etiā pape. vt in. d. c. officij. z in. c. si quō. de rescriptis. immo etiā habes ex. d. c. officij. q. ius posituum interpretat ius diuinū. restitutio enī videt de iure diuino. z tñ papa interpretat hmōi restitutionem non fiendam. rōne scandalī. vel piculi corporū z animarū. z de hoc vide diffusius. j. c. Consuetudo. Predicta aut pcedunt in dubio. qñ scz non apparet in contrariuz de exp̄sa intentione pape. Sed dubium est. quid si papa p̄cise p̄cipit scandalo non obstante mandato suo pareri. Sic fm Panor. in. c. cum teneamur de pben. q. aut est quid tale. quod non potest sine peccato expleri. z tunc nō est parendum p notabile dictum Inno. in. c. inquisitioni. de sen. ex. vbi dicit. q. nō est parendum mandato pape. iniuste p̄cipienti. vbi multa mala vel scandalum verisimiliter esset venturum. vnde si mandatum pape continet heresim vel p̄sumitur statum ecclesie pturbari. vel alia mala ventura. non debet subditus parere. Et quo infert Panor. in. d. c. si quō. q. si princeps mandat aliquid sub pena excomunicacionis. quā ipso facto incurrat. ex cuius executione p̄sumit scandalum venire. non debet subditus parere. Et ex his infert ad aliam. q. Done. papa scribit p notorie indigno. vt assignet sibi certum beneficium. nūquid mandatarius teneat parere. Et dictis Job. an. in. c. cum adeo. de rescriptis. z in. c. significauit. de off. ordi. distingue. q. aut non constat p̄cise de intentione p̄ncipis. Et debet seruare mandatarius qd dicit. in. d. c. si quō. scz non obedire. sed expectare secundam iustionē. quia quōz princeps propter nimiam importunitatem. vñ surreptionem concedit non concedenda. Aut p̄cise constat q. vult huic indigno puidere. Et tunc. aut papa potest in illo actu dispensare. z est sibi parendum quia videtur tunc dispensare. Aut non potest dispensare. quia est tanta indignitas q. sine peccato nō potest fieri. Et tunc sibi non est parendum. quia papa non habet potestatem peccandi. xl. di. c. j. Inno. etiam in. d. c. inquisitioni. dicit q. si papa p̄cipit aliquid. qd non sapit heresim. z tunc in spiritualibus ecclesia-

nobile

sticis est sibi obediendum: ex quo preceptum non continet in se peccatum, licet in se videatur durum. **xx. di. In memoriam.** Idem in ecclesiasticis personis: nisi ex precepto pape vehementer presumatur statum ecclesie perturbari. **Et nota.** singulariter hoc dictum fuit **Panoz.** Nam fuit eum multum allegabatur: alii in fauorem eorum qui recesserunt ab **Eugenio** et **Benedicto**: et reuocabant ab eis sub pena excommunicationis. nam dicebat quod non tenebant obedire. quia fuisset impeditum concilium. **Et sic** ex tali precepto: mala presumebant futura vel status ecclesie perturbari. **Si vero** mandat alicui seculari sibi non subiecto ratione cause vel persone. et mandet circa temporalia. non tenet sibi obedire: ut puta si mandat quod det sibi sua bona temporalia.

Sed nunquid filius tenet credere matri? **Dicit** fuit **Panoz.** in d. c. officij. quod ex quo natus est ex uxore alicuius. intantum presumitur filius mariti fauore matrimonij. ut non credat matri asserenti contrarium. **Et idem** tenent legisse in l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alieni inris. sunt. et in l. si vicinis. **L. de nup.** immo plus est. quod quod diu potuit generari ex marito. nunquam presumat ab alio genitus. etiam si probaretur eo tempore per mulierem commissum esse adulterium. vel quod mulier peperit extra domum mariti etiam in loco suspecto: ut in l. miles. §. defuncto ff. de adul. dicit tamen **Hosti.** quod non credens matri habet fortem animam. quia ipsa melius scit quam alius. et non est verisimile eam in hoc dicere mendacium. **Et si** filius habet conscientiam lesam ex dictis matris: debet credere. et omnia bona restituere. **Sed si non** habet conscientiam lesam: quia nullo modo vult credere matri tunc non tenet ad restitutionem. **Et ita** limita dictum legistarum in iuribus allegatis qui dicunt illum fuisse fatuum: qui ad assertionem regine asserentis cum non esse filium regis cessit regno.

An autem adulter teneat ad restitutionem damnoorum et expensarum: que incurrit maritus ex filio nato in adulterio. **Summis**te parum vel nihil tractat de hac materia. tamen tractates videtur dicere quod non primo. quod adulter non est certus quod filius natus sit eius filius: quia ubi maritus tempore conceptionis non esset presentis non obest. quia tunc bene sciret maritus non esse suum. sed oportet quod illo tempore potuerit esse filius mariti. quo casu adulter non potest esse certus quod sit suus. **Secundo.** quod ipse adulter non dicit marito illum esse filium mariti. sicut dicit adultera. quod dicit mendacium. **Archi.** autem flos. in summa sua dicit notabiliter. quod si adulter scit vel credit verisimiliter illum esse suum. ubi mater ipsa satisfacere non valet. videtur quod teneat de expensis patri putatio: quia causam efficacem dedit. fuit tamen possibilitatem suam. **Et si** mitteret ipsa adultera filium ad hospitale. vel quia finxit mortuum peperisse: vel quia notificauit marito sine sui periculo non esse filium suum tenebit hospitali de expensis. nisi notabilis paupertas excuset eam. cum de iure naturali ad hoc teneatur. **Et hospitalia** propter pauperes sunt facta. **Sed de hereditate** vel dote si dotaretur a patre putatio teneri videtur ad arbitrium boni viri. attenda sui

facultate. que tamen satisfactio occulte fieri debet. **Si** autem dubitat adulter ex eo quod mulier est leuis et cum alijs adulterat. vel etiam quia ipsa adultera dubitat utrum sit eius. vel mariti. relinquat iudicio dei. et grauari non videtur de restitutione. **Indecens** est enim ut in re dubia certa proferat sententia. **hec Arch. flos.**

¶ Quid si testator dicit relinquo uxori mee. c. donec caste et honeste vixerit. si nubat: an habeat legatum? **Bart.** in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad treb. dicit quod debet habere dictum legatum. etiam si transit ad secunda vota. quia caste et honeste viuere est. **xxxj. dist. nicena.** unde testator debet dicere donec caste et honeste vixerit. et vitam vidualem seruauerit. **Predicta** vera: nisi de voluntate testatoris. vel de communi usu loquendi aliud appareret. **hec Bart.** **Altra.** autem dicit quod statet communi intellectui testatoris. qui intelligit quod alij non nubat. **Posset** tamen distinguere. an testator sit homo simplex et idio. talis enim ignorare potest quod in matrimonio sit castitas. ut accidit in pluribus. immo per illa verba videtur intelligi quod alteri non nubat. **Secus** si testator esset persona docta. **Nota** tamen quod **Ang.** in autentico quod op. epi. §. hec de deo intelligit predicta verat si nubat tamen semel. per hoc tex. in l. boues. §. hoc sermone: de verb. signi. **Et per predictum.** §. quidam de terminant hanc. q. **Quidam** mandauit bona sua distribuere in dotandis mulieribus indistincte. nunc quid possint commissarij dotare viduas pauperes. **Et concludit** quod non. quod intelligit de primis nuptijs **d. §. hoc sermone.**

¶ Quid autem si maritus legauit uxori: si voluerit honeste morari in domo sua. et ipsa vadit ad sanctum Iacobum: vel hinc inde discurrere per plateas. vel hinc inde. nunquid propter hoc auferet sibi legatum? **Ru.** quod sic. quia et si caste viuat. non tamen honeste. **ar. ff. de leg. iij. l. qui concubinam.** §. uxori. et de codic. et de l. si quis ita.

¶ Quid si vxor relicta que assumpsit tutelam filij. an perdat tutelam si incontinenter viuat sicut perdit per transitum ad secunda nuptias? **Ru.** **Panoz.** in c. vxoratus. de conuer. coniug. dicit quod sic. quia paria sunt transire ad secunda vota. et incontinenter viuere. eo casu quo transitus ad secunda vota non est licitus. **Et de hoc** est notabilis glo. quam sequitur **Bart.** in autentica matri et auie. **L. qui mu. tu. off. fun. pot.** quod bene notabis. **Et per hoc** facit tex. in l. si. e. ti. ubi requiritur quod pudice viuat. **Per hoc** etiam potest inferri. quod eas penas quas patitur transiens ad secunda nuptias infra annum luctus. pati debet si incontinenter viuat. quia ratio nuptiarum prohibita infra tale tempus fortius videtur sibi locum in incontinentia. ne in plus se habeat luxuria quam castitas. **Et pro hoc** facit quod notat glo. singularis et **Barto.** in l. fideicommissum. **L. de fideicom.** ubi dicit quod si vxor relicta incontinenter viuit. perdit legatum sibi factum a marito. et auferit sibi tantum ab indigna vel ex presumpta voluntate testatoris reuocat legatum. quod maxime procedit. si incontinenter viuit tempore mariti. marito ignorante. per hoc glo. notabilis in l. sororem. **A. de bis qui. ut indi.**

¶ An autem deflorans virginem teneat eam ducere in uxorem. vel dotare: dic p notata l. c. j. de adulte. q stuprans virginem tenet eam dotare: & ducere in uxorem. & si non vult cum ea contrahere. ultra dotem corporaliter castigabit. Si autem pater puelle nollet illam dare: dabit pecuniam iuxta modum dotis. qua virgines accipere consueverunt.

¶ Quid autem si vir neget eam virginem fuisse. an mulieri seu patri hoc asserenti incumbat pbatio: Rñ. Panor. in. d. c. j. dicit fm doct. cõter q non. qz psumit virgo. ex quo habet p virgine. & imputet isti qui abusus est. nam ratione delicti. pbatio transferretur in illum.

¶ Quid autem si non seduxit illam. licet sponte illa acquiescit: Rñ. Panor. ibidẽ dicit. q adhuc habet locum qd dictum est. quia virgo semp psumit seducta et decepta. nam si non essent insidie hoim tantũ facinus nõ ppetraret. vt dicit ter. in. l. vnica. de rap. vir. vide ad hoc glo. in regula scienci. li. vj. Predicta vera in foro contentioso. In foro aut penitentiali fm. vñ. sic agendum est. si deflorauit ipsam voluntariam: non tenet. sed tñ hoc nõ videtur. si fuisse voluntariam. nisi qz ille seduxit eam. Si aut inuitam vel seductam. iniungendum est q satisfaciatur. vel componatur cum ea. als nõ est tutus in conscientia.

¶ Quid autem si quis contraxit cum virgine clam a patre. nunquid pater teneat eam dotare. Glosa notabilis. xxxij. q. ij. c. fi. dicit. q pater tenet eaz dotare. quia mulier sine cõsensu patris põr contrahere matrimonium de iure diuino: canonico. xxvij. q. ij. s. sufficiat. et q pater teneat dotare filias suas. habet in. l. qui liberos. ff. de ri. nup. & l. fi. de do. pmiss. qd etiam tenet glo. xxxvj. q. j. de raptõibus. Adde m̃vnum. q si puella elegit sibi sponsum suo generi. seu moribus indignum. tunc pater non tenet. Bar. in. l. obligamur. ff. de ac. & obli. dicit q si puella non constituta aliqua dote nupsit. q pater non tenet eam dotare. quia cessat ratio: ppter qua pater tenebat. ex quo reperit virum sine dote. Et sic sentit q maritus tenet de suo subire onera matrimonij. qd placet Panor. nam imputandum est viro contrahenti matrimonium sine dote. Tacite enĩ videt se obligare ad subeundum onera matrimonij. Sed vbi puella cõstituit certam dotem. qz aliter vir cum ea contrahere nolebat. tunc pater tenet eam dotare. Et nota bene hoc dictum. vt seruetur cautela in istis cõingijs clandestinis. vt puella constituat certam dotem viro. An aut mulier possit filios de adulterio susceptos heredes instituire. & multa alia vide. j. c. filius. & c. successio. Et an usufructuarius teneat ad es alienum & multa alia pulchra. vide. j. usufructus.

Advocatus. Quid sit aduocare. seu postulare. Dic fm Panor. super Rubrica. de postulando q postulare est desiderium suum. vel amici sui in iure: apud eum qui iurisdictioni preest exponere. vel alterius desiderio contradicere. Et ex hoc q dicit in iure. deciditur questio. nunquid cõsulens in camera dicat

aduocare. Et concludit q nõ. quia aduocatus est: qui in iure pponit. vt patet ex diffinitione p̃dicta. p̃bitus ergo aduocare: non censet. p̃bitus in camera cõsulere etiã pcuratori partis qd bene notabis. & tenet Bar. in. l. j. ff. de va. cogit.

¶ Aduocatus esse nõ potest. p̃mossi sit hereticus vel excoicatus. vl' paganus. in. q. j. c. j. extra de heret. excoicamus. el p̃mo. Itẽ non debet esse quis iudex. vel assessor in causa illa. in qua vult esse aduocatus. quia duo officia in eadem causa p̃hibentur exerceri. in. q. iij. c. j. & ij. Sunt & alie p̃sone ab aduocatoe p̃ canones p̃bibe: vt totaliter surdus ff. de postu. l. j. Item mutus: cccus. d. l. j. Item furiosus: impubes vsqz ad. xvij. annũ. Item seruus femina & vir voluntarie passus muliebria. s. cõtra naturam. d. l. j. Item damnatus capitali crimine: vel calumnia publici iudicij. Item qui opas suas locauit. vt pugnaret in arena cum bestia. d. l. j. Et glo. ibi sup. ver. locauerit. dicit hie est infamis ipso iure. & bene dicit. locauerit. hoc est causa mercedis. Secus ergo si causa virtutis ostendende hoc faceret sine mercede: vt ibi in. ter. Et rõ põr esse. quia si sibi non pepcit. p̃sumit q alijs nõ parceret. nam si se vendidit. multo fortius alium venderet.

¶ Quid aut de his qui locant opas suas. vt ascendant in arborem multum altam ad colligendum fructus. an sint infames. vt in p̃dicto casu. Rñ. Bar. in. d. l. j. q nõ. quia sit gratia vtilitatis publice. Et eodem modo. de eo. qui salit sup turre cau. sa capiendi aues ad publicam vtilitatem. nõ dicit infamis. Illi aut qui faciunt istos ludos periculosos p plateam. et alia loca dicunt infames. p. d. l. j. Vide etiaz glo. singularem in. l. ij. ff. de his qui in fa. no. que dicit q ioculatores omnes sũt infames ipso iure. qui faciunt spectaculum sui. licet nõ semper faciant cum obumbratoe cortinarum. qz mercedis causa. Indubium. sui faciunt. de hac materia vide s. Adulatio.

¶ Vtrum aduocatus debeat scire lras. Glo. in. d. l. j. dicit. q non. Bar. ibi dicit q doct. sunt contra illam glo. Et bene. cum aduocati debeant examinari a doctoribus vt. l. nemini. de aduo. di. ind. Ideo oportet q sint l̃rati. Non obstat. qd dicit glo. sa de iudice. qz ille p̃t habere peritiam p suos assessores. qd non cadit in aduocato.

¶ Vtrum p̃bitus aduocare a iudice vnus ciuitatis. possit esse aduocatus in alia ciuitate: Glosa in. l. j. c. eo. respondet nobiliter. q aut fuit p̃bitus ex causa. que in famiam non irrogat. & ista p̃bitio se non extendit vltra locum iurisdictionis iudicis p̃hibentis. Si vò sit ex causa que infamiam irrogat. tunc videt p̃bitus in omni loco: vt. l. ex ea. ff. de postu. Nota etiam Bar. in. l. paulus. ff. de legatio. vbi dicit q p̃bitus aduocare. si mittat vnã cedula iudici. vel ei loquat. non p̃pter hoc videt aduocare.

¶ An autem liceat aduocato pacisci de quota litis Bart. in. l. si qui. c. eo. per illam. l. dicit q non. sed nec etiam de re certa. licet Gnil. videat tenere contrarium. quo ad hoc vltimum. Et fm eum nõ habet locum pena. d. l. si qui. Contrarium tamen cõ-

munitur tenet p doc. vt dicit Bar. ibi. Spe. tñ dicit. q. bodie pōt pacisci de quanta: nō de quota pre litis. 7 in initio litis potest de salario, cōuenire. A. de iudi. pperandum. Si igit aduocatus vel medicus in initio litis vel morbi. de toto salario conueniunt. totius litis vel morbi alia conuētio facta postmodum nō tenet. Secus si non conueniunt de toto. Et si litigator. pmissit dare centum. si vinceret. si vō non obtineret. l. tunc pacta seruent.

Sed pone q. litigator ipse transegerit cum aduersario. nunquid aduocatus habebit integrū salarium? Et videt q. sic. q. p eum non stat quo minus vincat. ff. loca. qui opas. Si aut non stat p eū videt impleri conditio. ff. de reg. iur. l. in iure civili. Et obtinuisse videt qñ non stat p eum. Sed cōtra videt. nam constat q. pmissum est sibi integrū salarium. sub illa conditōne si obtineret: sed nō obtinuit. ergo nihil habebit. Spe. in ti. de salarijs dicit. q. Host. 7 multi alij dicunt. q. totum habebit ipse vel eius heres. eo mortuo. C. de ad. di. iudic. post duos. Alij dicunt hoc verum. de iure. de equitate tñ habebit p rata. Si tñ aduocatus coopatus est ad dictam ppositionem. non pder quicq. Sed Spe. concondādo opiniones distinguit. q. aut diētulus transigit in fraudem eius. 7 tunc totum salarium habebit. quasi p eum non steterit. Aut bona fide. vt q. lis erat dubia. Et tñc p rata seruicij sua facundia considerat: nisi aliud actū sit inter eos.

Quid si aduocatus aliquo casu impeditus. non pōt aduocare. non tñ stat p eum? Rñ. Spe. nō videtur q. sibi sit imputandū. quo minus habeat suum salarium. Idem tenet glo. in. d. l. post duos. et de hoc videt casus in. l. j. §. diuus. ff. de var. cogni. vbi habet. q. licet aduocatus nō possit adimplere aduocationē p casum fortuitum. in eius psonā cōtingentem. tñ totum salariū habere debet. Bart. tñ ibi notabiliter distinguit. q. quidā qñq. eligunt ad officia habēna laborem principaliter. vt stipendiarij. 7 isti nō debent habere stipendiū. nisi p rata tps quo seruerunt. vt. l. pe. de erog. muli. an. li. xij. Quq. eligunt ad officium. qd respicit labore et pbitare scie vel intellectus. vt officij aduocatiōs. legatōis assessorie 7 doctoratus. 7 si quidē erat vna pstatio faciēda: debent habere totū salarium: vt d. §. diuus. Si vō erat faciēda pstatio annua. tñc p illo anno quo incepit habebit tantū. vt. d. l. post duos. Ratio: q. istud non est iure bñficiū. sed est partim remuneratio bñficij. partim ppter laborem: vt. l. j. C. de anno. ciui. lib. xj. Quq. assumunt ad aliqd officium. qd respicit vtrunq: vt qñ quis ptest alicui legioni militum. q. ppter laborem 7 animi discretionem pponit ad illud. Et tñc: aut illud qd datur in pmiū prudentie 7 remunerationis laboris non pōt separari. Et tunc totū debet fm distinctionem pcedentem: vt dictum est in doctore 7 aduocato 7 sibi. Si vō potest separari. Exemplū conestabilis vnius banderie habet salarium duplicatum. vnum simplicum. quia stipendiarius habet aliud. ppter prudentiam. quia conestabilis. Isto casu. quod dat vt stipendiario. pure dabit pro rata. Illud vō quod debet tanq. conestabili ppter pri-

dentiam. dabit p toto tpe fm distinctionem pcedentem. C. de erog. mul. an. l. bis scholaribus. li. xij. Quandoq. eligunt ad aliquod officium habēs dignitatem principaliter. vt ad ista officia magna. vt q. sit pfectus. vel domesticus principis. vel preses. 7 tunc debet totum salarium. Et p toto futuro tpe. nulla habita distinctione vtrum sit salariū annuū. vt. l. si quis in sacris. C. de ppo. sacri. scrip. li. xij. hec Bart. Quo tñ ad aduocatum. vide singularem limitationem. in. l. diem functo. ff. de off. asse. quam facit Bar. dicens. q. aduocato non debetur salarium. nisi p rata tps. loquendo de salario pmissio a pre. nō a publico. de quo in. d. l. post duos. Et sic concludit q. salarium. p rata temporis debet. vbi labor debet. cum labor recipiat diuisionem.

Quid si aduocatus causam deserat vt desperatā an habebit totum salarium? Rñ. Spe. q. aut deserit ex cā quam prius potuit puidere. 7 tunc sibi imputat. q. imperite vidit. Aut ex causa noua 7 repentina. q. clientulus aliquid contra se confessus est. Et tñc nihilominus salariū habebit. vt. ff. de vac. mu. l. fi.

Quid si aduocatus habet iustam causam. nunquid licite potest vt caullatōnibus? Rñ. glo. in c. cupientes in ver. malignānium. de elec. li. vj. conuenit dici. q. qui habet ius in principali. caullatōnes 7 malicias aduersarij potest p alias repellere. 7 sic pōt intelligi. c. nullus. iij. q. iij. Et de hoc. xxij. q. ij. dñs noster. 7 ibi glo. idem tenet dicens q. p iusticias 7 p dolum possumus licite vincere hostes. vt. xxij. q. ij. c. vtilem. dum tñ fides nō rumpamus hosti. Idem dicas de aduocatis. q. si habent iustā causam licite possunt decipi aduersarios suos. hec glo. hoc tñ intellige. dummodo non opponat falsas allegationes. ad hoc facit quod dicit Nicol. de lyra. Matb. xxj. q. xps volens euadere caullatōes principum 7 sacerdotum. quasi retundens clauuz clauo. pposuit eis aliaz questionē. scz de baptismo Johannis. et dicit Nico. q. xps voluit ostendere facto q. licet vt cautelis contra cautelas malorum insidiantū bonis.

Aduocatus qui scienter defendit causam iniustam grauitur peccat. tenet etiam ad restitutionem illius damni. quod contra iusticiam p eius auxiliū altera pars incurrit. Si autē ignoranter iniustam causam defendit. excusat fm modum quo ignorantia excusare potest. Si vō in principio credidit causam iustam esse. 7 in pcessu appareat non iusta. nō debet eam pderere. vt. scz alteram partem iuuet. vel secreta sine cause alteri parti reuelet. debet autē causam deserere. vel enim cuius causam agit ad cedendum inducere. sine ad componendum. sine aduersarij damno. hec Tho. scda sede. q. lxxj. Item fm Ray. tenet omnium. que illi contra quos aduocabat. ppter ipsius patrocinium iniuste amiserūt scz dānificati sunt. vnde si p caullationez suam abstrulit aduersario bonam causam. vel etiā si ipsum grauit. petendo dilationem supfluum. vel allegando falsum. vt faciendo caullosam positionem. vel instruendo falsum testem. aut instruendo clientulū

Aduocatus causa iustam defendi nō dicitur
conuenit

Aduocatus

de negando veritate et sibi; teneat aduersario ad interesse. Item teneat illis quibus prestat auxilium si propter suam infidelitatem vel negligentiam vel impudentiam amiserunt. et hoc quoniam iactabat se scientem. et non erat: ut dicit. *vs.* Secus ergo ubi non iactabat se scientem. et erat cognitus a clientulo de eius scientia vel ignorantia. nam in hoc casu credo quod non teneat nisi de dolo et lata culpa. Et per hoc facit singularis theoricus. *Innocentius in c. sicut dignum. de homi.* ubi singulariter dicit. quod in foro anime non puniunt quis ad satisfactionem damni: nisi damnum intulit propter propositum sed puniunt negligentiam. quasi velit quod in foro anime habeat respectus ad voluntatem delinquentis. et hec est notabilis theoricus. putat recitat *Panor. in c. statuimus de custo. eu.* Idem tenet *Panor. in c. q. pletrig. de immu. ec.* et in multis alijs locis tenet dictum *Inno.* dicens. quod in foro anime non teneat quis ad emendam damni. nisi fuerit in dolo: vel lata culpa dumtaxat. Idem tenet *Dir. lib. j. ubi querit. quid si culpa sua: vel negligentia dedit damnum ut si bene non cohibuit ignem. ne ad domos aliorum vagaretur tunc tenetur. l. aquilia. ff. ad. l. aqu. p. totum.* Sed in foro penitentie non teneat ad emendam damni. sed penitentia est imponenda de negligentia: non pena de damno. *ar. xv. q. j. inebriauerunt. lex autem civilis que intendit circa conseruationes patrimoniorum constituit quod etiam ad restitutionem damni teneat.* Sed si aliquo modo intenderet pro ignem damnum dare alij: tunc teneat in foro penitentiali. Et idem esset etiam si non intederet. sed lata culpa esset ut si ignem proijceret in domum plenam stipulam. Idem tenet *Inno.* et *Hosli. in d. c. sicut dignum.* Idem tenet. *d. An. de bu. licet Panor. in c. si egressus. et c. si. de iniur. teneat quod etiam in foro conscie teneat de leui et leuissima culpa. nisi prima opinio videtur communior: quam ipse Panor. in pluribus locis approbat.* Et hec theoricus facit ad multa: ut puta ad artifices: aurifices: locatores operum et huiusmodi. ut non teneantur nisi de dolo et lata culpa in foro conscie.

¶ An aduocatus teneat gratis prestare patrocinium suum: Dic quod teneat prestare patrocinium eodem modo quo quis teneat dare elemosinam pauperibus. de qua vide. *f. c. Elemosyna primo.*

¶ An autem aduocatus possit aduocare pro utraque parte bona fide: videtur quod sic. pro quo facit quod notat *xy. di. disciplina. in tex. et in glo. sed Arch.* istud intelligit quoniam ex aduocatione non fit parti preiudicium. sed ego non video quomodo utraque partium contrarie se habentium possit seruire pure. et ideo peccat.

¶ Nunquid autem clerici in sacris possint aduocare *Rn.* *Panor.* extra de posthu. p. totum. elicit quasdam conclusiones. quarum prima est hec. quod clerici in sacris non sacerdotes vel in minoribus sufficienter beneficiati. in seculari foro pro negocijs secularibus postulare non debent: nisi pro se. vel sua ecclesia: vel miserabilibus personis. vel pro personis sibi coniunctis. hec conclusio probatur *p. c. j. et si. eo. ti.* Hec vera sunt *Panor. in d. c. j. si constitutus in sacris habet beneficia ex quibus potest sustentari.* Si vero non habet licet *glo. in d. c. j. dicat quod non potest aduocare: tamen melius*

videtur *fm Hosli.* quod si de facto egeret quod sibi licet. ex tali aduocatione victum querere.

¶ Secunda conclusio. quod constitutus in sacris non sacerdos potest esse aduocatus in iudicio ecclesiastico in negocijs secularibus. patet hec conclusio. *p. d. c. j. a contrario sensu. et tenent doc. coter.*

¶ Tercia conclusio. quod constitutus in sacris ut supra potest esse aduocatus in iudicio seculari pro negocijs ecclesiasticis. patet *p. d. c. j. a contrario sensu: ubi in negocijs secularibus. Secus ergo in ecclesiasticis fm Innocentio.* Et de ecclesiasticis negocijs: aut ratione persone. ut quod persona ecclesiastica sequendo forum rei litigat coram seculari. Item de ecclesiasticis ratione delicti: ut sacrilegium et homicidium. Item de ecclesiasticis ratione rei: ut quod res est ecclesie.

¶ Quarta conclusio. sacerdos non potest esse aduocatus nisi pro se ipso. aut ecclesia sua. aut si necessitas imminet pro coniunctis: aut miserabilibus personis. Et dicitur imminere necessitas. si coniunctus propter impotentiam non potest habere aduocatum. vel forte non ita bonum. hec probatur *in d. c. si.* Et ex hoc colligitur vnum notabile quod appellatione coniunctorum non venit ecclesia cum ecclesia. et coniuncti. ponantur ut diuersa.

¶ Quinta conclusio. clericus qui contra ecclesiam a qua beneficium obtinet per extraneis aduocatus. vel procurator esse presumitur. tanquam ingratus potestarie si clericus sit eiusdem ecclesie. beneficium homini spoliari. hec conclusio probatur *p. d. c. si.* Et ex hac conclusione colligitur quod exercens officium aduocatus. vel procuratoris contra aliquem a quo habuit beneficium. incurrit vicium ingratitudinis. unde posset donatio renocari. *ff. de inoffi. test. l. papinianus. §. meminisse.* Et ex hoc potest dici quod vasallus non potest aduocare contra dominum. aliter tanquam ingratus posset feudo priuari. Et predicta faciunt ad. quod nunquid aduocatus possit patrocinari contra rem publicam. a qua recipit salarium *Barto. in l. ij. c. de aduo. di. iud. dicit quod non.* Sed *Panor.* putat contrarium. et *Spec. in ti. de aduo. tenet idem.* Dicit enim istum tex. intelligendum in beneficio gratuito. Secus si quis habuisset beneficium a caritate. vel ab ecclesia pro seruicij impensis. quod illud beneficium non esset gratuitum. pro hoc. *l. acquilius. Regulus. ff. de donat. ubi dicit quod illud quod donat magis ratione discipline. non est mera donatio.* Et sic non indiget insinuatione. sed est quedam remuneratio. unde non est pro beneficio: salarium quod recipit doctor pro lectura. nam recipit pro labore mercede. et sic non teneat reipublice ultra laborem promissum.

¶ Sexta conclusio. Episcopus non debet esse aduocatus in foro seculari etiam in causa propria. quia non est decens. ut episcopus exhibeat reuerentiam iudici. quam exhibere debent aduocati. Nam aduocatus debet proponere stando. et non sedendo. *l. quisquis. c. de posthu.* Si si episcopus habeat causam coram iudice ecclesiastico est in optione sua utrum pro se vel pro alium velit causam promouere.

¶ Septima conclusio. Canonici regulares seu monachi postulare non possunt: nisi pro utilitate monasterij et precepto abbatis. hec conclusio probatur *in c. ex*

parte. eo. tit. Et Panor. dicit idem intelligendū de omnibus religiosis: qui largo mō pōt dici monachi. Et sic monachus pōt esse aduocatus. ac etiam qui cumq; alius religiosus. s. cum exposcit utilitas monasterij. et abbate impante. Et istis duob; concurrentib; pōt esse aduocatus nedum in foro ecclesiastico sed etiā seculari sūm Panor.

Sed quero qualiter capiā hic utilitas monasterij. certe si cā est monasterij. hoc est indubitatum. Sed dubitat. nunquid ppter lucrū applicandū monasterio possit mōachus esse aduocatus abbate impante? Et fuit disputata olim hec questio. Et ponebat in terminis. in aduocato monacho mōasterij. multo ere alieno grauati. vtrū possit postulare in vtroq; foro. vt de lucris eius monasterij releuaret ab onere debitorū. Jo. an. in regula. in argumentū. in mercu. concludit nō esse licitū. Dicit tñ q; abbas lap. seruauit contrariū. Et facit p hoc notabile dictū Inno. in. c. cum. p. et. A. de re iud. vbi dicit q; monachus pōt esse pcurator: vel aduocatus p amico monasterij impante abbate. q; in cōsequentiā tractat de utilitate monasterij. q; p amicos monasterij pmouet utilitas ipsius. Panor. tñ dicit q; p amū videt honestius et securius. licet adherere opinioni Inno.

Alienatio rei ecclesie

A immobilis nō valet nisi in certis casib; et debita forma seruata. Et sūm Panor. in. c. nulli. de re. ec. nō ali. quatuor sunt casus principales ad quos oēs alij sunt reducibiles. in quibus res ecclesie licite alienant. Primus est necessitas. vt si debita urgeant ecclesiā. et non potest satisfieri de fructib; Sedō est cā utilitatis. nam potest alienare rem vt habeat aliā meliorem. vt in autentica hoc ius. l. de sa. san. ec. et ibi pbant istī duo casus Tertius est cā pietatis p redimēdis captiuis. xij. q. ij. aurū. et c. sine exceptōe. Quartus est cā in cōmoditatis. vt q; res alienāda est magis damnosa. q; vtilis. facit. xij. q. ij. terras.

Que autē solennitas sit seruāda in alienatiōe rei ecclesiastice? Glo. in. d. c. nulli. dicit seruandaz fore solennitatē. d. autentice. hoc ius. Hof. dicit q; difficile est seruare illam solennitatē sed sufficit seruare solennitatē sūm cōsuetudinē loci introductam. Et sūm aliq; satis est seruare cōsuetudinē illius ecclesie de cuius rei alienatione agit. hoc tñ non placet Hof. nā dicit esse cōtra. c. j. de re. ec. non alie. li. vj. Jo. an. dicit se credere q; cōsuetudo nō possit adimere solennitatē dicti capli. sine sed bñ pōt adimere solennitatē introductā p dictā autenticā. hoc ius Item dicit q; cōsuetudo pōt augere solennitatē introductā p. d. c. sine. Et cum hac opinione Jo. an. transeunt cōiter doc. vt recitat Panor. in. d. c. nulli. qui infert q; consuetudo nō valet contra solennitatem. d. c. sine. Et q; loquitur indistincte pōt inferri q; subscriptio eorum qui sunt de collegio nō potest tolli p dissuetudinē. q; ponit in. d. c. sine. Item q; ad solennitatem. d. autentice. hoc ius. dicit. q; non est necessaria consuetudo ad illam tollendaz. quia ius civile nō potuit introducere solennitatem in ali-

enatione rei ecclesiastice. quia psum est p ius canonicum. ita vult Inno. et Jo. an. Et ideo concludit Panor. q; si consuetudo cōtraria. c. sine. sit grauiosa ecclesie nō tenet: vt in. c. j. de consue. Sufficit ergo solennitatē. d. c. sine. obseruare. idē tenet glo. in. d. c. j. eo. ti. li. vj. Non obstante q; dicta autentica. sit incorporata in canonib; q; fuit posita vt sciret affectus principū ad ecclesiā. Debet ergo sūm Panor. pcedere tractatus. Item debet interuenire auctoritas superioris. cōsensus capli. et subscriptio clericorum. Quo vō ad subscriptionem Inno. in. c. j. de his que fi. a prel. facit vnam regulam. singularē q; nunq; requirit subscriptio nisi in casibus in iure expressis. Que autē sit differentia inter decretum auctoritatem et consensum: seu collaudationem? Glo. in. d. c. j. eo. ti. in. vj. dicit q; decretum est iura qua iudex cōtractū futurum. iustum fore decernit auctoritatem suam interponēdo. vel aliquem in possessionem mittēdo. vel mittēdum declarādo. ff. de dam. infec. li. finita. Auctoritas autē est auctoritabilis cōsensus: qui cōpetit sibi ex publico officio: vel legitima administratiōe. sicut tutores et curatores. Consensus autē siue collaudatio est multorū voluntas ad quos res p̄tinet simul iuncta. Et dicit quidam q; in alienatiōe rei ecclesiastice nō requirit decretum. sed cause cognitio. auctoritas ep̄alis. et consensus cleri. Nec glo.

Querit etiā glo. nunquid valeat cōsensus canonicorum nō habiti in coi. Lau. dicit q; non. Idem tenet Hof. Idē Inno. et Compo. Hof. tñ tenet cōtrariū. nā lz inueniā in electōe q; requirat cōsensus de elect. in genesi. Scus in alienatione. Sed glo. dicit. q; vbi nō p̄cessit tractatus: vera est prima opinio: vt in. c. j. de re. ec. nō ali. li. vj. Sed si p̄cessit et deliberauerūt alienare. lz singulariter consentiāt: valet cōsensus. et habet locū scda opinio.

An autē solennitas requisita in alienatiōe rei ecclesiastice possit tolli? Rñ. Panor. in. d. c. nulli. dicit q; nisi alienatio fiat seruata illa forma. et in casu a iure concesso: est nulla. De defectu forme est clarum. nam illa semp inducit nullitatem actus. q; forma dat esse rei. hoc pbat in. c. tua. de his que fi. a prel. et in. d. c. sine. De defectu casus liciti pbat in. d. c. nulli. nam phibetur alienatio rei ecclesiastice a iure. ergo alienatio est nulla. si non fit in casu concesso. l. non dubium. l. de legi. et in regula ea que. de reg. iur. lib. vj. licet aliud tenuerit glosa. xij. q. ij. in summa. et c. sine. Ibi enim voluit tenere alienationem: seruata forma. licet nō fiat in casu licito. Sed primum dictum verius sūm Panor. Vide tamen ad p̄dicta que notat. d. An. de bu. in. e. quia plerūq; de immu. ec. vbi dicit q; si alienatio facta fuit in casu licito. licet defuerit solennitas iuris. si ibi nulla fraus fuit commissa. et interuenit consensus illo rum qui habebāt cōsentire. in foro aie ē turtus iste qui habet sine debita solennitate. q; q̄tuz ad metas iuris nālī ibi est verus titulus. q; ius deficiāt solennitates positue. Ideo in foro aie tenet cū bona cōscia ex q; nō subest deceptio et affuit legitima cā aliemandi. Et dicit sufficere q; ad forū conscie vt p̄ctus teneat sūm limites iuris naturalis seu gentiū. nam

Alienatio

de iure naturali seu gentium sufficit solus consensus. Et hec opinio placet **Panoz.** in. d. c. q. pleriq; et in. c. requiritur. de in. inte. rest. Et p. hoc adducit singulare dictum **Inno.** in. c. q. p. ter. de elect. q. si electio tenet de iure naturali. l. rone consensus eligentium. l. sit nulla. p. ter solennitates iuris positivi non seruat. non tñ tenet electus in foro conscie renunciare. Jus em̄ posituum adinuenit istas solennitates. p. ter scādala. et deceptōes euitandas. vñ et q̄ oīa ista cessant. et internunt verus cōsensus. satis est tutus q̄ ad deum. Et nota hoc dictū. q. valet in omni actu. in q̄ est p̄missa solēnitas iuris positivi. Et nota hanc teorica. q. facit ad multa.

An aut̄ in alienatione rei ecclesiastice requirant tres tractatus? **Rñ.** **Panoz.** in. c. tua. de his q̄ fi. a. pre. de mente doc. dicit q. sufficit vnicus solennis. et diligēs. Et vide glo. ibi. p. significato huius verbi. tractatus. vbi dicit. q. non requirit deliberatus consensus. sed quandā discussionem et indagines circa rem disponendam in futurum. vnde text. in. d. c. tua. ponit tractatum et consensum vt diuersa. Nam primo fit discussio. vtrum magis expediat alienare vnā rem q̄ alterā. vel vtrū possit subnēri ecclesie sine alienatiōe. et post tractatū puenit ad ipsam alienationē in q̄ p̄stat cōsensus. Ad nota. p. statutis punientib; faciētes tractatū sup aliqua re dicunt em̄ tractasse. l. delictū non p̄fecerint.

An aut̄ phibitus alienare. possit locare ad magnum t̄pus? **Panoz.** in. d. c. nulli. dicit q. nō. vt est text. cum glo. in. de. j. de re. ec. nō ali. et glo. ibi in ver. ad t̄ps modicū. dicit q. hoc determinat tam verbū locationes. q. verbum venditiones: vt sit sensus. q. locatio ad modicum t̄ps. et venditio fructuum ad modicum t̄ps nō includit sub phibitiōe. Sed querit glo. quid dicat modicū t̄ps? Dicit q. glo. ff. de suph. l. j. s. quod autē ait. dicit id relinquendū iudicis arbitrio. tñ in sine glo. videt dicere. q. modicum t̄ps dicat infra decennium. l. de p̄scrip. lon. tem. l. fi. Nota tñ. q. licet in materia odiosa alienatio capiat stricte. sic solum venit contractus p quem transfert dñum. Sed in materia larga et fauorabili. vt hic capiat largissime. Et sic alienationis verbū. cōtinet cōductionē. donationē. venditionē pmutationem: et emphiteoticum ppetuum cōtractum: vt in. d. c. nulli. et ibi **Panoz.** Et fin glo. ibi. solus p̄latus alienat bona mobilia que comode seruari non possunt: vt sunt vestes trite que quotidie magis veterascunt. Item fructus et similia. Ea vō que comode seruari p̄nt. nō alienat sine solēnitate nā res immobilis: mobilis p̄iosa. equipant q̄ ad difficultatē alienatōis: vt. l. lex que. l. de admi. tu.

Utrum aut̄ pecunia sit de his que seruando seruari possunt? **Rñ.** **Panoz.** in. d. c. nulli. q. non. q. retenta nihil operat.

Quid est illud. quod seruando seruari p̄t? **Rñ.** **Ang.** in autentico. de nup. s. 7. quia parum. dicit q. est omne illud quod nō consumit̄ triennio. et ad hoc est glo. in. l. vnica. l. si aduer. vñ cap. Hoc tñ limita q̄ tale qd̄ seruat̄ p̄t fructū. pducere sic seruatum. al̄s non. Et sic q̄ consumunt̄. nō sunt de illis q̄ seruando seruari p̄t. Fallit in pecunia: vt di-

ctum est. q. est casus sp̄alis.

Sed dubium est de actione: nunquid in alienatione seu iurū cessione debeat seruari solennitas. Et est querere. nunquid cōputet̄ inter mobilia vel immobilia? **Rñ.** **Panoz.** in. d. c. nulli. dicit q. p̄t̄ concludi. q. fm̄ p̄rium significatū vocabuli actio seu noīa debitorum. nō sunt mobilia nec immobilia. sed faciunt terciā sp̄m de p. se. nam mobilium et immobilium appellatio cadit in his q̄ certo loco cōcludunt̄. nam immobile d̄: q. nō p̄t a loco moueri. mobile vō qd̄ fm̄ naturam suam aptum est moueri: vt. l. mouentū. ff. de ver. sig. Actiones ergo cum sint quid incorpale. non concludunt̄ certo loco. et iō non p̄t̄ dici mobilia. nec immobilia. Et ideo iurisconsultus ponit actiones et noīa debitorum vt terciā sp̄m: vt in. l. a. diuo pio. s. in venditione. ff. de re iudica. Et ideo in testamentis appellatōe bonorum mobilium: vel immobilium nō veniunt noīa debitorum. q. debemus cape verba p̄re. l. qui heredi. ff. de condi. et de. vnde cōsuluit **Oldra.** q. si p̄iceps relinquit bona sua mobilia distribuenda in pios vsus. nunq; veniunt pene ad huc nō exacte. tñ aliqñ necesse est vt actōes trabatur ad bona mobilia: vel immobilia: vt puta. quia dispositio volens cōphendere totū patrimoniū vnus hoīs. fecit mentionē dumtaxat de mobilibus et immobilibus. Hoc em̄ casu ista terciā sp̄s affirmat naturā alterius extremorū. et est seruanda tūc opinio. glo. in autentico. eo. ti. s. j. q̄ dicit. q. si actōnes dant̄ ad res mobiles. cōputant̄ inter mobilia. si ad res immobiles computant̄ inter immobilia. Idēz dic̄ in seruitutibus et alijs iuribus incorpaliibus. si cut̄ in actōibus: vide etiā de. exiui. de ver. sig. q̄ vult q. annui redditus inter immobilia cōputent̄.

An aut̄ p̄latus qui iurauit nō alienare. possit in aliquo casu alienare nō obstante iuramento? **Rñ.** **Panoz.** in. c. vt sup. de re. ec. dicit. q. aut res est modica. vel modice vtilitatis. et tunc non includit̄ sub iuramento de nō alienando. q. nō est verisimile. q. superior voluerit istum illaqueare in istis modicis cum ista modica sint exempta ab omni solennitate iuris. vt in. c. terrulas. xij. q. ij. Iuramentum ergo simpliciter p̄stitutum debet intelligi fm̄ materiaz subiectam. et fm̄ iuris dispositionē. Item iuramentum est stricti iuris. ideo debz restringi. ar. c. pe. de iure iur. Et hoc notabis semp. Et idēz sensit **Fede.** nam hodie p̄lati cōiter iurant nō alienare incōsul- to papa. et sic d̄z intelligi text. in. d. c. vt sup. vt nō obstante iuramento: possit iste hanc alienationē facere. Et sic p̄cedit expositio **Dof.** qui exponit text. in. d. c. vt sup. in ver. cōcedimus. i. concessum esse oñdimus. **Sile.** h̄. xij. di. c. neri. Aut res est non modica. Et tunc distingue fm̄ formam iurandi. Aut em̄ iurauit nō alienare simpliciter. Aut nō alienare incōsul- to papa. Aut non alienare sine licentia superioris. Si iurauit simpliciter. tunc puto q. in casu vtilitatis ecclesie poterit alienare. Nam video q. in casu necessitatis ecclesie. hoc iuramentū non astringit. vt in. c. fi. de ec. edi. ergo nec in casu vtilitatis. q. necessitas et vtilitas equiparant̄ in iure. vt notat̄. xij. q. ij. in. summa. Refert̄ ergo illud iura-

Decernit̄ dicit̄ modicū t̄ps

mentum ad alienationem illicitam. vt sic metu iuramenti p̄latus abſtineat facilius ab alienatione illicita. Si v̄o fuit iuramentum fm̄ sc̄dam formam tunc non poterit alienare. nam tunc non potest fieri alienatio etiam licita inconsulto papa. Hoc enī important illa verba. Item necesse est. vt verba illa intelligant̄ de alienatione. al̄s licita. nam inconsulto papa nō faceret illicitam. Et ita volunt cōiter doc. Si v̄o fuit iuratum iuxta terciā formā. idēz dicendum: vt p̄xime dictum est. Et hec bñ nota. q̄ nō declarat p̄ alios. Hoc p̄anoz. in. d. c. vt sup. Et idem tenet in. d. c. fi. vbi facit singularē teoricā ex illo tex. q̄ iuramentū simpliciter p̄stituz de rebz ecclesie nō alienandis. restringit ad alienationē illicitam. nō aut̄ ad necessariā. Idem putat de alienatione. q̄ fit ob vtilitatez ecclesie. Quo v̄o ad sc̄dam formā. vel terciā supra positā. p̄anoz. in. d. c. fi. dicit q̄ arbitrat̄ vera esse. cessante summa necessitate Si aut̄ immineret summa necessitas. et tantā celebritatē requireret. q̄ superiorē consiliū nō patiat̄ tunc putat alienationē posse fieri consensu pape. vel alterius superioris. cui fuit iuramentū tale p̄stituz minime requisito. ar. optimū in. l. tutor qui reptonū. ff. de admi. tu. vbi in cā necessitatis p̄t tutor inuē rario non confecto administrare bona pupilli. qd̄ al̄s cessante necessitate: nō p̄t. Ad hoc facit qd̄ notat Jo. de san. in de. j. de re. ec. vbi dicit. In casu illius de. posse fieri alienationē impune. illa solemnitate nō seruata. si necessitas nō capit tantā dilationē Et hoc etiā tenet p̄au. in disputatione. condēnatus rē. Et hec nota. q̄ faciūt ad multa maxime. p̄ exemptis habentibus superiorē in remotissimis locis. Jo. an. in. d. c. fi. dicit q̄ quidā consulerūt hoc iuramentū debere extendi solū ad illicitam alienationē. Sed idem Jo. an. dicit. q̄ isti sic consules non potuerūt postea eorum consiliū defendere et contra eos inducit tex. in. c. aduersus. de immu. eccl. in ver. p̄pter imprudentiā. vbi etiā necessaria. vel vtilis contributio non fit inconsulto papa. ne quid in diserte agat. hoc dicitur Jo. an. intellige regulariter. ne videat̄ contrarium p̄anoz. in p̄dicto casu. l. summe necessitatis. An aut̄ legatus de latere possit dare licentiā alienandi contra hoc iuramentū? Rñ. Spe. in ti. de dispen. dicit q̄ non. Idēz p̄anoz. in. d. c. fi.

¶ Querit̄ de notabili. q̄ vtruz solus p̄latus possit repudiare legatū factum ecclesie. maxime de re immobili: Et videt̄ q̄ nō. q̄ incontinēt̄ etiā ecclesie ignorati fuit acquisitū dñum rei legatē. l. cum p̄. §. surdo. ff. de le. ij. ergo p̄latus non p̄t repudiare q̄ alienaret rem acquisitā ecclesie. et de hoc videtur casus notabilis in silū in. l. magis. §. fundum. ff. de re. eorum. vbi dicit̄ tex. q̄ pupillus non p̄t repudiare fundū sibi legatū. cum non possit alienare rem suā. Videt̄ ergo q̄ ex repudiatiōe sequat̄ alienatio Sed hoc nō obstante f̄ede. consilio. ix. tenet p̄trarium. Douet̄ principalr. q̄ dñum nō est acquisitum ecclesie ante acceptationē legati. vñ repudians do potius nō acquirit q̄ alienet. sed in nō acquirēdo. nō requirit̄ solennitas. p̄ hoc facit. c. cū applica. de bis q̄ si. a p̄e. vbi solennitas requirit̄ cū alienat̄

res que possidet̄ ab ecclesia. Et nō est par rō. lucra nō cape. et quesita p̄dere. l. si sponsus. §. si maritus ff. de do. inter vi. et vx. Et ad. §. fundū. qui multuz vrget dici p̄t. q̄ loquit̄ in pupillo qui non habet administrationē rerū suarū. Secus in p̄lato. Vñ quēadmodū tutor tenet si potuit acquirere pupillo. et nō acquirit. l. quicquid. l. arbi. tu. Ita et p̄latus. vt est tex. cum glo. xij. q. iij. c. ij. Et p̄ hoc glo. xvj. q. vj. §. si. q̄ dicit q̄ in acquirēdis. p̄latus p̄t facere cōditionē ecclesie deteriorē. Idem dicit Inno. in. c. ij. de dona. Tñ si p̄latus. sine cā repudiavit. p̄t cōpelli vt satisfaciāt ecclesie de suo. p̄anoz. tñ in c. tua. de bis q̄ si. a p̄l. dicit q̄ casus iste est dubius. Sed vide distinctionē circa p̄dicta q̄ enacuat totā materiā istam: quā ponit Bart. in. l. iubemus. l. de sa. san. ec. vbi dicit post glo. q̄ aut queris vtrum p̄latus possit p̄iudicare ecclesie cōtrahēdo. aut aliud faciēdo. p̄mo casu non p̄t p̄iudicare. nisi licite cōtrahat. vt. d. l. iubemus. et autētica. hoc ius. e. ti. sc̄do casu. aut loquimur in querēdis et p̄t p̄iudicare. Aut in iam quesitis. Et tunc. Aut negligēdo et p̄t ecclesie p̄iudicare. puta faciēdo cōtra se p̄scribere vt in autētica. quas actōes. eo. ti. Aut aliud faciēdo. et tunc. Aut facit cum cōsensu capli. et p̄t ei p̄iudicare. Ita loquit̄. d. l. iubemus. Aut sine cōsensu capli. et tñ nō p̄t p̄iudicare ecclesie. vt in regulā delictū. Et ita intelligunt illud. c. doc. Hoc Bart.

Alimenta dari debēt

A filijs a pentibus. et pentes a liberis sunt alendi. l. de alen. li. a pa. l. ij. et. iij. Et hoc verū si ille qui petit ali est inops. et ille cui petit est locuplex. Itē si ex arte sua se pascere possit. non debet petere ali. nisi sit infirmus: vt. ff. de li. agno. l. si quis a liberis. Idem dic de emancipatis. d. l. si q̄s. q̄ si nepos sit ex filia pascet̄ ab auo materno. si a paterna linea ali non possit. ar. d. l. si quis. Idem dic de filio adoptiuo. Item vir alit vxorem: nutuz et p̄nuzum. ff. de do. inter vi. et vx. l. si quis p̄ vxere. Fallit hoc. si in contrarium pactio fiat. Nota tñ q̄ pater tenet alere filios non ex iure patrie potestatis. s̄ ex charitate. et de iure naturali fm̄ Bar. in. d. l. si quis.

¶ An aut̄ pater cogat̄ alere filiam iniustam? Barto. vbi s̄. dicit q̄ de iure canonico tenet̄ eam alere: etiam spuriam. vt in. c. cum haberet. extra de eo q̄ du. in ma. rē.

¶ An v̄o cogat̄ dotare filiam bastardam? Casus est in. l. vxore. §. pater naturalis. de le. iij. q̄ si tenetur eam alere. ergo et dotare. q̄ cā dotis fauorabiliōr est cā alimentorum.

¶ An aut̄ mater teneat̄ alere filium? Bart. vbi s̄. dicit. q̄ infra triennium onus alimentorū spectat ad matrē. vt. l. nec filiū. l. de pa. po. Quod ir. tellēgesi mater p̄t alere filium. Secus si esset ita paup̄ q̄ eum sustentare nō posset. Et tunc spectat ad virum. d. l. si quis. Ultra aut̄ triennii edv. catio p̄tinet ad patrem. nisi ipsa mater esset diues et p̄t p̄t per. q̄ tunc tenet̄ alere filium.

¶ An aut̄ frater teneat̄ alere fratrem? Bar. in. d. l. si quis. dicit q̄ cogit̄ alere fratrem naturalem. ergo

multo fortius legitimū: vt. **L.** de natura. li. anten-
tica. licet.

An aut frater teneat dotare sorore? Bart. in. l.
dedit. ff. de colla. bo. dicit q. sic. 7 de hoc est glo. in.
l. cum plures. ff. de admi. tu.

**An aut ille qui debet habere alimēta debeat hie
expētas in studio?** Bar. in. l. de bonis. §. non solū
de car. edict. 7 in. l. legatis. de ali. leg. dicit q. in stu-
dijs necessarijs. sine quibz hō fm cōditionē sue p-
sone viuere non p̄t. vt addicat grāmaticā et silia.
Et tunc impensa dī necessaria. Et tenetur. **Secus**
in studijs i quibz quis dī militare sine quibz quis
pōt honeste viuere fm cōditionē sue psone.

**Appellatōe alimētōriū: seu victus 7 vestitus. ab
potus. vestimēta. lectus 7 habitatio intelligunt. 7
ea sine quibz viuere nō p̄t hō. d. l. legat. de ver. sig.
victus. An autē maritus facit eius vxorē dīam 7
vifructuariā rē. Vide singulr. j. vifructus.**

Altare non debet esse

A lignēū. vel terrēū: de cōse. di. j. altaria. q.
si ad celebrandū missaz nō hī altare cōse-
cratū. saltē habeat qua tabula lapidea cōsecrata q̄
dī altare viaticū. In q̄ cōcedit ep̄s 7 eorū supior-
bus in itinere celebrare. 7 celebrari facere vbiq̄z.
de priuil. qm̄. li. vi. Idē p̄cedit p̄dicatōibz 7 mino-
ribz. vtrubiq̄z libere celebrare possunt. sic tū q. sine
p̄iudicio parochialis ecclesie. extra de priuil. in his
et p̄ verbum libere. ibi positū dat̄ intelligi. q. hoc
p̄nt etiā sine licentia dyoceanorum.

**In q̄ aut cōsistat ius parochiale: hī in quodam
priuilegio Greg. noni. qd̄ incipit. Nos attendētes
Et ibi dī. q. cōsistit circa tria. s. oblatiōes. decimas
et primicias. Nota etiā fm Def. de palu. q. altare
portatile d̄z esse tante latitudinis 7 lōgitudinis. s.
lapis in capsula q. in eū possit capi pes calicis 7 bo-
stia cōsecranda. vel q. in conficiendo cum tenet in
manibz panē vel calicē sup lapidē teneat. vt sic sup
lapidem conficiat.**

**Licitū est p̄byteris cōstruere altaria in ecclesia
nō cōsecrata. sed in cōsecrata nō. nisi de licētia ep̄i.
ar. lxviii. di. q̄uis. 7 de p̄se. di. j. nullus p̄byter. Eo-
dem mō sine cōsensu ep̄i: nō sunt altaria destruen-
da. ar. de conse. di. j. ecclesie. 7. c. placuit.**

Appellatio est duplex

A scz iudicialis. 7 extraiudicialis. Iudicia-
lis est a minore iudice ad maiorē. puoca-
tio q̄ si legitima est. p̄nunciatū suspendit ac etiā iu-
risdictionē iudicis q̄ ad illā cām 7 ipsius ad supiorē
transfert cognitionē. Extraiudicialis vō est a p̄nti
vel verisilī futuro grauamine ad supiorē. puocatō
q̄ si est. pbabilis: ip̄am cām ad supiorē transfert. vt
ea pendente. nihil in ipsius p̄iudicium attentetur.
Duo aut sunt effectus appellatōis. Operat̄ enī su-
pensiū 7 deuolutiū. Effectus suspensiuus est
triplex. Suspendit enī. p̄nunciatuz 7 iurisdictionē
iudicis q̄tum ad illaz cām. extra eo. sup. Et p̄sum-
ptionem que erat p̄ snia. Et scias q. non semp ap-
pellatio operat̄ omnes istos effectus. Exemplum
in appellatōe snie censure ecclesiastice. nam pro-

pter appellatōnem sequentem: talia snia nō suspē-
ditur. sed op̄at̄ tunc appellatō effectū deuolutiū
q. deuoluit cām ad supiorē. Et idem cum appel-
lat̄ a snia nulla. nam talis appellatō nō suspendit
p̄nunciatū: cum iuribus nō subsistat. sed op̄at̄ ef-
fectū deuolutiū dūtaxat. Et hoc respectu appel-
lari pōt a snia nulla: vt. c. dilecto. extra. eo.

**Quo aut iure sit adiuuēta: dic q. formalitas ap-
pellatōis est de iure positiuo. 7 olim reddebatur
ius manu regia. Sed ipsa substantia appellatōis
videt̄ de iure naturali. Est enī quedā defensio seu
p̄sidium innocētie. Est etiā principālī inducra ad
iniquitatē: seu imperitiam iudicis corrigendā. vel
ad supplendum qd̄ incaute in priorē iudicio fuerat
omissum. Et quibz pōt inferri. q. licz p̄ncipis for-
malitatem appellatōis tollere possit. nō tñ videt̄
q. possit tollere ipsam substantiā. s. vt iusticia non
reddat̄ aduersus iniquitatē. vel impericiā iudicis
Cum p̄ncipis nō possit tollere ea q̄ sunt iuris na-
turalis vel gentium.**

**Querit̄ de questione notabili. Ad quez debeat
appellari cum deest iudex appellatōis. hec questio
p̄mo pōt intelligi. cum deest. p̄pter defectum supe-
rioris: vt q. p̄ncipis ille non recognoscit supiores
in tp̄alibus. Et p̄to q. a tali non possit appellari:
q. est loco p̄ncipis: a q̄ nō appellat̄. Ad hoc glosa
notabilis in. c. qm̄. di. x. que dicit q. a tali p̄ncipe
nō est appellandū etiā ad papam. Si tñ iniusticia
esset notoria. posset dici tunc papā posse adiri. An
aut p̄ viam denunciatiōis euangelice possit eccle-
siasticus adiri contra laicum: rōne iniuste sentētie.
vide in. c. noui. de iudi. Sedo potest intelligi. qm̄
non deest supior: sed deficit sp̄alis iudex sup appel-
latōe puta. ciuitas elegit sibi potestātē. vel aliquis
p̄ncipis in sua ciuitate. sed non p̄uidit sibi de iu-
dice appellatōis. Dic q. appellabit̄ ad ipsum su-
piorē qui potestatem elegit. hec Panoz. super
Rubrica de appel.**

**Utrum autem excōmunicatus post legitimaz
appellatōnem sit euitandus. Rū. q. non. vt nota-
tur in. c. licz de sen. ex. li. vi. 7 in. c. pastoralis. de ap-
pel. Veruntū si excōmunicatus nominatim. vel specia-
liter infra tps a iure: vel iudice determinatum. ap-
pellatōnem non fuerit p̄secutus. vt debuit. eo cla-
p̄so poterit publice excōmunicatus denunciari. Et tñ
erit euitandus tam in iudicio q̄ extra. 7 ab actibz
legitimis remouēdus. vt. d. c. licet. Debet ergo re-
putari pro excōicato post talem denunciatiōnem
lz non sit. donec snialiter fuerit declaratum appel-
latōnē ante excōicationē fuisse interpositā.**

**Sed vtrum talis post denunciatiōnem excōica-
tionis 7 desertionem appellatōis celebrans: aut
ingerens se diuinis efficiatur irregularis. Rū. Ar-
chi. in. d. c. licet. 7 sequit̄ ibidem gemi. q. non: quia
exquo appellatō legitima fuit ante excōicationē
interposita ipsam excōicationē suspendit. Et licz
post desertionem appellatōis denunciāc̄ excom-
municatus. non tñ est excōicatus.**

**Aqua. vtrum aqua non benedicta commixta
aque benedictē tota fiat benedicta. vide. j. vinctio
extrema.**

Arbiter. Cum ab vno de pluribus arbitris vel iudicibus alijs presentibus et mandantibus scripta sententia recitatur. p inde est ac si ab omnibus esset recitata. **P**ortet autem vt qui illam recitat non vtriusque verbis singularis numeri sed pluralis dicendo. Nos tales arbitri vel iudices pronunciamus etc. nisi in arbitris super electione que debet fieri ab vno vice omnium de re iudicium ab vno. li. vi. **N**ota etiam **P**anoz. in. c. sane. de arbi. q. si tres arbitri eligant ad aliquod negotium ad hoc vt valeat sententia duorum ex tribus requirit presentia tertij. fm glo. ibi. que facit per opinionem **B**art. in. l. duo ex tribus. ff. de re iudic. vbi dicit q. si tertius fuit presentis in disputatione super meritis cause. et dixit quicquid voluit. si tamen ipse tertius monitus a duobus non vult adesse. nec allegat legitimam causam absentem. tunc possunt duo pcedere sine tertio. **E**t satis est q. duo conueniunt ipse arbitrorum. **R**u. doc. in. c. quinta uallis. de iure iurata. et ibi **P**anoz. dicunt q. sunt due. scilicet iuris et aliorum qui eligunt a partibus seu a personis priuatis. qui proprie non sunt arbitri. sed sunt quasi quidam personete. et communes amici vel quidam compromissarij. vnde ab istis arbitris non recedit. nec alius est eligendus. ex quo partes non concordant. **E**t a dicto istorum non appellatur. vt in. c. a iudicibus. ij. q. vi. **S**ed a sententia arbitrorum iure bene appellatur. **R**atio diuersitatis est. quia isti arbitri iure assumunt ex necessitate. et habent iurisdictionem. et ex sententia eorum potest agi. **A**rbitri autem compromissarij eliguntur ex nuda voluntate partium. nec habent iurisdictionem. **I**tem fm **P**anoz. vbi sunt multe differentie inter arbitrum compromissarium et arbitratorem. **P**rima est. nam arbiter est ille. qui habet iudicare de iure. fm ordinem iudiciorum. **A**rbitrator vero est. qui sumit de iure et de facto. **S**ecunda differentia. q. arbiter eligitur sit loco iudicis ita q. habet pcedere. iuris ordine seruato. **I**tem dicit pcedere in forma iudicij sicut iudex vni coram eo debet dari libellus. **I**tem coram eo fit litis contestatio. **I**tem iuratur de calumnia. **I**tem debet ferre sententiam in scriptis. **I**tem non potest pcedere diebus feriatis in honorem dei. et si pcederet non valeret processus. **Q**ue omnia secus in arbitratore. **T**ercia differentia. q. in facto proprio non potest quis esse arbiter. sed bene arbitrator. **Q**uarta differentia. q. arbiter non iurat. nec partes debet iurare de obseruatione arbitrij. si i arbitrator non repit phibitum. **E**t no. q. sicut arbiter potest recusari vt suspectus. ita et arbitrator fm **P**anoz. **Q**uinta. q. mulier potest esse arbitratrici si non arbitrix nisi esset femina. q. ex dignitate haberet iurisdictionem. vt q. regina vel comitissa. **Q**uid dicendum de monacho. an possit esse arbiter. **S**pe. videtur velle q. non possit esse arbiter sine vtilitate monasterij et abbate imperante. ar. c. ij. de postu. et c. monachi. xvj. q. j. **S**ed arbitrator potest esse ex sola licentia abbatis. **E**t hoc placet **P**anoz. **S**exta. nam sententia arbitri emologatur. i. approbatur tacite turnitate decem dierum. vt sic postmodum detur actio et exceptio. l. pe. c. de arbi. **I**ntellige si sine pena fuit compromissum. vt in. c. p. tuas. de arbi. **D**i-

ctum autem arbitratoris non emologatur predicto modo. **S**eptima. q. arbiter non potest sententiam ferre in ecclesia. sicut nec iudex. et lata non tenet. de immu. ec. decret. li. vi. **S**ecus in arbitratore. **O**ctaua. excommuniatus non potest esse arbiter sicut nec iudex. de re iudic. ad pbandum. **I**ntellige de notorio excommunicato. in arbitratore sunt opiniones. **B**art. in. l. cum pater. §. hereditatem. de le. ij. et in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad treb. sentit q. possit. quia excommunicatus equiparatur deponato. deponatus autem non perdit ea que dependent ex consensu. et que sunt de iure gentium. **I**o. an. in regula. dolo. de re. iudic. li. vi. in mercu. tenet oppositum dicens. q. si est notorie excommunicatus non cadit in eo arbitramentum. quod fit per modum laudi. **E**t **P**anoz. videtur tenere opi. **I**o. an. p. quo bonus ter. in. c. post cessionem. de pbaf. vbi patet q. excommunicatus non potest esse procurator. fortius nec officium arbitratoris assumere potest. cum hoc casu habeat arbitrari tanquam bonus vir. sed non potest dici bonus vir ex quo perseuerat in excommunicatione. **V**nde licet per se possit excommunicatus valide contrahere fm aliam opinionem. non tamen assumere hoc officium civile inter alios. **E**t fm hoc non erit differentia inter arbitrum et arbitratorem.

Quodrum de rebus spiritualibus possit in laicum compromitti. tanquam in arbitrum. vel arbitratoris. **R**u. **P**anoz. in. c. contingit. de arbi. dicit q. non. q. text. loquitur generaliter. q. laici non debent tractare negotia ecclesiastica. **E**t ex glo. ibi colligitur. q. nullus contra papam potest committere causam spirituale laico. **I**tem nullus contra papam potest auctorizare vt in solum laicum possit compromitti de iure spirituali. **E**t hoc videtur verum. q. nullus dispensat contra constitutionem pape. nisi in casibus concessis. vt in. c. dilectus. de tem. or. **C**um ergo sit solum iure expressum. vt auctoritate superioris possit compromitti in clericum et laicum. c. p. tuas. eo. ti. ergo in solum laicum non potest compromitti auctoritate superioris. **R**atio autem quare laicus prohibetur arbitrari in causa spirituali fm **P**anoz. in. d. c. p. tuas. est. non propter incapacitatem. sed ratione honestatis. **H**onestas autem satis conseruat ex mixtura clericum. qui sociatus laico facit eum capace. etiam si essent plures laici et vnus clericus. non tamen extendas casum huius capituli ad actum spirituale. q. laicus non potest effici capax iuris spiritualis per mixturam clericorum. vt in. c. massana de elec.

An autem episcopus possit causam spirituale committere clerico et laico. **D**icit q. non. licet enim valeat compromissum in clericum et laicum. non tamen potest causa spiritualis delegari clerico et laico. **R**atio diuersitatis. quia vt dicit **J**ob. an. in. d. c. p. tuas. arbitrium de re spirituali non est actus spiritualis. merito in clericum et laicum potest compromitti. sed iudicare de causa spirituali est quid spirituale. vt in. c. quanto. de iudic. si laicus non est capax iuris spiritualis etiam associato sibi clerico. vt in. d. c. massana.

An autem laicus possit esse assessor iudicis ecclesiastici. **D**oc. cõiter dicunt q. sic.

Quodrum arbiter possit pro bono pacis capere de iure vnus et dare alteri. **R**u. **P**anoz. in. d. c. quinta uallis. dicit q. licet iudex vel arbiter non possint

Archiepiscopus

cum bona conscia dare de iure vnus alteri: cum debeant dare vniciq; qd suum est. Secus in arbitratoribus qui eligunt tanq; boni viri ad componendum inter partes: et p bono pacis pnt de iure vnus dare alteri: dummodo enormiter no ledant. qd si fecerint pot horum arbitramentū p superiorem reduci ad bonam equitatem. p no. in. d. c. quintanallis. Licet Bald. in vsibus feudorum dixerit q si arbitrator ex certa scia de alieno largit no valet: q non est pmissum sibi dare de alieno. Sed Panor. dicit hoc dictum esse falsum: ex quo faciunt p bono pacis. et vident ad hoc habere mandatum: dummodo enormiter no ledant. Sed si vis saluare Bald. intellige qn faciunt sine ca: vel qn non in modico ledunt. nam qn in modico ps ledit: satis lucratur: quia lite recedit. l. lucius. ff. ad tre. Et vide ad declarationem pdictorum. qd notat Panor. in. c. cum contingat. de iureiuran. de mente. d. an. q. q. tuncunq; verba late concipiant in psonas arbitrorum. vt puta q possint de iure vnus dare alteri in totum vel in partem et. q. nihilominus enormiter deceptus poterit contrahere: licet no appareat de dolo ex pposito: sed tñ re ipsa. quia talia verba effuso sermone emanata vident et plata sub quadam confidentia psonae et amicitiae arbitrorum et vt caprent amicitiam eorum ad no ledendum. Et idē tenet Pe. de anch. Et ad pdicta optie facit dictū Spe. in ti. de empt. et ven. §. nunc. vbi ponit. q. de illo qui vendit equum dolentē in spatula: non tñ ostendentē dolo: quia erat calefactus in cundo. dicēdo. do tibi istū equum p strabone: p gibboso. dolentē in spatula et habentem oēs maculas: nec volo ex aliquo teneri. Dicit Spe. q. nihilominus tenet ex quo alis specificē no pallauit defectum. nam emptor: fuit deceptus: videns q fallitatem dixerat in alijs expstatis. Et credidit verisimiliter falluz dixisse de morbo spatuloso tñ latente. Sic multoties notarij et corrahenes solēt ad cautelā ponere verba valde lata: excludētia oia remedia. non tñ videt q ps lesa p ista verba generalia voluerit pati enormissimā lesionē: sed potius fuisse passam illa verba poni ad seruandū cōsuetudinem notariorū generalem. Et de hac materia. et an ptes possint renunciare a principio reductionis ad arbitrium boni viri. vide Panor. diffuse in. d. c. quintanallis. et Bar. in. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. p socio.

An aut arbiter postq; pronunciauit possit mutare sententiam suam? Rñ. Panor. dicit q arbiter: ex quo semel sup toto pronunciauit seruando formam cōpromissi: siue bñ: siue male: functus est officio suo. vnde no potest amplius mutare sententiam suam. vt in. l. diem. ff. de arbi. In arbitratore vo sunt opiniones. Quidam em̄ dicunt q cum coraz eo non sit iudicium: no habet locum. c. in lris. de offi. deleg. Sed Cy. post Pe. in. l. si. c. de contrahen. emp. in effectu concludit. q; aut arbitrium: seu electio competit mihi iure meo. et possum: lz male semel elegerim: seu arbitratus fuerim. iterū arbitrari ad hoc. l. hec conditō. de condi. et de. vbi dicit. q si testator legat mihi. c. si nupsero. Si nupsi inuuliter. possum iterum contrahere et legatum consequi. Aut com-

petit mihi sup iure alieno. et tunc si no seruari formam possum iterum arbitrari. Si aut seruari formam: non possum me amplius introumittere. q; siue bene. siue male. functus sum officio.

¶ Quo vo ad arbitros iure vltra pdicta. Dic fm glo. in. c. legitima. de ap. li. vi. q. tales arbitri no debent esse suspecti. alis possent: sicut et iudices recusari. Item non debent esse multū remoti. p. c. ij. requiris. de ap. Et sic no. ex illo tex. q. recusans iudicem vt suspectū. no tenet arbitros eligere in eodem loco: sed pot alibi. dummodo no sint valde remoti fm doc. vt puta. si distat vltra duas dietas. Ar. c. no nulli. de rescriptis. vel hodie vltra vnā. ar. c. statutum. de rescriptis. lib. vi. q. sepe iudex in loco est tam potens q recusans: non idoneos arbitros in loco poterit habere. Item debet esse in locis cōpetentibus. vt possit haberi copia peitorū. d. c. statutū Item dicti arbitri sunt cōpellendi p delegatos ad lit cōueniendum in loco idoneo ad cām suspitiōis terminandam infra certum terminū quo elapso si no terminauerint. iudices delegati reassument iurisdictionem. tñ si nolunt pronuciare. vel male pronunciant. appellat ad papam. de offi. del. ab arbitris. li. vi.

Archiepiscopus. causam ad se p appellationes deuolutā. subdito suffraganei cōmittere pot. illum tñ ad suscipiendam delegationē cōpellere non pot. de off. or. pastoralis. Et Panor. ibi ex illo tex. notat. q. epi existentes in puincia archiepi. sunt subiecti ipsi archiepo metropolitica lege. et sic archieps est iudex or. dinarius oim eporum sue puinciae de iure cōi. Et quelibet puincia debet habere vnum archiepū et decem epōs. Et hoc sufficit ad pfectum regnum. vt. c. scitote. vj. q. iij. Nota etiā. q. archieps no pot pcedere contra epū ad depositiones: q. depositio eporum soli pape est reseruata. vt in. c. ij. de transf. prel. Sed de crimine eorum pot cognoscere. et ipsos punire. vt. c. sacro. de sen. ex. De causa vo cuius indifferenter cognoscit. etiā si subditus epi cōueniat epū. nam debet eum conuenire coram archiepo. Sed si eps habet cām contra subditum. no conuenit eum corā archiepo: q. no est iudex subditi epi. nec eps debet esse iudex in eā. ppria. sed debent eligi arbitri iur. hec pbant in. c. si clericus aduersus clericum. xj. q. j.

¶ Archieps no habet iurisdictionem in subditos suffraganei sui: nisi in quibusdam casibus qui notantur p glo. in. d. c. pastoralis. Primus cum deniat a diuinis officijs. a consuetudine metropolitane ecclesie. xij. dist. de his. Post. tñ limitat nisi ecclesie puinciae haberet spālem cōsuetudinē: qd placet Panor. vt valeat cōsuetudo cuiuscunq; ecclesie: dum sit alsi rōnabilis. ar. c. de trina. de cōse. dist. iij. Ad hoc facit qd notat glo. in. pbemio sexti. q. in his q cōcernunt fidē debemus sequi cōsuetudinē ecclesie romane. In alijs non tenemur: nisi papa disponat. Sed qn subditus epi delinquit in dyocesi archiepi. vj. q. iij. placuit. In hoc em̄ casu efficitur aliquis de iurisdictione alterius cuiuslibet. Tercius si

habet p̄dium in dyocesi sua de fo. cōpe. c. fi. ⁊ iste casus p̄tinet ad quēcumq; aliu. Quartus si clericus habet ciuile causam cōtra ep̄m suū. d. c. si clericus. Itē si criminalis causa sit inter ep̄m et clericū suū. nā tunc debet deduci ad synodū in qua p̄est archiepiscopus. vj. q. ij. c. j. Quintus si causa deferat eum per appellationē. extra de of. le. c. j. et de of. or. duo. Et hoc casu distingue. put habet in. c. venerabilibz. §. sane. et duobz. §. se. de senten. excomu. li. vj. vbi dicit. q̄ si certū est. excommunicationis sententiā esse iustā. velut cū. p̄pter manifestū excessum est in aliquē p̄mulgata. superior iudex. nisi piculū sit in mora. excommunicatū ad excoīcatorē p̄suis remittere debet. nec debet eū absoluerē. nisi excoīcator requisitus maliciose illum absoluerē nolet. et glo. in v. nec debet. dicit si tamen absolueret tenet absolutio. vt. j. §. vbi. qd̄ est valde notandū. Sequitur. si vō constet huiusmodi sententiā esse iniustā. nequaq; remittendus est excoīcatus ad suū excoīcatorē. sed debet sine difficultate aliqua mor̄ absolui. Si autē dubitet vtrū iusta sit vel iniusta. superior nisi excoīcatorē deferat. relaxare iuxta formā ecclesie potest illam. q̄ q̄ honestius ager. si ei deferat in hoc casu. hec ibi. Si autē non fuit appellatū. sed p̄ simpliciter querelam superiorē adiuit. dic fm̄ glo. in. c. p̄ tuas. de senten. ex. q̄ debet eum remittere ad inferiorē. vt ipsum absoluat. Et si inferior ipsum absoluerē nolit. archiep̄s ip̄m absoluat. de of. or. ad rep̄mendā. tñ si piculū esset in mora. p̄pter h̄mōi remissionē. ip̄m statim absoluat. de sen. ex. sacro. Sicut si viderit sn̄iam excoīcations ab ep̄o lata esse iniustā euidenter. poterit archiep̄s declarare subditū irrōnabiliter fuisse ligatū. lz nō sit appellatū ad ip̄m. de ap. sollicitudinē hec glo. Itē qñ nō fuit appellatū. si excoīcatus deponat apud superiorē de suffraganeo. vt imponatur ei pena et p̄ suo interesse sup̄ iniustā excoīcacione querelā. audire debet eū. Secus si conuerat de ipso. vt relaxetur h̄mōi sn̄ia cōtra se ab eo pro alio p̄mulgata. q̄ si tueri hanc cām. non ad ip̄m suffraganeū. h̄ ad eū pro quo est sn̄ia lata. spectat. At tamen si suffraganeus. vel extra iudiciū pro suo defensione iurū. vel etiā in iudicio. ex suo p̄cedens officio inq̄rendo vici. vel simile qd̄ agendo aliquē excoīcet. in hoc casu cōueniendus ē suffraganeus corā archiep̄o. vel eius officiali. q̄ ipsi inest defendere cām suā hic. in. d. c. venerabilibz. in p̄ncipio. Sextus ē fm̄ panoz. in. c. in literis. de of. del. vbi dicit. q̄ citra remediū appellationis p̄t archiep̄s se impedire de causis subditoꝝ sui suffraganei. vt puta. p̄ viā nullitatis. Exemplū excoīcatus corā superiorē dicit sententiā nullam. eo q̄ sit lata post appellationē. vel quia continet intolerabilem erroꝝ. limita ergo iura dicentia q̄ citra appellationem non aditur archiep̄s. nam debet suppleri. vel p̄ aliud equipollens remedium. Et nota fm̄ asten. li. vij. ti. xij. q̄ fortius eximit subiectus a iurisdictione suffraganei p̄ appellationē q̄ p̄ querelam. nam q̄ cito appellat. quo ad illam causam est exemptus a sua iurisdictione. de ap. directe. et. c. pastoralis. nō sic est de illo qui conuerit. quia q̄lq;

litē fuerit contestatus. non dicitur agere. h̄ velle agere. ff. rē ra. ha. amplius. Sed huic sententię obijctur. Nonne et is qui non appellat verbo. h̄ vadit ad querelā. p̄ponendā. itinere accepto videtur ipso facto appellare. sic. extra de ap. dilecti. Sed illud habet locū q̄tum ad appellationē extra iudiciū factā. ⁊ ante ordinationē cause. postmodum em̄ necessaria esset appellatio vocis. hec Asten. Septimus. cuꝝ episcopus est negligens. ix. q. iij. cum limus. Et panoz. in. c. ex frequentibz. de insti. facit regulā generalem. q̄ sola negligentia episcopi deferat iurisdictionē in archiepiscopū. et vide glo. singularē in. c. romana. de sup. ne. p̄. li. vj. que dicit notabiliter. q̄ in negligentia episcopi. archiepiscopus supplet vices eius. non in delicto. hoc tamen limita fm̄ doc. in. d. c. ex frequentibz. et ibi panoz. dicit. nisi delicta sint notoria. et sic iste erit alius casus. in quo archiep̄s exercet iurisdictionē suā in subditos suoz suffraganeoz. s. ratione notorietatis delicti. Et licz tex. in. c. romana. §. notoria. de cen. li. vj. loquat dū visitat. tñ doc. cōiter extendit etiā dū non visitat. qd̄ est notandū.

An autē iudex ad actū absolutionis teneat citare partē aduersam. Rñsio panoz. in. c. qua fronte de ap. dicit fm̄ doc. communiter q̄ sic cū pars aduersa possit p̄tendere interesse. forte etiā fecit experfas quas consequi debet ante absolutionē. vel huiusmodi. Doctores tamē communiter dicunt ibi. q̄ si de facto fiat absolutio. parte non vocata tenet vide etiā glo. in. c. excommunicatos. xj. questi. iij. que videt limitare p̄dicta. vt pars sit vocanda ad actum absolutionis. quādo iudex excommunicauit aliquē ad instantiā partis. Secus si mero officio. Et hoc dictū placet panoz. Sed contra p̄dicta est tex. notabil' in. c. romana. §. sententias. de ap. li. vj. vbi dicit q̄ sententia excommunicationis. vel interdicti nullatenus est renocanda. parte non vocata. Et p̄ illum tex. arguit Jo. an. contra opiniōnem p̄dictam. vt non teneat absolutio. parte non vocata. Sed p̄ concordia dicit panoz. q̄ aut absolutio fit ab ipso excoīcatorē. sine superiore concurrēte cū eo ad actū iurisdictionis circa excoīcatus. Et tunc tenet absolutio. parte non vocata. tex. est cuꝝ glo. in. c. cum ab ecclesiaz. de of. or. vide etiā tex. cū glo. in. d. c. venerabilibz. §. vbi traditur regula generalis. q̄ absolutio facta a iudice suo q̄ntūcumq; iniusta tenet. Quādoq; fit absolutio a iudice ad quē deuoluūt iurisdictionē solū via appellationis. vt in archiep̄o. Et hoc casu dic. q̄ si non est appellatū ad eū. non valet absolutio. nisi recipiat appellationē ex probabili causa emissam. tunc enim tenet absolutio ab eo facta. licet etiam parte non vocata licet sit iniusta. quia hoc casu iudex est. hoc etiam patet per. d. §. vbi. qui proprie loquit de iudice ad quē. vbi dī. Vbi autē superiorē cōpetit de excoīcacione cognoscere. absolutio. quā ipse fecit. tenet. lz forsitan sit iniusta. qm̄ et si contra ius litigatoris. non tñ contra ius cōstitutionis absoluit. Aut vult sn̄iam excoīcations renocare tāq̄ iniustā. vel eā denunciare nullā. et non potest. nisi partibus vocatis. Et si aliter faceret. renocatio vel

Arguere

Declaratio nō tenet. Et hoc casu intellige. d. s. sen-
entias. 7 Joh. an. ibi. Ratio est. quia hoc casu est
q̄si diffinitive pronunciare. 7 est actus iudicialis nec
cōpetit sibi p̄as. nisi prius examinauerit causam.
Nec p̄anoz. Sed cōtra hoc vltimū facit. d. s. vbi.
nā si sūt appellatū ad archiep̄m vt supponitur in
d. s. inias. ergo ad euz spectat de excoicatione co-
gnoscere. et si lic. ergo et ab ea absoluer. reuocare.
vel eaz denunciare nullā: lz iniuste faciat. Nec ob.
d. s. inias. quia fateor q̄ archiep̄s reuocās dictas
inias. vel declarans esse nullas nō vocatis p̄ibus
male facit non tñ sequit̄ q̄ absolutio sit nulla. quia
ibi nulla est clausula irritans factum. Simile habe-
mus. fm glo. in. d. s. inias. in. d. c. cū ab ecclesiariū
in si. ibi. sine congrua satisfactione. 7 absq̄ plebani
conscia non relaxes. et tñ absolutio aliter facta te-
nuit. fm glo. ibi 7 cōiter doc. Et p̄dicta vident̄ te-
nere doc. vt ipsemet p̄anoz. dicit in. d. c. qua fronte
vt dictū est supra. Et ex p̄dictis habes in quibz ca-
sibus archiep̄s p̄t se intrmittere de subditis suo-
rum suffraganeoz. Primo cū ad eū fuerit appella-
tum. Secōdo cū constat sententiā ep̄i esse euidenter
iniustā. vel cū factū est notoriū etiā q̄ non visitat
Tercio q̄ ep̄us aliq̄ue excoīnicat ex mero offi-
cio. Quarto cum aditur archiep̄s p̄ viā nullitatis.
Quinto q̄ archiep̄s etiā aditus p̄ viā querele re-
mittit excoīnicatū absoluendū ad ep̄m. quem
si ep̄s nolit absolue ipse archiep̄s absoluet. Sexto
vbi piculum esset in mora remittendi excoīni-
catum ad ep̄m. tūc archiep̄s posset absoluer. etiā
nō vocatis partibz. vt vult glo. in. d. s. inias. Que
autē sit differētia inter absolutionē 7 reuocationē.
vide. j. excoīnicatione. xxix.
¶ Per solā vacationē ep̄alis sedis. non archiep̄s
h̄ caplm̄ supplet vices ep̄i. de sup. ne. p̄. si ep̄s. et. c.
ecclesie. li. vj. Similit̄. si ep̄s sit excoīnicatus. de
sup. ne. p̄. d. c. romana. li. vj. Aut capl̄ a paganis.
vt in. d. c. si ep̄s.
¶ Archiep̄us p̄t suā puincia visitare. lz non sint
eius suffraganei negligentes. 7 iterare visitationē.
7 p̄curationes recipere. nō obstante cōsuetudine
cōtraria. Et dū visitat p̄t confessiones subditoz
suffraganeoz audire. absolueret p̄nias iniungere
7 etiā alijs cōmittere. de censu. p̄petuo. li. vj.
¶ Virū autē archiep̄s possit absoluer. illos q̄ in-
ciderunt canones in prouinciali concilio factos.
Rū. asten. li. vij. ti. xij. de mente. No. dicit. q̄ sta-
tutū. aut est formatū in p̄sona concilij. aut in p̄so-
archiep̄i. Si in p̄sona concilij. vt si dicat. nos con-
ciliū. vel nos archiep̄s de consensu suffraganeoz
nostroz statuimus 7c. tunc sine consensu illoz nō
potest absoluer. nisi ep̄i hoc sibi concesserint. vel
nisi habeat hoc ex p̄uilegio. vel consuetudine. ar.
extra de tē. or. si archiep̄s. 7. c. se. Si autē in p̄sona
archiep̄i. vt si dicat. Nos archiep̄s de consilio fra-
trum nostroz 7c. sic archiep̄s p̄ se p̄t absoluer. q̄
consiliū non importat necessitatē. vt in. c. cū olim.
de arbi. inuncta glo.
¶ Archiep̄s p̄t conciliū celebrare irrequisito p̄-
mate. xciij. di. si quis.
¶ Archiep̄s transiens p̄ quouis loca sue puincie

potest facere ante se crucē portari. 7 benedicere po-
pulo. in pontificalibz celebrare et h̄mōi. Similiter
7 ep̄s etiā in locis exemptis sue dyocesis. vt in cle.
archiep̄o. de p̄uile. Nec tñ fieri debet sine p̄iudicio
7 grauamine exemptoz. vt ibi.

Arguere. A simili ad simile idē
est iudiciū. de consti. translatō. vbi q̄rit
p̄anoz. an lex semp possit extēdi ad simi-
lem casum. 7 dicit. q̄ vbi casus similis habz casum
sp̄alem in contrariū. nō debet fieri extensio. q̄ nō
d̄z fieri legū correctio ex similitudine rōnis. Sed vbi
non reperit̄ contrariū bene p̄t fieri extensio. Et
sic intellige. l. non p̄nt. ff. de le. Et hoc notat Sar.
in. l. non dubiū. l. de legi. vbi dicit idē esse in con-
suetudinibz 7 statutis. p. l. de quibz. ff. de leg. Et sic
notat q̄ statutū municipale 7 consuetudo possunt
ad alios casus ex idēp̄tate rōnis extēdi. dūmō
illi casus non habeant legē contrariā. Et sic intelli-
ge q̄ notat in. c. in nostra. de iniur. vbi tenuerunt
multi 7 male. q̄ statutū non debz extēdi. quia est
stricti iur̄. Sed vt dixi illud p̄cedit q̄ extensio fie-
ret cū legis correctione. als secus. Nota etiā Pa-
noz. in. c. ad audientia. de deci. q̄ diuersitas voca-
buloz inducit diuersitatē rerū. Et raro contingit
q̄ duo vocabula idē p̄ omnia importent. quia als
ars induceret supfluitates. de hoc est pulcher tex. in
l. si ijdē codicilli. l. de codi. 7 ad hoc. d. c. ad audien-
tiam. q̄ quotidie solet allegari contra puerentes
intellectū iurū 7 importantes vocabula legū. Nā
si princeps aliter intellexisset. bene sciisset ponere
vocabulū accomodatius. Et Jo. de lig. ponit ibi
quedā verba circa interpretationē iurium. dicit enī
q̄ aut apparet de mēte legis. 7 est ei scādū. etiā con-
tra p̄uū significatū verborū. vt in. l. cum pater. s.
dulcissimis. de leg. ij. vbi verba restringunt per ra-
tionem exp̄ssam. Ratio est. quia verba deseruiunt
intentioni. 7 nō e contra. habēt enī se verba 7 intē-
tio seu ratio: put corpus 7 anima. nā sicut aia do-
minat corpori. ita ratio legis dominat verbis. ad
hoc. d. l. non dubiū. Aut nō constat de mēte. 7 tūc
si verba sunt clara nō ē ab eis recedēdū. vt in. c. si.
de p̄. si. hoc intelligo q̄ ratio nō est exp̄ssa in lege.
nec p̄t coniecturari rō natural' legis. nā vt singu-
lariter inqt Ly. 7 alij post eū in. d. l. nō dubiū. vbi
rō nō est exp̄ssa in lege. debem' coniecturari p̄ silia
rōne naturalē q̄ potuit mouere legislatorē. nā sine
rōne nō fuit motus. cā sine rōne nō sit lex. itij. dif.
erit autē. Et fm illā rōne p̄iecturā possum' extē-
dere 7 restringere legē etiā odiosam. Sed vbi non
p̄t hec rō naturalis cōiecturari. tunc p̄cedat dictū
Jo. de lig. videlicet q̄ recurrat ad verba si clara ff.
Si aut sunt dubia. tunc fienda est interpretatio per
alias leges si fieri p̄t. q̄ iura debēt iuribz concordari
vt in. c. cū expediat. de elec. li. vj. Si vō p̄ alia iura
non p̄t apparere intellect'. tūc recurrendū est ad
cōsuetudinē ciuitatis. vt. l. minime. 7. l. si de interp̄-
tatione. ff. de legi. 7 in. c. cū dilect'. de cōsue. Si aut
nō apparet de cōsuetudine loci. recurrendū est ad
silia. vt in. d. l. nō p̄nt. In defectū vō oim recurre-
ndū est ad p̄ncipē. q̄ ei' est interpretari cui' est cōdere

nam debet intelligi dicta auctoritas. qm̄ p̄ remedia
 supradicta: vel similia nō pōt haberi certitudo legē
 Et sic intellige. l. vnicam. C. de p̄se. in v. p̄stan. li.
 xij. vbi dat̄ doctoribz p̄tās interpretandi. Idē etiam
 in iudicijs. iuxta notata in. c. cū sp̄ali. de app. Vi-
 de tñ qd̄ notat Bar. in. l. nō aliter. de le. iij. vbi di-
 cit. q̄ p̄mo debem̄ inspicere qd̄ senserit testator. qz
 ante oia voluntas testatoris dñā. l. cūz vix. C. de
 fideicō. deinde si nō apparet debem̄ inspicere qd̄
 est verisimile. l. si mater. C. de insti. 7 s̄bsti. sub p̄di.
 fac. 7. l. mulier in p̄ncipio. ff. ad tre. Et si nō appa-
 ret qd̄ sit verisimile. tunc inspiciam̄ p̄p̄nā significa-
 tionē verborz. 7 ita loquē. d. l. nō alit. vide etiā gl.
 singularē. quā oēs sequūf. i. l. tale pactū. S. fi. ff. de
 pac. q̄ dicit. q̄ dispositio facta in vñū casum trahit̄
 ad aliū. de quo si disponentes cogitassent. verisim̄
 idē disposuissent. Et nota hoc. qz facit ad multa.

An autē cōstitutio penalis possit extendi. Rñ.
 glo. in. c. sepe. de tēpo. ordi. li. vj. dicit q̄ cōstitutio
 penalis extendit̄ ad aliū casum q̄ cōphensum. qm̄
 est eadē rō et oīoda silitudo. 7 tunc p̄p̄ie non dicit̄
 extensio. Et. d. pe. dicit istā glo. esse singularē. Sed
 Jo. de Imo. dicit. q̄ nō putat istā glo. esse verā. qz
 etiā vbi est eadē rō et oīoda silitudo nō fit extensio
 p̄stōnis penalis. vt notat Joh. an. in regula odia.
 de reg. iij. li. vj. Dñs an. etiā dicit istā glo. non p̄ce-
 dere. lz em̄ dēt oīoda silitudo 7 subsit eadē rō. non
 tñ sit extensio legis penalis. Et ista est conclusio vera
 Hoc p̄bat. c. p̄stōnē. de reg. li. vj. vbi p̄z q̄ consti-
 tutio loquēs de p̄dicatoribz 7 minoribz nō hz locū
 in alijs mendicantibz. lz subesset eadē rō. Et p̄pter
 idēp̄nitē rōnis lex progauit ad alios medicātes
 hec regula hz multas fallentias. vide gemi. in. d. c.
 sepe. Aliq̄ etiā dicūt q̄ fallit qm̄ in statuto. vel lege
 apponit̄ rō exp̄ssa. qz extendit̄ ad cōphensa sub illa
 rōne. nec p̄p̄ie dēt extensio. cū id qd̄ est ex rōne legē
 sit ipsa lex. Sz istō cōiter n̄ tenet. nisi alia cōcurrat
 fin. d. an. Panor. aut̄ in de. abbates. De rescriptis.
 dicit. q̄ in hac materia extensionis Jo. an. sicut sibi
 multū contrarius in glo. suis. naz in. c. dispendia.
 de rescriptis. li. vj. dicit q̄ hz locū dispositio p̄ idē-
 p̄tate rōnis. s̄ non pena. Aliter tñ sentit in de. p̄-
 ma. de elec. Hoc panor. Et sic videt̄ posse cōcludi
 q̄ in hoc non potest dari certa regula. vide tamen
 Panor. in. c. ex tenore. q̄ si. sint le. vbi dicit fm̄ Jo.
 an. q̄ cōstitutio penalis debet 7 potest extendi 7
 largo modo interpretari qm̄ emanat. vt euitent̄ peri-
 cula animarum.

Avaricia. Dtrū sit peccatuz mor-
 tale. Rñ. fm̄ Tho. se-
 cunda sede. q. c. viij. Avaricia pōt acci-
 pi dupl̄. Vno modo q̄ aliq̄s accipiat
 vel retineat iniuste res alienas. qd̄ p̄tinet ad rapi-
 nam vel ad furtum. 7 sic ex suo genere est mortale.
 Contingit tñ in hoc casu q̄ est veniale. p̄pter imp-
 fectionē actus sicut de furto. Alio modo potest ac-
 cipi avaricia fm̄ q̄ importat inordinatū amorē di-
 uitiaz q̄ si intm̄ crescat q̄ p̄ferat̄ charitati. vt. s. p̄-
 amorē diuitiaz aliq̄s non vereat̄ facere s̄ amorē
 dei et p̄ximi. tūc erit peccatū mortale. Si autē in-
 ordinatio amoris in hoc cōsistat. vt. s. homo q̄uis

supflue diuitias amet. nō p̄ferat̄ eaz amorē amorē
 diuino. s. q̄ p̄pter diuitias non velit aliqd̄ facere s̄
 deū et p̄ximū. sic est peccatū veniale.

Mercatio sit licita. Rñ. Alex. de ales. dicit
 q̄ non licet nisi p̄pter duo. Primo p̄pter necessita-
 tem. vt valeat satisfacere sibi et sue familie fm̄ de-
 centiā status sui. Secōdo p̄pter pietates. s. vt lucret
 ad distribuendū pauperibz vel ad alias pias cau-
 sas. tunc licita est. Mercari vō p̄pter substantiaz
 cumulandā non licet. An aut̄ sit peccatū mortale. dic
 vt p̄xime dictum est fm̄ Tho. vix q̄ si ista inordi-
 natio et cupiditas diuitiaz intm̄ crescat q̄ sit para-
 tus facere s̄ amorē dei et p̄ximi. sic est mortale. Si
 autē non p̄feratur ista inordinatio charitati dei et
 p̄ximi. nec p̄ hoc aliqd̄ mortale committeret. sic est
 veniale. quia sic non dicit̄ ponere finem vltimū in
 diuitijs.

principioe licita
 mercari

Baptismus. j. quo ad substan-
 tiam 7 formam
 quid est. Rñ. fm̄ directōnā. li. j. ti. iij. q̄
 est ablutio exterior. cū certa forma verbo-
 rum. sine quo nemo saluari pōt. De cui? s̄ba sunt
 tria. s. materia clemēt. forma verbi. 7 intentio mi-
 nistri copulans formā materie. Dñ Aug. Accedit
 verbū ad elementū et fit sac̄m. j. q. j. detrahe.

Baptismi forma hec est. Ego te baptizo in noīe
 patris et filij 7 sp̄s sancti. extra de hap. ca. j. vbi ex
 dicto. c. iuncta glo. dicit panor. q̄ vbi aliqua verba
 sunt de forma s̄bali alicui? actus. omisso alicuius
 ybriciat totū actū. sec̄ vbi omittent̄ aliq̄ verba
 q̄ nō sunt de substantia. s̄ de solemnitate vtputa. si
 p̄byter omittet cathecismū vel salis impositio-
 nem vel vnctiones et hm̄oi. de conse. di. iij. mulier
 nec p̄pter hoc debet reiterari baptisimus. tñ si in-
 fans supuieret debent suppleri p̄ sacerdotē q̄ fue-
 runt omissa.

Sed quid si mutetur forma. Rñ. dicit Dir. vbi s̄.
 q̄ non licet. imo intm̄ seruanda est q̄ non licet eā
 etiā p̄ verba equipollentia mutare. Itē non debet
 aliqd̄ verbū vulgariter. vel literaliter p̄ponere vel
 inferre. vel postponē in forma. intēdēs illd̄ esse de
 forma. et sine ipso. non esse formaz. verbi gr̄a. Ego
 sacerdos baptizo te Johannē rē. vel ego baptizo
 te in noīe. p. et. f. et. ff. et iohānis. Alis aut̄ si non cre-
 dit illā formā vel additū esse de forma. s̄ ex simpli-
 citate vel denotione. p̄dicta adderet. non nocet.

Quid si dicat̄ in no. trinitatis vel xp̄i. Rñ. glo.
 in. c. j. extra eo. dicit. q̄ teneret baptisimus. q̄ olim
 sic baptizabantur. vt in. c. a quodā. de conse. dist.
 iij. Sed panor. dicit q̄ doc. in hoc communiter te-
 nent contrarium. qz hodie fuit mutata illa forma.
 Similiter non est baptisim⁹. si dicat̄ in no. genito-
 ris et geniti et p̄cedentis ab vtroqz. qz genitor non
 significat p̄ionā patris. sicut ypostalin⁹ iusistentē
 sed p̄ modū actus. 7 ideo non est eadē significatio
 q̄uis autē non sit eadē vox in greco et in latino. tñ
 est eadē significatio. Vnde et in quibet lingua. illa
 p̄tin eanad formā. que principalis sunt instituta
 ad significandū p̄ionas illas.

Quid si subtrahat̄ aliquid. Rñ. dicit. Ri. in. iij.
 di. iij. q̄ si subtrahat̄ aliquid de essentia forme non

qm̄ avaricia ē p̄m̄ mortale